

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

verschijnt tweemaandelijks
38ste jaargang - nr. 313 - mei-juni 1995
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

▼ Non-Proliferatie

▽ Agusta - lekken

■ Turkije

■ Tsjetsjenië

■ Palestina

■ Argentinië

● Verkiezingen
Nederland
Frankrijk, enz.

■ Verenigde Staten

■ Zuid-Afrika

■ Noord-Ierland

■ Hongkong

■ Wapenindustrie

■ Tribune

■ Terugblik

De "Vrije Pers"

Het verstrekken van informatie is in tegenstelling met wat de persmagnaten beweren steeds maar een bijkomende kwestie geweest. Maximaal geld verdienen is de hoofdbekommernis. In deze optie is het belangrijkste objectief het maximum aan advertenties binnenrijven. Op wat de inhoud ervan betreft wordt dikwijls zelfs niet zo nauw gekeken. Vanzelfsprekend is een zo breed mogelijke verspreiding een noodzaak gezien de prijs van de advertenties in verhouding staat tot de oplage. Het gaat dus om een kringloop met als gevolg dat de uitgevers er nauwgezet over waken dat de redakties in hun artikels de adverteerders niet voor het hoofd stoten. 'Le Monde diplomatique' (febr. '95) brengt hierover enkele interessante voorbeelden. Zo trokken de Franse firma's Peugeot en Elf hun publiciteitsbudget terug voor de krant 'Evénement du Jeudi' omdat in dit blad een kritisch artikel verscheen over deze firma's.

'Le Monde', 'Le Nouvel Economiste' en 'l'Expansion' ondergingen vanwege Alcatel het zelfde lot. 'Le Nouvel Economiste' speelde eveneens de advertenties kwijt van 'Gaz de France' na kritiek te hebben geuit tegen de PDG van deze onderneming, Le Floch.

De journalisten van de krant 'Stratégies' gingen zelfs in staking om te protesteren tegen het feit dat ze verplicht werden een gunstig redactioneel artikel van drie bladzijden te maken over radio Europe 1 waarvan Matra Hachette de belangrijkste eigenaar is. Matra is ook de belangrijkste adverteerder in 'Stratégies'.

Wien's brood men eet, diens woord men spreekt is hier dus de gepaste uitdrukking. Het is dus de reinste onzin als regeringsmiddelen en perskringen spreken over onze 'vrije en pluralistische pers'. Is dit geen reden te meer voor de progressieven om hieruit hun conclusies te trekken en de nodige steun te verlenen aan onafhankelijke tijdschriften als VREDE?

A.D.S.

Geld is macht

De Republikeinen willen het VS-budget voor de UNO sterk verminderen. Dat is niet naar de zin van hooggeplaatste Noord Amerikaanse UNO-ambtenaren:

"Zonder twijfel zou het mijn leiderschap aantasten mocht mijn land besluiten haar financiële bijdrage te verminderen" meent James Gustave Speth, de baas van het UNDP, die in de praktijk de tweede invloedrijkste UNO-ambtenaar is. na Boutros Ghali dus.

INHOUD

EDITORIAAL	Verspreiding van atoomwapens	3
UITKIJK	Lekken! De journalist is geen luiddoener	4
TURKIJE	Turkse generaals spelen opnieuw strategische troefkaart uit	5
RUSLAND	Enkele aspecten van R. - Arabië oorlog in Tsjetsjenie	7
PALESTINA	Hoe staat het met het Oslo akkoord?	9
ARGENTINIE	Tweeduizend politieke gevangenen werden levend in zee gedumpt	11
VERKIEZINGEN	De statenverkiezing in Nederland als zwanezang van het algemeen stemrecht	12
	Charles, Georges, Valérie, François en ... de volgende	13
VERENIGDE STATEN	De nieuwe Amerikaanse kwaadaardigheid	16
NAGELS MET KOPPEN		18
DOSSIER	De sociale top of de lege dozen van Kopenhagen	19
	De ellende op onze planeet	21
AFRIKA	Heropbouw en ontwikkeling in Zuid-Afrika	22
EERLUKHEIDSHALVE		23
EUROPA	Vrede in Noord-Ierland. De derde stap	25
AZIE	Hongkong, een kwestie van seconden	27
25 JAAR GELEDEN IN VREDE	Een gemiste kans: Goldmann - Nasser	28
WAPENINDUSTRIE	Europese wapenfabrikanten	29
	Wat is Aerospace?	30
	De handelsreizigers van de wapenhandelaars	30
	Wie is Dassault?	31
TRIBUNE	Geen vrede zonder rechtvaardigheid	32
	Amnesty: hoe zit het in het jaar 1995?	33
	Het Patriotisch Front is een bevrijdingsorganisatie	34
TERUGBLIK	Bij een herdenking	35
CULTUUR	Nazim Hikmet, ze zijn terug voor onze leden	36
VREDESINITIEFVEN	Dialogavonden	37
	Geweld schaadt de gezondheid Vlaamse vredesweek '95	37
VOOR DE VUIST	Wie wapens zaait, oogst geweld	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer:

Georges Spriet, Willy Courteaux, Jan Van Crielinge, Yvan Grosjean, Marianne Blume, René Van Nerum, Tron Nachtegaal (Nederland), André De Smet, Antoine Uytterhaeghe, Jaak Perquy, Frans Frison, Ludo De Brabander, Lucien Bollaert, Ludo Alucht, Edith Dudicaq, Bouché Pol De Vos, Albert De Coninck, Bart Vinck en Jeanne Provost

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v z w

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:

Galgenberg 29 - 9000 Gent
Prk. 000 0956015-80
Vrede v z w - 9000 Gent -
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

LEESGELD:

110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met faktuur
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborcht
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

ABONNEMENTDIENST:

Lotty Verwest

Overname van artikelen en tekeningen is slechts
toegelaten mits bronvermelding en toezending
van een presentemplaat

EINDREDAKTIE:

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van
Nerum

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet

De ondertekende artikelen beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de
redactie

OFFSET DRUK:

"Nevelland", B.W.,
9840 Nevele (Landegem).

Turkse generaals spelen opnieuw strategische troefkaart uit

De Turkse generaals, die in de vroege ochtend van maandag 20 maart trots verkondigden dat het Turkse leger aan de grootste militaire operatie uit de geschiedenis van de republiek was begonnen, hebben alvast één zaak duidelijk gemaakt voor de wereld: in het Turkije van premier Tansu Çiller bepalen zij - van achter de schermen - de agenda. In België zijn ondertussen de voorbereidingen voor het prestigieuze Europalia'96-festival, dat Turkije in de kijker zou plaatsen, officieel 'opgeschort' wegens financiële, maar ook politieke verwickelingen. Turkije zal nog wel een tijd het nieuws beheersen. Ook voor de vredesbeweging is Turkije een groeiende bron van bezorgdheid. Het thema voor de Vredesweek 1996?

Er wordt al geruime tijd gespeculeerd dat het leger opnieuw de macht zou grijpen in Turkije. Het land mag dan al formeel een democratie zijn, met een meerpartijenstelsel en een onafhankelijke rechterlijke macht, de invloed van het Turkse leger op alle maatschappelijke niveaus is onvoorstelbaar groot. Ook op financieel én economisch vlak. De Turkse strijdkrachten zijn bovendien de op één na grootste van de hele NAVO. De generaals hebben de laatste 35 jaar drie keer de macht gegrepen, om hem telkens korte tijd later opnieuw over te dragen aan burgers, nadat 'orde op zaken was gesteld'.

Het leger ziet zichzelf als de verdediger bij uitstek van de idealen van Kemal Atatürk, de stichter van de moderne centralistische eenheidsstaat. Ruimte voor enig streven naar regionale zelfstandigheid of erkenning van nationale minderheden past niet binnen dit denkkader. Vooral via de Nationale Veiligheidsraad, eigenlijk een machtig militair schaduwkabinet, bepaalt de legerleiding mee de politieke agenda. Dat de generaals daarbij niet terugschrikken voor eigengereid optreden hebben ze met hun offensief in Noord-Irak duidelijk aangetoond. Het moment kon bijna niet symbolischer gekozen zijn: na maanden moeizame onderhandelingen met een stugge Europese Unie (en forse tegenwind van aartsvijand Griekenland) had de regering in Ankara net het felbegeerde douane-unieverdrag binnen gehaald. Tegen alle kritische opmerkingen over schendingen van mensenrechten in. Maar het Europees Parlement kan nog steeds zijn veto stellen. Het laat zich raden dat Turkije nu op niet veel Europese goodwill meer moet rekenen. Het EP liet trouwens al weten zeker gebruik te zullen maken van dat vetorecht. Dat de organisatie van het Europalia'96-festival in België precies rond dezelfde tijd de voorbereidende werkzaamheden moest opschorten, zal ook wel geen toeval zijn. Ook zonder staatsgreep hebben de militairen dus het Turkse imago in het buitenland een flinke deuk gegeven.

Internationale reacties

De reacties van de internationale gemeenschap op het militaire avontuur kwamen aanvankelijk erg langzaam op gang. Clinton toonde zelfs veel begrip voor het 'recht op zelfverdediging' van Ankara, maar uit Parijs en Bonn klonken scherpe veroordelingen. De Franse minister van Buitenlandse Zaken, Alain Juppé, sprak mede namens de EU, van een 'zware schending van het internationaal recht'. President Suleyman Demirel en zijn kersverse minister van Buiten-

Turkse scenario, lijkt trouwens weinig waarschijnlijk.

Militaire strategie

1994 werd reeds als een 'strategisch' jaar aangekondigd, waarin eindelijk zou worden afgerekend met de separatistische strijders van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK), die al ruim tien jaar op gewelddadige wijze de eenheid van de Turkse republiek bedreigen. Ondanks de 16.000 doden, de honderden verwoeste dorpen, de systematische zware

schendingen van de mensenrechten - ook buiten de eigenlijke oorlogszones van het Zuidoosten - en de noodtoestand, de terreur tegen journalisten en andere ongewenste pottekijkers, heeft de geldvervlindende militaire aanpak bitter weinig zoden aan de dijk gezet. De PKK blijft binnen en buiten Turkije ijveren voor een onafhankelijk Koerdistan. Hoe harder de repressie, hoe meer aanhang de PKK krijgt. Dat in die ongenadige strijd ook vele onschuldige dorpsbewoners het slachtoffer werden en nog steeds worden staat buiten kijf. In recente rapporten van o.a. Amnesty International wordt ook met een beschuldigende vinger in de richting van de PKK gewezen. Commando's schrikken er niet voor terug om dorpsbewoners die zich niet goedschiks naar hun bevelen willen plooiën uit de weg te ruimen. Vooral het perfide stelsel van 'dorpswachters', waarbij het Turkse leger mensen verplicht om anti-guerrillagroepen te vormen, heeft al veel slachtoffers geëist. Voor de PKK-strijders zijn de dorpswachters immers collaborateurs. De huidige Turkse machtsontplooiing met 35.000 soldaten tegen de PKK-kampen in Noord-Irak zal daar weinig aan veranderen, omdat voor het Koerdisch vraagstuk gewoon geen militaire oplossing bestaat.

Ook toen de PKK-leiding in het voorjaar van 1993 eenzijdig een bestand afkondigde wilde de regering daar niet op ingaan onder het motto 'wij praten niet

landse Zaken, de sociaal-democraat Erdal İnönü, konden weinig anders dan het Turkse optreden te verdedigen. Alle oude argumenten werden weer bovengehaald. Van de dreiging van de 'PKK-terroristen' die zich volop konden organiseren in het door de VN-beschermde noordelijk deel van Irak, tot de bescherming van de westerse belangen in een explosieve regio. Opvallend was wel dat er nauwelijks een reactie te bespeuren viel uit Bagdad, terwijl Turkije toch flagrant de Iraakse soevereiniteit met voeten treedt. Voor Saddam Hoesein, die zelf niet meer kan optreden tegen de onderling fel verdeelde Iraakse Koerden die onder VN-bescherming leven, werd Turkije een bondgenoot tegen de gemeenschappelijke vijand. Als NAVO-bondgenoot kan Turkije zich blijkbaar dingen permitteren die van Irak nooit zouden worden aanvaard. Dat de hoogste NAVO-kringen niet vooraf op de hoogte zouden zijn geweest van het

met terroristen'. Terwijl de gematigde Koerdische DEP-politici vorig jaar op een schandalige manier werden beschuldigd en na een showproces op 8 december voor jaren lang achter de tralies verdwenen. Zo verkeek Ankara weer maar eens een mogelijkheid tot dialoog.

Voedingsbodem

De militaristische aanpak van de problemen blijft niet beperkt tot de zuidoostelijke gebieden waar al jaren een uitzonderingswetgeving geldt en de zware schendingen van de mensenrechten systematisch plaatsvinden. Ook in de rest van het land stapelen de tegenstellingen zich op. Honderdduizenden mensen zijn al hun oorspronkelijke woongebieden ontvlucht en hebben een onderkomen gezocht in de grote steden van West-Turkije. Istanbul, Ankara en Izmir kunnen de snelle bevolkingsgroei niet meer bijhouden en de sociale ellende in de verpauperde volkswijken creëert weer een ideale voedingsbodem voor allerlei extremistische bewegingen. Vooral de groeiende aanhang van rechtse fundamentalistische groepen is de laatste jaren opvallend. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van maart 1994 wist Refah, de Islamitische Welzijns-partij van Erbakan, erg goede resultaten te behalen in de grote steden. Istanbul en Ankara worden sindsdien door - gematigde - Refah-politici bestuurd. De erfenis van Atatürk, de seculiere lekenstaat, waar religie en staat absoluut gescheiden zouden zijn, verdwijnt elke dag een beetje meer. Het is een eigenaardige paradox: precies wat Turkije binnen de islamitische wereld zo uniek maakt en het land als het ware een brugfunctie laat vervullen tussen het Westen en het Midden-Oosten, dreigt door het halsstarrig militaristische optreden van de 'beschermers' van Atatürks erfenis verloren te gaan. Het is een publiek geheim dat er binnen leger en politie nogal wat aanhangers van rechts-fundamentalistische en nationalistische groepen zijn te vinden. De recente rellen in Istanbul tussen alevieten en de ordediensten moeten in dit licht worden bekeken. De alevieten zijn traditioneel aanhangers van een tolerante en liberale interpretatie van de islam, en kiezen in meerderheid voor linkse politieke partijen. Zij hebben er dus alle belang bij dat Turkije een lekenstaat blijft, maar vele alevieten zijn ook Koerden...

Zware prijs

De oorlog zou elk jaar 240 miljard frank opslorpen. Turkije voert nu al enkele jaren, samen met aartsvijand en NAVO-bondgenoot Griekenland, de top-tien aan

- **BEVOLKING:** 60 miljoen inwoners waarvan 13 miljoen in Istanbul. Op de 15 miljoen Koerden wonen er slechts 4 miljoen in Koerdistan. De andere imigreerden naar de grote steden (Istanbul, Ankara, Izmir) of naar het buitenland.
- **GODSDIENSTEN:** 98 % van de bevolking is moslim. In meerderheid sunniten maar er is een belangrijke gemeenschap Alevieten (15 à 20 miljoen).
- **POLITIEK:** Sinds Kemal Atatürk (1924) een lekenrepubliek. Turkije kende drie militaire staatsgrepen (1960, 1971 en 1980). De huidige grondwet dateert van 1982 maar is geïnspireerd door de militairen. Ook vandaag domineren deze het regime doorheen de Nationale Veiligheidsraad, de uitzonderingswetten, het Hof van de Staatsveiligheid, de geheime diensten (MIT) en de contra guerrilla. De regering is samengesteld uit de "Partij van het juiste pad" (President Demirel en Premier Mvr Ciller) en de sociaal democraten van Hikmet Cetin. In de recente gemeenteraadsverkiezingen behaalde de Islamitische Partij Refah in de grote steden de meerderheid.
- **EKONOMIE:** Grote buitenlandse schuld (60 miljard dollar) en toenemende inflatie (150 % vorig jaar). Turkije is op vraag van het IMF gestart met de privatisering van de economie die gekenmerkt werd door een staatsstructuur sinds Atatürk.
- **BUITENLANDSE POLITIEK:** Turkije is lid van de NAVO en van de Raad van Europa. Het vroeg zijn aansluiting bij de Europese Unie met wie het een associatieverdrag heeft. Op 6 maart werd een douane-unie ondertekend die echter door het Europees Parlement nog moet goedgekeurd worden. Gezien de schending van de mensenrechten en de oorlog in Koerdistan schijnt deze instelling hiertoe niet geneigd. (ads)

van de grootste wapenimporteurs ter wereld. Vooral de Duitse wapenindustrie heeft de laatste jaren goede zaken kunnen doen, o.a. door de modernisering en verkoop van overbodig geworden tuig uit de DDR-voorraden. Bij elke levering werd wel als voorwaarde gesteld dat de wapens niet tegen de Koerden mochten worden gebruikt, maar een Turkse generaal die daarom maalde. Daarnaast hebben de militairen, dankzij de steun van bevriende NAVO-landen, een uitgebreide eigen wapenindustrie uit de grond kunnen stampen. Het immense veiligheidsapparaat, waartoe ook de zogenaamde contra-guerrilla en de beruchte speciale politie-eenheden behoren, zou nu al goed zijn voor 17 procent van het totale overheidsbudget.

En dat allemaal terwijl Turkije een zware economische crisis doormaakt, de werkloosheid verder stijgt en de regering-Ciller de inflatie maar niet onder controle krijgt, ondanks alle toegediende IMF-recepten en westerse steun. Als dan bovendien het Westen regelmatig kritiek blijft spuien op de mensenrechtensituatie en Turkije hooghartig de toegang blijft weigeren tot de exclusieve EU-club, dan is het misschien niet zo verwonderlijk dat in een dergelijk klimaat steeds meer mensen hun heil gaan zoeken in een terugkeer naar de traditionele waarden van de islam of de 'modellen' van Iran of Saudi-Arabië.

De strategische geo-politieke ligging tussen Balkan en Kaukasus, tussen het Zwarte Zeegebied en het Midden-Oosten, werd door de regering in Ankara altijd al als een troefkaart uitgespeeld in de relaties met het Westen. Ten tijde van de Koude Oorlog was Turkije een belangrijke schakel in de zuidoost-flank van de NAVO, met een lange gemeenschappelijke grens met de Sovjetunie. Sindsdien is Turkije zich nog meer gaan profileren als een regionale grootmacht, o.a. naar de Turkssprekende ex-Sovjet-republieken van Centraal-Azië. Van die unieke positie heeft Ankara al dikwijls gebruik gemaakt om dingen te doen die van andere landen niet zouden aanvaard worden. Koerden, alevieten en fundamentele mensenrechten ten spijt.

Jan Van Crieckinge

Raad van Europa wil Turkije schorsen

De parlementaire assemblee van de Raad van Europa, die uit 34 leden bestaat, keurde op 26/4 een resolutie goed waarin het ministerkomitee verzocht wordt het lidmaatschap van Turkije te schorsen zo Ankara tegen de Europese top van 26 juni zijn troepen uit Irak niet heeft teruggetrokken.

De resolutie eist eveneens een vreedzame oplossing van het Koerdisch probleem in Turkije, democratische hervormingen door de herziening van de grondwet en eerbiediging van de mensenrechten

Enkele aspecten van Ruslands oorlog in Tsjetsjenië

Waar beginnen en waar eindigen, zo vraagt de schrijver van "een artikel van een tweetal bladzijden" over "Ruslands oorlog in Tsjetsjenië" zich soms af.

We kunnen het over zoveel dingen hebben, die allemaal met mekaar verband houden. Een greep maken uit de bergen feitenmateriaal kan al subjectief genoemd worden. Maar met een open blik op de werkelijkheid, én op de lessen van de geschiedenis, kunnen we toch een aantal krachtlijnen te voorschijn proberen te brengen.

Het raamwerk

Je kan de toestand in Tsjetsjenië niet begrijpen zonder een minimaal referentiekader. Rusland wordt met decreten bestuurd (oekazen genoemd) van president Jeltsin, die een eigen regering en een schijnparlement leidt. Het land kent een uitverkoop aan het Westen: de kapitaaluitvoer bedroeg vorig jaar ± 100 miljard US\$ (terwijl de hele buitenlandse schuld op 120 miljard US\$ geraamd wordt!). De economie zelf zakt echter buitensporig, zoals uit nevenstaand tabelletje moet blijken:

De maffia

Een verschijnsel als "de maffia" heeft ook bij ons bekendheid gekregen, maar wat weinigen zich realiseren is dat de meerderheid van Ruslands toekomstgerichte bedrijven in handen gespeeld werd en wordt door het regeringsbeleid. Al bijna een jaar krijgen de steenkoolmijnen hun leveringen niet meer betaald (het is daartegen dat de mijnwerkers nu al een aantal maand eenparig in staking zijn, van Workoeta in het ijzige Noorden tot het Donbassbekken). De privatisering van de winstgevende ondernemingen beleeft daarentegen zijn "tweede golf": de echte kapitalisten, die veel geld ingezameld hebben, kunnen de aan het publiek uitgedeelde aandelen nu massaal opkopen. Dat kapitaal komt niet van toekomstgerichte bedrijven (die zelf hun weinige geld moeten investeren) maar van binnen en ook buitenlandse bronnen. Ook de wereldwijde maffia komt ruim aan zijn trekken in het land van het wilde kapitalisme.

Het leefpeil

Open deuren staan we ook al in met op de zware daling van het leefpeil voor de overgrote meerderheid van de Russen te wijzen. Wie werk heeft moet al zijn geld aan voeding uitgeven. Met het officiële minimumloon van 30.500 roebel

(5 dollar) koop je 20 kilo brood of 1 kilo worst of 400 gram kaas. Maar miljoenen uitkeringstrekkers krijgen veel minder, en de 7,1 % niet-erkende werklozen helemaal niets. Dat misdaad (moorden op volle straat te Moskou), wapenhandel (en zelfs plutoniumhandel), drughandel (vnl. uit Midden-Azië) en prostitutie (uit-

raal-demokraten (van Zjirinowski), tegen de uitverkoop aan het Westen.

Jeltsins potige memoires

Van Jeltsin vallen al wel een aantal harde daden te memoreren, en in zijn onlangs te Parijs uitgegeven Mémoires laat hij

Achteruitgang van de Russische economie

in procenten, t.o.v. het jaar daarvoor
(uit *Le Monde Diplomatique*, april 1995, blz. 7)

	1990	1991	1992	1993	1994
Bruto Binnenlands Produkt	2	-12,9	18,5	-12,9	-18,5
Industrieproductie	-0,1	-8	-18	-8	-18
Landbouw	-3,6	-4,5	-9,4	-4,5	-9,4
Vervoer	-4,3	-7,4	-23,6	-7,4	23,6
Investeringen	-0,1	-15,5	-39,7	-15,5	39,7
Kleinhandel	-39,7	-7,2	-35,3	-7,2	-35,3

voer van Russische vrouwen naar zowel Europa als Azië) op zo'n voedingsbodembodem teren moet ons niet verbazen. Honderden oude mensen *verdwenen* al in Moskou: hun flatje dient nu gelukkige anderen.

Zelfs de natuur...

Zelfs de verre natuur is niet veilig: *Intoerist* nodigde rijke Westerse jagers à 45.000 US\$ per stuk Siberische tijgers te komen schieten, waarvan er nog maar enkele tientallen op de planeet voorkomen.

Politieke ontwikkelingen

Politiek reageren de mensen erg apathisch, want eind '93 hebben ze gezien hoe bloedig opstand bestraft kan worden, en uiteraard heeft de huidige *ontmaskering* van *nouveaux riches* die onder het Sowjetbewind heel andere (communistische) taal spraken de geloofwaardigheid van de politiek niet doen toenemen. Vandaar dat het *parlementair verzet* tegen Jeltsin geen echte volkssteun krijgt. Het bestaat uit een heterocliet "Vaderlands Bondgenootschap", wat in bijna alle gewesten van Rusland uitgebouwd is, tussen de parlementaire communistische partijen (CPRF en RCAP) de *vakbeweging*, de *agrariërs*, de *nationaal conservatieven* en de *libe-*

zich van zijn besliste kant kennen. Enkele uittreksels uit het proza van deze vurige voorvechter van democratie en mensenrechten:

Over het parlement:

"De zaal was erg opgewonden en gedroeg zich niet echt zoals het hoort. Overmatig applaus en gefluit. Een gewelddadige en overspannen sfeer. Afgevaardigde Slobodkin begon te tieren en poogde de tribune te beklimmen. Hij moest letterlijk de zaal uitgedragen worden. Plots kreeg ik een duidelijk en scherp inzicht: ik voel weer een onweersaanbare neiging opkomen om die mensen uiteen te jagen."

Over de 1 mei-demonstratie in 1993:

"Waar waren de waterkanonnen? Waarom heeft men geen traangas gebruikt? Wanneer zullen we al was het maar een kanon met plastic-kogels hebben, om desnoods agressieve menigten uiteen te kunnen drijven?"

Hij beschrijft er ook zijn kennismaking met de "zwarte ziel" van Ruslands oorlog in Tsjetsjenië, generaal Pawel Gratsjew. Om de machtsgreep van eind '93 voor te bereiden laat hij Gratsjew, bevelhebber van de luchtlandingstroepen, tot minister van Defensie benoemen. Hij legt een heel pak contacten en bezoeken af bij een aantal elite divisies. Die goed verzorgde en goed gevoede

divisies staan op grote afstand van het volk en het gros van het leger - wat hij misprijzend het "moestunleger" noemt - en hij heeft ze absoluut nodig om tegen het parlement de zege te behalen.

"Kort vóór de putsch had ik de elite-divisie van Toela bezocht Pawel Gratsjew was mijn gids. Die man beviel mij: een jong generaal, stoutmoedig, onafhankelijk en open, met gevechtservaring". "Dat een man als Gratsjew, wijskrachtig en onafhankelijk, op die post aanwezig was, bleek voor Rusland een waar geluk te zijn". Gratsjew is overigens geen gewone uitvoerder van bevelen. "De voorbije maanden hebben we geregeld gediscussieerd over het slop waarin het land zich bevond. Gratsjew was ervan overtuigd dat de Opperste Sowjet allang onschadelijk gemaakt had moeten worden. Vaak heeft hij er bij mij op aangedrongen dat ik harder en minder aarzelend zou optreden. Ik antwoordde hem dat het geen kwestie van vastberadenheid was, maar van de prijs die de ontbinding van het parlement zou kosten."

Aan het hoofd van de eerste TV-keten van Ostankino laat hij de volgens hem te zwakke Jakowljew vervangen. Daar ook laat hij in oktober '93 schieten op de betogers die het gelijkvloers binnenvallen waren. Er zullen honderden doden vallen. Hij schrijft:

"Het was waarschijnlijk een uitwerking van de schok die ik op 12 juni '92 ondervonden had na de bestorming van TV-zender Ostankino. Ik had begrepen dat Ostankino een soort van kernknop was, omdat de TV-toren het toneel van dergelijke schouwspelen kon zijn. En naast die knop hoorde geen geraffineerd intellectueel te staan, maar een man van een heel ander kaliber."

Op 3 oktober beveelt hij Gratsjew om met tanks tegen de Opperste Sowjet op te rukken. De slachtpartij begon. Het aantal doden is nog onbekend: enkele honderden of enkele duizenden? Ze werden snelletjes begraven. Jeltsin schrijft:

"Ja Pawel Sergejewitsj Gratsjew vuurt. Schieten om Rusland te redden! Om vreedzame bevolkingen te redden, om miljoenen mensen een burgeroorlog te besparen waarin er geen schuldigen en geen onschuldigen zouden zijn, waar de broer tegen de broer en de zoon tegen de vader zou komen te staan. We hebben dat al gekend. Toen de weg naar het Winterpaleis opengesteld werd voor een gewapende menigte. Een mening volgde met slogans, met politieke commissarissen op kop. De geschiedenis heeft zich herhaald, maar ditmaal is Rusland wel wijzer geweest." Jeltsin slaat twee vliegen in één klap. De

Sowjets zijn ontbonden en niets betel hem nog zijn dictatoriaal bewind in te stellen met de steun van Gratsjews elite-divisies en met een schijnparlement, de Doema.

Rusland en "zijn" autonome gebieden

We hebben in een vorig artikel in Vrede al eens gewezen op het streven naar onafhankelijkheid van die Russische gebieden die bepaalde troeven hebben om zelf rijker dan de anderen te worden (of dat althans te proberen): de Sahara-republiek (Jakoetië), Tatarstan (zwarte nijverheid), Basjkirië (chemische nijverheid), en ook Tsjetsjenië, waar generaal Doedajew zichzelf eenzijdig onafhankelijk uitgeroepen had.

Tsjetsjenië ligt in de Noordelijke Kaukasus, een gebied waar vele honderden volkeren in een tiental republieken en deelrepublieken gebundeld zitten. Het streven van generaal Doedajew was ongetwijfeld gericht op een algemene afscheiding van de hele Noord-Kaukasus van Rusland. Een constructie die kon steunen op de aardolie en andere rijkdommen van het gebied, en ook op de geschiedenis (tientallen jaren duurde het in vorige eeuw eer Rusland de laatste Tsjetsjeense opstandelingen kon uitschakelen en het land inlijven: de schrijver Lermontow vertelt er o.a. over in zijn *Kaukasische Verhalen*, 170 jaar geleden).

Toen twee jaar geleden de nummer twee van de CIA per ongeluk op geheime zending in het door burgeroorlog geteisterde buurland Georgië gedood werd door opposanten die het op de minister naast hem gemunt hadden, is het onwaarschijnlijk dat de mogelijkheden in de Noordelijke Kaukasus niet ter sprake gekomen zijn. Georgië verweet Rusland de Abkhasische opstandelingen te steunen (die nu al een vol jaar hun eigen republiek hebben). Maar t.o.v. het eventueel oprichten van een Noordkaukasische Federatie als nieuwe buurman staat Georgië ook wantrouwig, want in eigen land is er al jaren de opstand der Zuidossetiërs, die gemakkelijk tot oorlog tussen beide landen zou kunnen leiden.

Oorlogen

Jeltsin heeft dan in de herfst '94 generaal Pawel Gratsjew de vrije hand gegeven om de Tsjetsjeense opstand militair de kop in te drukken. Hij aarzelde daarbij niet om een beroep te doen op het niet eens meer zo sluimerende racisme bij de Russische stadsmensen, die ook

weten dat bepaalde sectoren van de criminaliteit (autodiefstallen, prostitutie, e.a.) hardhandig gedomineerd worden door de Tsjetsjeense clans (die je in de verte zou kunnen vergelijken met de Siciliaanse mafia). Om die reden heeft het Russisch verzet tegen de oorlog in Tsjetsjenië geen echt massaal karakter gekregen (de anti-oorlogsmetingen van de liberalen en "hardliners" communisten waren erg mager beklant), al is een grote meerderheid van de mensen er wel tegen gekant.

"Leger, vuur!" luidde het kort bevel waarmee de generaals Mol, Gratsjew en Kwasjin de gevechten in Tsjetsjenië inluidden. Men had zich echter misrekend over het verzet, en de mogelijkheden van een guerrilla-oorlog (de Afghaanse ervaringen hadden nochtans moeten helpen). De steden zijn nu bezet, waaronder de hoofdstad Grozny (letterlijk: "de Verschrikkelijke"), maar heel wat gebouwen, wegen en infrastructuur zijn verwoest, en heel wat mensen omgekomen. Maar vanuit de bergen en vanuit de clandestiniteit blijft het verzet de troepen bestoken, zeker 's nachts. "Speciale harde eenheden" (lees: folteraars) ondervragen verdachten in speciale centra. In alvast één stadje hebben de militairen vele honderden mensen gedood, die ze van sympathie met de vijand verdachten.

Vooruitzichten

Jeltsin heeft het groene licht gekregen van het Westen. Hij zal nu proberen om nog voor de volgende officiële viering komaf te maken met die oorlog. Hij zal de repressie, de bombardementen en folteringen nog opdrijven. Het zal niet veel helpen: nog heel lang zal de guerrilla daar het leven beheersen.

Het risico bestaat op een scheefgroei van het conflict naar een ruzie tussen Rusland en "het islamisme". Maar de dynamiek naar een afgescheiden Noordelijke Kaukasusrepubliek moet toch nog een aantal hinderpalen overwinnen, met name de tegenstellingen tussen al die volkeren onderling. Moskou rekent op de zwakte en het geldgebrek van de verschillende autonome gebieden om het, met Tsjetsjenië als voorbeeldfactor van "de stoutste jongen van de klas", niet tot echte afscheiding te laten komen.

Jeltsin blijft overigens met decreten regeren. Zo bevelen de TV-uitzendingen hem niet, en prompt liet hij TV-Ostankino wegprivatiseren. Hoelang Jeltsins *bonapartistisch* bewind het zal uithouden hangt natuurlijk van zoveel factoren af.

Yvan Grosjean

Tweeduizend politieke gevangenen werden levend in zee gedumpt

Dit gebeurde tijdens het begin van de dictatuur in Argentinië. De slachtoffers ontvingen kalmeermiddelen en de beulen de morele steun van de Kerk.

Tijdens een onderhoud met fregatkapitein Adolfo Francisco Scilingo werden deze gruwelijke feiten onthuld. Op 3 maart 1995 publiceerde een oppositiekrant dit onderhoud.

De zeekapitein verklaarde dat de Argentijnse marine tijdens de periode 1976-'77, dit was onder de eerste militaire junta, tussen de 1500 en 2000 politieke gevangenen vermoordde. Levend werden ze vanuit militaire vliegtuigen in de Atlantische Oceaan geworpen, ter hoogte van de kust van Buenos Aires. Tijdens de militaire dictatuur (1976-1983) verdwenen meer dan 9000 opgepakte personen

Christine Legrand, journaliste van "Le Monde International" maakte dit alles onlangs wereldkundig. De biecht van Adolfo Scilingo veroorzaakte een diepe malaise in de schoot van de strijdkrachten en van de Kerk. De voormalige zeekapitein vertelde hoe de gevangenen werden gedrogeerd en dan vervoerd naar de nationale luchthaven van Buenos Aires, waar ze in vliegtuigen werden gestopt. Tijdens de vlucht kregen ze nog een dosis kalmeermiddelen en werden dan gans ontkleed, de ene na de andere, afgeworpen.

De Kerk

Scilingo citeerde een hoge officier die de kerkelijke autoriteiten raadpleegde ten einde een christelijke en minder gewelddadige methode te vinden om politieke gevangenen te elimineren. Na elke moordende vlucht werden priesters belast om morele steun te verlenen aan de officieren door middel van lezingen uit het evangelie.

Scilingo onderstreepte het feit dat officieren de orders uitvoerden van hun oversten. Al de manschappen van de marine, waarvan er nu nog in dienst zijn, moesten volgens een beurtrol, aan die vuile actie deelnemen. Volgens zekere getuigen, ook marine-officieren, namen men zelfs de voorzorg de voeten van de slachtoffers in te metselen in een cementblok, zodat ze niet zouden bovendrijven. Vooral ook opdat ze niet zouden opdrijven in de wateren van de Rio de la Plata. De "dwaze moeders" hebben onophoudelijk deze massale slachtingen met marinevliegtuigen aangeklaagd. Volgens deze vrouwen zouden het wel eens

om een 5000-tal moorden kunnen gaan, wat nog aan de lage kant is, want de vereniging voor de verdediging van de mensenrechten schat het aantal slachtoffers, verdwijningen inbegrepen, om en rond de 30.000 gedurende de zeven jaar van de militaire dictatuur in Argentinië.

Tijdens een T.V.-toespraak op dinsdag 25 april erkende de Argentijnse legerchef, generaal Martin Balza, na een periode van twintig jaar stilzwijgen, dat in de "vuile oorlog" van de jaren '70 duizenden "verdachte" burgers werden vermoord. Balza voegde er aan toe dat het tijd was voor het leger om "verantwoordelijkheid te aanvaarden".

President Menem en foltering

Er was zwijgplicht tijdens deze zwarte periode in de Argentijnse geschiedenis. In oktober 1994 werd deze zwijgplicht doorbroken door twee marine-officieren, die bekend hebben dat ze deelnamen aan foltering. Ze verklaarden ook dat deze tot de gewone praktijken behoorden tijdens de repressieperiode. Deze twee zeekapiteins, Carlos Rolon en Antonio Bernias, bekenden voor een senaatscommissie dat ze in december '77 deelnamen aan de verdwijning van twee Franse kloosterzusters Alice Donon en Léonie Duquet. President Carlos Menem deed een oproep tot het Argentijnse volk om het verleden te vergeten. Daarenboven verdedigde hij de rol van de militairen bij de foltering tijdens wat hij de "vuile oorlog" tegen het verzet noemde. De permanente vereniging voor de mensenrechten heeft hem daarom in november '94 uitgesloten. De senaat heeft uiteindelijk de promotie van de twee hogervermelde zeekapiteins geweigerd en dit voor de gemobiliseerde pers en de vereniging voor de mensenrechten. Vandaag heelt de zaak Scilingo geen grote weerklank meer in de rest van de Argentijnse pers, zelfs niet in die van de oppositie...

De dwaze moeders

Op 6 maart verklaarde in Buenos Aires Hebe de Bonafini, de zeer actieve voorzit-

ster van deze vereniging, dat deze apathie te wijten is aan het feit dat alle militairen bloed aan de handen hebben. Ook de kerk en een groot deel van de politieke klasse zijn eveneens medeplichtig, want ze hielden zich aan de zwijgplicht. "Toen we deze misdaden aanklaagden stootten we steeds op een muur van onverschilligheid. We hebben er echt geen behoefte aan om de biecht van een moordenaar te aanvaarden." Tot zover Hebe de Bonafini.

Generaal Martin Balza, stafchef, bevestigde dat de verklaringen van Scilingo waarheidsgetrouw zijn. Ze brengen echter feiten aan het licht die eigenlijk op vergissingen berusten en die de waarheid van het leger schaden. Drie bisschoppen hebben de medeplichtigheid van zekere priesters toegegeven en hebben gesuggereerd dat de kerk haar verontschuldiging dient aan te bieden.

Scilingo die in dienst was van de zeevaartschool van de marine, die toen ook gebruikt werd als ondervragingscentrum, kende het gruwelijk karakter van dit centrum, gelegen in het hart van Buenos Aires. Hij beschuldigde dan ook de huidige stafchef, admiraal Enrique Molina Pico, ervan de misdadige feiten voor het gerecht te willen verbergen. De admiraal verklaarde hierop dat al deze aantijgingen deel uitmaakten van een campagne tegen de regering en dit uitgerend twee maanden voor de presidentsverkiezingen. Hij heeft Scilingo beklad en verklaarde dat deze oudmarine-officier aan de deur werd gezet voor bedrog, diefstal en vervalsing van documenten.

In Argentinië werden na de terugkeer van de democratie in 1983 de meeste militairen, die veroordeeld waren voor zware schendingen van de mensenrechten, in vrijheid gesteld.

Eén van de eerste daden die Menem stelde toen hij aan de macht kwam in 1990 was gratie verlenen aan de oude chefs van de dictatuur, maar ook aan de chef van het verzet "Montoneros", Mario Firmenich. Om dit alles te rechtvaardigen riep hij de pacificatie en de nationale verzoening in.

Zo ziet u maar dat beulen en slachtoffers over dezelfde kam werden geschoren. Begrijpe wie kan.

René Van Nerum

De staten-verkiezing in Nederland als zwanezang van het algemeen stemrecht

De uitslag van de op 8 maart j.l. gehouden verkiezing van de Provinciale Staten in Nederland heeft zowel in het land zelf als in het buitenland extra aandacht getrokken. Reden daarvan was de "overwinning" van de op z'n zachtst gezegd conservatief liberale Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, de V.V.D., en vooral de rol die de fractievoorzitter van die partij in de Tweede Kamer, - het Nederlandse parlement -, Frits Bolkestein, daarbij heeft gespeeld.

Van de Nederlanders, die de moeite hebben genomen te gaan stemmen, kreeg de V.V.D. niet minder dan 27,2 procent van de stemmen. Dat is 7,3 procent meer dan de liberalen kregen bij de verkiezingen van de Tweede Kamer vorig jaar.

Volgens de uitslag van de nu gehouden verkiezing voor de Provinciale Staten is de V.V.D. daarmee de grootste partij geworden. Bijna 10 procent sterker dan de sociaal-democratische Partij van de Arbeid, bijna 4,3 procent meer dan het C.D.A., de Nederlandse Christelijke Volkspartij, terwijl het z.g. links liberale D'66 terugzakte van 15,6 procent het vorige jaar tot 9,2 procent nu. Hoewel sinds de afschaffing van de stemplicht in Nederland de belangstelling voor de verkiezing van de Provinciale Staten steeds meer is gedaald - de opkomst was dit keer, met 50%, lager dan ooit - is de verkiezing van de Staten op drie gronden belangrijk voor de politieke verhoudingen in Nederland.

In de eerste plaats kiezen de gekozen leden van de Provinciale Staten de leden van de Eerste Kamer, de Nederlandse Senaat. En hoewel de Senaat niet de bevoegdheid heeft de wetten van de Tweede Kamer te amenderen, kan ze bij de totale afwijzing van een door het parlement aangenomen wet, de regering voor problemen stellen. Ten tweede kiezen de leden van de Provinciale Staten het dagelijks bestuur van de provincie, het College van Gedeputeerde Staten, dat de bevoegdheid heeft gemeentebesturen in de betreffende provincie te controleren. En ten derde zijn de Provinciale Staten zelf van belang voor de bevolking van het platteland omdat ze o.a. het provinciale wegennet beheren en mede het beleid bepalen van de vele waterschappen die Nederland rijk is.

Verschuiving rechts electoraat

Zoals eerder opgemerkt was mede bepalend voor de "overwinning" van de

V.V.D. de rol van de voormalige topman van Shell tegenwoordig voorzitter van de liberale kamerfractie, Frits Bolkestein. Hoewel hij een van de voornaamste bouwers is van de huidige "paarse" regering, - de samenwerking van liberalen, sociaal-democraten en de z.g. links-liberalen van D'66 -, is hij zelf geen minister geworden.

Hij heeft sindsdien ingespeeld op alle onlustgevoelens die het beleid van de regering Kok bij de bevolking heeft opgeroepen. Het meest kwalijke van zijn rol was dat hij er niet voor teruggeschrokken is om daarbij het jargon te gebruiken dat tot nu toe behoorde tot de neo-fascistische groeperingen in Nederland en het Vlaams Blok. De neo-fascisten verloren bij deze verkiezing anderhalf procent van de stemmen om nog 1 procent over te houden. Het is een openlijk bekend feit dat vele aanhangers van Janmaat c.s. dit keer op de liberalen hebben gestemd. Janmaat zelf heeft zelfs zijn, overigens slechts drie, gekozen statenleden opgedragen bij de verkiezing van leden voor de Eerste Kamer op de V.V.D. te stemmen. Ook is bekend dat de voorman van het Vlaams Blok, De Winter, zijn vreugde heeft geuit over de "overwinning" van de Nederlandse V.V.D.. Tellen we daarbij het verlies van het traditioneel zevende kiezerspubliek van D'66, dan is er in feite geen sprake van een rechtse overwinning doch van een verschuiving bij het rechtse kiezerspubliek.

In ieder geval hebben de kleine linkse partijen niet verloren. Integendeel. Groen-Links wist zich behoorlijk te handhaven en behield zijn 4 zetels in de Eerste Kamer, terwijl het aantal statenleden van de nieuwe militante Socialistische Partij steeg van 1 naar 12, en daardoor voor het eerst een zetel in de Senaat kreeg.

Het grootste probleem vormt de versterking van de positie van de V.V.D. voor de huidige paarse regering Kok. Bij de sociaal-democraten en ook bij de links-liberalen groeit de onrust over de ultra-rechtse druk die de V.V.D. uitoefent op vooral het sociale beleid van de regering.

Verdieping maatschappelijke tegenstellingen

Een aspect van de verkiezingsuitslag is door de misplaatste euforie over de versterking van de V.V.D., nationaal en internationaal, uit het nieuws verdoezeld.

Dat is het feit dat nog nooit in de politieke geschiedenis van de laatste decennia de opkomst van de kiezers zo laag was, nl. over het hele land slechts 50 procent. In de grote steden is dat nog lager. In Amsterdam kwam bijna 60 procent van de kiesgerechtigden niet meer opdagen. Dat geldt evenzeer voor Rotterdam en Den Haag. Alleen Utrecht haalde bijna het landelijke gemiddelde. Men kan er niet om heen. De verkiezingen in Nederland weerspiegelen steeds meer de toenemende maatschappelijke tegenstellingen. De gesetelde bourgeoisie stemt nog omdat ze belang heeft bij het rechtse beleid. Bij de werkende bevolking groeit in toenemende mate het wantrouwen tegen het beleid van de traditionele gouvernementele partijen in Nederland. De verkiezingsuitslag laat daarover geen twijfel. In de rijke villa-gemeenten als Bloemendaal in Noord-Holland, Wassenaar in Zuid-Holland en bijvoorbeeld Gorssel in Gelderland, haalde de V.V.D. niet alleen de meeste stemmen, maar was ook de opkomst ver boven het landelijk gemiddelde.

In de grote steden is die tegenstelling nog groter. Om bij Amsterdam te blijven. In de wijk Buitenveldert, waar veel Amsterdammers wonen met de hoogste inkomens, was de opkomst ver boven het landelijke gemiddelde en kreeg de V.V.D. de meerderheid van de stemmen. In de arbeidersbuurten in West, Oost en ook in Noord, de traditionele electorale bases voor links, was de opkomst nauwelijks meer dan 30 procent, er waren zelfs stembureaus die de 25 procent niet haalden. Het is te eenvoudig om alleen de V.V.D. daarvan de schuld te geven. Zeker de V.V.D. is de traditionele voorhoede van een keihard beleid, dat de gevulde brandkasten van de multinationals en van de bankiers als ethische norm heeft. Maar ook de sociaal-democratie, D'66 en het C.D.A. pleiten al sinds het begin van de jaren '80 voor lagere lonen, lagere uitkeringen en bijvoorbeeld voor hogere huren en premies om de kapitalistische crisis het hoofd te kunnen bieden.

Als er echter op korte termijn geen uitzicht komt op een ander sociaal beleid waarin ook de steeds breder wordende onderkant van de maatschappij een beetje vertrouwen kan hebben, dan ziet het er droef uit voor de toekomst van de parlementaire democratie van het kleine landje aan de Noordzee.

Toon Nagtegaal
23 maart 1995

Charles, Georges, Valérie, François en ... de volgende

De Franse presidentsverkiezingen waarvan de eerste ronde op 23 april doorging en de beslissende test op 7 mei zal plaats hebben, heeft slechts een schijnbaar democratisch karakter. De typische functie, zoals deze in Frankrijk wordt geïnterpreteerd, roept echter heel wat vragen op.

Tijdens de IVde Republiek werd de president, in een gemeenschappelijke vergadering, door de volksvertegenwoordigers en senatoren gekozen - zoals dat nu nog het geval is in Italië -, maar deze president had niet de macht waarover de huidige beschikt. Het was generaal De Gaulle, de stichter van de Vde Republiek die door rechtstreekse verkiezing door het volk aan deze functie nieuwe prerogatieven wilde toekennen.

Hij formuleerde dit als volgt: "De president is de man van de natie, aangesteld door haar om zelf te beantwoorden aan haar toekomst". Hij voegde er aan toe: "De ondeelbare autoriteit van de Staat is door het gehele volk toegewezen aan de president, er bestaat geen andere macht, noch ministerieel, noch burgerlijk, noch militair, noch juridisch die niet aan hem opgedragen is, of door hem gehandhaafd dient te worden".

De gewezen president Georges Pompidou, destijds eerste minister van De Gaulle, zegde het nog duidelijker "Het gaat hier voor de Fransen niet om de keuze voor hun toekomst. Het gaat om het kiezen van een man aan wie ze gedurende zeven jaar hun toekomst toevertrouwen."

Kortom de president staat boven de gemeenschap, als een koning, een keizer, die alle macht naar zich toetrekt. De president is de almachtige man. Hij kan het parlement willekeurig ontbinden, hij zit de ministerraden voor, terwijl defensie en buitenlandse politiek rechtstreeks onder zijn bevoegdheid vallen.

Dit heeft allemaal weinig te maken met de republikeinse en democratische principes waarop Frankrijk zo prat gaat.

De vier presidenten, wat ze ook vooraf in hun kieskampagnes hebben gezegd, hebben zich dusdanig gedragen. Alle presidenten hebben vooraf al eens verklaard dat ze de diensttijd van hun functie van zeven naar vijf jaar wensten te brengen, maar in de praktijk hebben ze, gezien hun machtspositie, dit later doodgezwegen.

Mitterrand, het einde van een mythe

Toen François Mitterrand voor het eerst in 1981 verkozen werd, werd dit in de brede lagen van de bevolking toegejuicht. Mitterrand, een socialist, zou eindelijk op een andere manier regeren. Niet langer meer ten gunste van de rij-

ken maar van de werkende bevolking. Hij zou een nieuwe wind laten waaien in de conservatieve tradities van zijn voorgangers. Het was een valse hoop. Het zou niet lang duren vooraleer hij, om zijn autokratisch optreden, in de volksmond "le dieu" te worden genoemd. Was het ook niet in het centrum en bij rechts dat hij zijn bondgenoten ging zoeken? Het bilan dat hij na veertien jaar presidentschap kan voorleggen is het tegenovergestelde van wat hij vooraf aan zijn kiezers beloofde

■ **BELASTINGEN.** Het Frans Nationaal Eenheidssyndikaat voor Belastingen (SNUI) heeft een onderzoek gepubliceerd waaruit blijkt dat in Frankrijk een huisknecht meer belastingen kan betalen dan zijn werkgever...

Het SNUI geeft volgende voorbeelden:

- Een loontrekkende met een inkomen van 600.000 fr. betaalt jaarlijks 45.126 fr. aan belastingen wat een belastingdruk uitmaakt van 9,02%. Een aandeelhouder met hetzelfde inkomen betaalt 0 fr. (dus een belastingdruk van 0%)

- Een loontrekkende met een inkomen 1.200.000 fr. betaalt aan belastingen 200.592 fr. (belastingdruk 16,72%) daar waar een aandeelhouder met hetzelfde inkomen slechts 26.052 fr. betaalt. (belastingdruk 2,17%)

Mitterrand citeert graag in zijn bilan die grote werken die onder zijn bewind werden uitgevoerd: de Opera Bastille, de ombouw van het Louvre museum, de tunnel onder het kanaal, de Nationale Bibliotheek, enz.. Tijdens een interview op tv vroeg een journalist hem of de tientallen miljarden die aan prestige-projecten werden uitgegeven niet nuttiger hadden kunnen gebruikt worden voor een ernstige aanpak van de ontbrekende woongelegenheden voor de bevolking. Zijn antwoord was dat de geschiedenis hierover zou oordelen

Maar er is niet alleen dat. De ongelijkheden in de maatschappij zijn onder zijn bewind aanzienlijk toegenomen. Sinds een decennium ontvangen 60% van de loontrekkenden minder dan het gemiddeld loon. De verhouding tussen de

hoogste en de laagste lonen is toegenomen van 2,91 in 1984 tot 3,4 in 1992.

In de steden leven meer dan 2 miljoen mensen in woningen die menonwaardig zijn. We spreken hier dan nog niet over tientallen duizenden daklozen.

Overal werden in Frankrijk door de banken en immobielmaatschappijen - omdat dit meer opbrengt - ontelbare gebouwen voor burelen uit de grond gestampt. Alleen voor het departement Ile-de-France staan 5 miljoen vierkante meter burelen leeg, terwijl ondertussen duizenden mensen geen dak boven hun hoofd hebben.

In de laatste kwarteeuw verdubbelde de productie, terwijl het aantal werklozen verviervoudigde. Er zijn ongeveer 3,5 miljoen werkzoekenden plus 1,5 miljoen die werken aan broze voorwaarden en 940.000 met een RMI-vergoeding (een soort minimumvergoeding zoals bij ons het OCMW).

En dit alles terwijl ontelbare nuttige werken, zoals woningbouw, zouden kunnen worden aangepakt; onderwijs en hospitalen e.a. sociale diensten schreeuwen om personeel.

De helft van de bevolking ontvangt 24,17% van de beschikbare inkomsten, terwijl een kleine minderheid (10%) niet minder dan 28% van deze inkomsten wegkaapt. De werkloosheid onder de jongeren loopt op tot 38,5 procent wanneer ze over geen diploma beschikken. Bij de universitaire ligt dit percentage op 12,7%.

En dan is er het bijna ongelooflijk onrechtvaardige belastingstelsel dat de rijken bevoordeelt en waaraan de president en zijn socialistische regeringen nooit een einde hebben gesteld.

Een ander voorbeeld is het "familiaal quotiënt" dat een aftrek van de belastingen toelaat voor het eerste kind. Dit deel is 1.637 FF waard voor een jaarlijks inkomen van 100.000 FF maar bedraagt 15.620 FF voor een jaarlijks inkomen van 500.000 FF. Volgens deze financiële operatie is het kind van de "rijke" dus 9,54 keren meer waard dan het kind van de werkende.

De neo-liberale politiek die de socialistische regeringen, met Fabius, Rocard, Cresson en Beregovoy, onder de ambstermijn van president Mitterrand voerden, is voor de progressieven, voor het werkende volk een grote ontgoocheling

geworden

Maar sinds de rechtse overwinning in de parlamentsverkiezingen van 1993 is het onder de cohabitation met de regering van Balladur van kwaad tot erger geworden. De verder gezette neo-liberale politiek had nefaste gevolgen voor de loon-trekkenden en diegene die van sociale vergoedingen moeten leven. Daarbovenop kwamen nog een aantal corruptieschandalen aan het licht, die het politiek bestel in z'n geheel diskrediteerden.

Dit alles speelde eens te meer, zoals dit ook in ons land het geval is in de kaart van het extreem-rechtse Front National

van Jean-Marie Le Pen. Het was voor hem de gedroomde gelegenheid voor alles wat slecht gaat de migranten als zondebok aan te wijzen, en het in de bevolking bestaand latent racisme aan te wakkeren.

Een nieuwe hoop?

Alles wijst er op dat, wat de uitslag ook zal zijn, er met een nieuwe president niets fundamenteels zal veranderen.

Wat in deze verkiezingskampagne wel iets nieuw was waren de ontelbare arbeidersstrijden die in bijna alle industriële sectoren losgebroken zijn. Een

brede beweging kwam op gang (bijv. een betoging met 30.000 mensen in Parijs) voor recht op wonen. Ook de werklozen kwamen in beweging.

Iedereen is het beu de kosten van de crisis te moeten betalen en eist, nu men over een economische heropleving spreekt en de winsten van banken en grote ondernemingen stijgen, hun rechtmatig deel van de koek.

Alles wijst er op dat deze brede volksbeweging nog in kracht zal winnen en dat de nieuwe president hiermede zal moeten rekening houden

André De Smet

Nederland - Prov. Staten - 8/3/95

Opkomst slechts 50 % tegen 52,1 % in 94.

P v d.A	17,1 %	(20,4 % in 91)	142 zetels
C D A	22,9 %	(32,6 % in 91)	185 zetels
V.V.D	27,2 %	(15,7 % in 91)	208 zetels
D.66	9,2 %	(15,6 % in 91)	69 zetels
R.P./S.G./C.P.	6,7 %	(6,0 % in 91)	53 zetels
A.O.V./oud SS	5,2 %	(—)	33 zetels
Groen-Links	5,4 %	(5,3 % in 91)	36 zetels
C.D	1,0 %	(1,0 % in 91)	2 zetels
S.P.	2,1 %	(0,9 % in 91)	12 zetels
Overige	3,2 %	(2,5 % in 91)	17 zetels

Zie artikel met commentaar.

Finland - Parlement - 19/3/1995

Van de vijf miljoen Finnen, konden er 4,1 miljoen deelnemen aan de verkiezingen die om de vier jaar worden gehouden. De Finnen moesten de 200 leden kiezen van de "Eduskunta", het éenkamersparlement.

Finland maakt moeilijke tijden door. Na het wegvallen van de voor het land voordelige handel met wijlen de Sovjetunie, herstelde de economie zich enigszins, maar de werkloosheid is ontzettend hoog (20 % van de actieve bevolking).

Deze situatie was dan ook de inzet van de verkiezingen van 19 maart jl. waarvan de uitslag er als volgt uitziet:

Sociaal-Democraten	23,3 %	63 zetels	(+ 15)
Centristen	19,9 %	44 zetels	(- 11)
Konservatieven	17,9 %	39 zetels	(- 1)
Linkse alliantie (kommunisten)	11,2 %	22 zetels	(+ 3)
Zweedse Liberalen	5,1 %	11 zetels	(0)
Groene Liga	6,5 %	9 zetels	(- 1)
Kristenen	3,0 %	7 zetels	(- 1)
Boeren	1,3 %	1 zetel	(- 6)
Ecologisten	0,3 %	1 zetel	(+ 1)
Onafhankelijken	1,2 %	1 zetel	(0)

De Finse liberale partij heeft geen verkozenen meer. Deelname aan de verkiezingen 71,8 %.

Groot-Brittannië - Schotland - 6/4/95

De lokale verkiezingen in Schotland werden voor premier Major en de conservatieven een catastrofe. In de 29 lokale raden behaalden deze slechts 79 van de 1.100 zetels.

De oppositiepartij, Labour, behaalde in 20 van de 29 raden de absolute meerderheid.

De Scottish nationale partij, die de totale onafhankelijkheid van Schotland nastreeft, behaalde met 26% van de stemmen de absolute meerderheid in drie raden.

De liberaal-democraten kregen met 10 % van de stemmen 120 zetels en staken dus zelfs de conservatieven voorbij.

IJsland - Parlement - 9/4/95

De regering van conservatieven en sociaal-democraten behaalde 32 van de 63 parlamentszetels en de centrum linkse oppositie 31 zetels.

De conservatieve partij van premier Odssons behaalde 37,6 % van de stemmen en 25 zetels. De sociaal-democraten 11,4 % en 7 zetels of een verlies van 3 % t.o.v. 1991. Bij de oppositie kreeg de progressieve partij 23,3 % en 15 zetels met een winst van 2 %. De volksbeweging (een afscheuring van de sociaal-democraten) 7,2 % en 4 zetels en de vrouwenpartij boekte met 4,9 % en 3 zetels een verlies van 2 zetels. De achteruitgang van de sociaal-democraten wordt toegeschreven aan haar inzet voor aansluiting van IJsland bij de Europese Unie.

Italië - Regio's - 23/4/95

Voor de verkiezingen in 15 regio's en in enkele steden had rechts, ingaande op de opiniepeilingen, reeds een overwinningsfeest aangekondigd.

Zelfs het ingewikkeld verkiezingssysteem heeft hun daarbij niet geholpen.

De PDS (ex-K.P.) kwam met 25 % van de stemmen als sterkste partij uit de bus. Forza Italia van Berlusconi haalde slechts 23 %.

De Nationale Alliantie (fascisten) moesten zich tevreden stellen met 15 % daar ze 18 % hadden verwacht. De Lega Nord kreeg 6,9 % wat een verlies van 3 % betekent.

Door een wijziging in de coalities is een vergelijking met de voorgaande parlamentsverkiezingen echter zeer moeilijk.

De Refondazione Comunista die "cavalier seul" speelde en niet deelnam aan de Centrum-Linkse coalitie die door de

PDS wordt geleid, behaalde niettemin een confortabele 8,6 % van de stemmen. Bij de Kristen-Demokraten die kort geleden in twee fracties uiteen vielen kregen diegene die zich bij Centrum-Links aansloten 7,4 % en de andere leverde slechts enkele stemmen aan Forza Italië.

Rechts behaalde met alle stemmen samen: Forza Italië, Nationale Alliantie, Radikalen en rechts Kristen-Demokraten 43,7 %. Centrum Links, dus zonder de Refondazione Comunista en de Lega Nord 41,8 %.

Centrum Links kan, zo er een samenwerkingsverband komt met deze laatste twee partijen, rekenen op 56 %. Hiervoor zullen de verschillende partijen wel water in hun wijn moeten doen. De inzet, Berlusconi en de fascisten van de macht houden, toont wel de moeite.

Van de vijftien Regio's gingen er 6 naar het Front rond Berlusconi en 8 naar de Centrum Linkse coalitie. Een bleef onbeslist.

In de steden Bologna, Firenze, Modena, Arruzo, Livorno en Perugia won Centrum Links reeds in de eerste ronde. Dit was ook het geval in de provinciale verkiezingen in Sardinië waar echter geen gewestraad werd verkozen.

Rechts won in Bari en is goed geplaatst voor de tweede ronde in Vicenza, Udine, Viterba en Potenza. Het ziet er naar uit dat de door Berlusconi voor juni geëiste verkiezingen, na deze uitslag, toch naar de herfst zullen worden verwezen.

Tegen die tijd zal ook de monopoliepositie van Berlusconi in de T.V.-zenders aan banden zijn geteigd.

Frankrijk - President - 23/4/95

De uitslagen van de eerste stemronde van 23/4 zien er als volgt uit.

Ingeschreven kiezers: 39.107.482.

Uitgebrachte stemmen: 30.971.002.

Niet deelgenomen: 20,81 %.

Blancostemmen: 2,79 %.

Lionel Jospin (P.S.) 6.994.758 stemmen (23,29 %)

Jacques Chirac (R.P.R.) 6.213.917 " (20,64 %)

Eduard Balladur (Premier-RPR)	5.580.861	"	(18,54 %)
Jean-Marie Le Pen (Front National)	4.559.520	"	(15,15 %)
Robert Hue (P.C.F.)	2.624.755	"	(8,72 %)
Arlette Laguiller (Trotskisten)	1.607.674	"	(5,34 %)
Philippe de Villers (rechts)	1.437.840	"	(3,33 %)
Jacques Cheminade (rechts)	82.472	"	(0,27 %)

Deze verkiezingen werden gekenmerkt door een sterke invloed van de opiniepeilingen.

Vooreerst stond Premier Balladur op kop, later Chirac om uiteindelijk een overwinning vast te stellen van Jospin. De opiniepeilers hebben zich eens te meer vergist.

T.V.- en radio-uitzendingen hebben een grote rol gespeeld. Alhoewel tijdens de laatste veertien dagen alle kandidaten over dezelfde spreektijd beschikten werden de drie topkandidaten in andere uitzendingen aanzienlijk bevoordeeld. Zo komt dat het uitbrengen van een "nuttige" stem, om de kandidaat in de tweede ronde te krijgen, de kiezers aanzienlijk beïnvloedt.

Voor de tweede stemronde, op 7 mei, tussen Jospin en Chirac op basis van de uitgebrachte stemmen in de eerste ronde, kan Chirac matematicus op 60 % en Jospin op 40 % van de kiezers rekenen. Het blijft echter afwachten wie van beide de 50 % zal overschrijden.

Onrustwekkend is de vooruitgang van extreem-rechts waar Le Pen en de Villers samen meer dan 20 % van de stemmen, een op vijf, halen.

In het linkse kamp was er de vooruitgang van Robert Hue en Arlette Laguiller terwijl de groenen terplaatse trappelen.

Het groot aantal onthoudingen en blanco stemmen, de rechtse vooruitgang en het groeiend aantal linkse stemmen wijzen er op dat een andere regeringspolitiek, die rekening houdt met de toenemende ontevredenheid en een rechtvaardiger samenleving nastreeft, een dringende noodzaak is.

Ongelooflijk maar waar...

Het Franse weekblad "Le canard enchaîné" bracht Premier Balladur, en conservatief presidentskandidaat, in opspraak. Zo werd bekend gemaakt dat hij, in 1953, als "raadgever" van de GSI (Générale de Service Informatique), waarvan hij voordien voorzitter was, niet minder dan 600.000 B.fr. per maand opstreek. Tijdens dezelfde periode boekte hij voor een bedrag van 15 miljoen B.fr., met aandelen van dezelfde firma, bij winstgevende beurstransacties.

Tegen de muur geplaatst door deze informatie besloot de Premier zijn patrimonium bekend te maken, zoals tevens het bedrag dat hij aan de belastingen betaalde, d.w.z. de som van 124.150 F.fr. Gezien hierbij geen melding werd gemaakt van het bedrag waarvoor deze belasting werd betaald publiceerde de krant "Le Monde" de volgende berekening op basis van het in 1994 geldende

belastingbarema

En zo leren we: dat het deel van de belastbare fractie van het patrimonium dat de 4,47 miljoen F.F. niet overschrijdt belastbaar is met 0 F.

Het deel begrepen tussen 4,47 miljoen F.F. en 7,27 miljoen F.F. belastbaar is aan 0,05 %. Het deel tussen 7,27 miljoen F.F. en 14,42 miljoen F.F. belastbaar is met 0,7 % en het deel tussen de 14,42 miljoen F.F. en de 22,38 miljoen F.F. belastbaar volgens een tarief van 0,9 %.

Volgens de krant komt de belastingsbijdrage van Balladur van 124.150 F.F. dus overeen met een belastbaar inkomen van 21.099.000 F.F. (125 miljoen B.F.).

Hierbij is er nog het feit dat het Ministerie van Financiën geen rekening houdt met andere bezittingen zoals b.v. kunstwerken.

Premier Eduard Balladur heeft bovendien erkend over volgende eigendommen

te beschikken.

Een appartement te Parijs, Boulevard Delessert waarde in 1978: 800.000 F.F. (4,8 miljoen B.fr.).

Een villa in Deauville, waarde in 1978 - 720.000 F.F. (4,3 miljoen B.fr.).

Een châtelet in Chamonix, waarde in 1978 3,21 miljoen F.F. (19 miljoen B.fr.)

Aandelen en obligaties voor een waarde van 27 miljoen B.fr.

Een landbouwexploitatie in Solutz met 4 ha. die eigendom blijkt te zijn van zijn echtgenote. Men kan zich de vraag stellen of dit alles niet enkele het topje van de ijsberg is

Wat hierbij opvalt, en tegen de borst stuit dat het dergelijke heren zijn die over loonmatiging spreken en de sociale verworvenheden inzake gezondheid, onderwijs, werkloosheidsvergoeding stapje voor stapje terugdraaien.

Wordt het niet hoog tijd dat de gewone mensen zich hiervan rekenschap geven? (ads)

De nieuwe Amerikaanse kwaadaardigheid

De tijd waarin Ronald Reagan de Sovjet-Unie afschilderde als het rijk van de duivel is voorbij. Die duivel zit, volgens Gingrich, de Republikeinse *Speaker* van het Huis van Afgevaardigden, nu in het Witte Huis. De kwaadaardigheid is ook te beluisteren in radioprogramma's. Amerikanen krijgen ruim de gelegenheid op elkaar te schelden. In 1993 verdubbelde de tijd die televisiejournals uittrekken voor misdaad ten opzichte van 1992. Het aantal voorstanders van de doodstraf steeg van 49 procent in 1971 tot 80 procent in 1994. De indoctrinatie speelt uiteraard in de kaart van de partij van de morele orde, de repressie, het populisme. Zij wil meer veroordeelden terechtstellen, het militaire budget optrekken, en de belasting op meerwaarden verminderen. Zij wil de armen, de migranten, de illegalen de oorlog verklaren. Rechts houdt opnieuw een orgle van haat en laster.

De VS hebben een zekere traditie in intolerantie: de slavernij, het verzet tegen de burgerrechten - beweging, het antisemitisme, het anticommunisme. De meeste deftige Amerikaanse progressieven én conservatieven beschouwden deze episodes traditioneel als een smet op het Amerikaans blazoen, een krenking van hun gevoel voor integriteit en ethiek. Daarin verschilt volgens sommigen de oude van de nieuwe wreedaardigheid. Nu is er schijnbaar geen blazoen meer, alleen een gapende afgrond van ressentiment. De nieuwe kwaadaardigheid staat, zij is in de mode. Een tweede verschil zou zijn dat de nieuwe kwaadaardigheid een veel grotere verspreiding kent dan bijvoorbeeld het antisemitisme tijdens de jaren twintig en dertig. Antisemieten zijn boos op de joden, vandaag blijkt gans Amerika boos op elkaar. Niemand schijnt precies te weten waarom, maar het is duidelijk dat de frustratie wordt gebotvierd op de machtelozen, de armen, de migranten, de mensen met een achterstand. Om de nieuwe kwaadaardigheid te verklaren, wordt gewezen op de globalisering van de economie en de economische crisis, het einde van de Koude Oorlog, het geweld in de samenleving. Gingrich leidde de Republikeinse partij naar een braakliggend gebied waar tot nu toe alleen de Ku Klux Klan vertoefde. De KKK is daarmee gelukkig, imitatie is de eerlijkste vorm van vleierij. Maar wat en hoe heeft het één precies met het ander te maken?

Tijdens de eerste helft van Clintons ambtstermijn daalde de werkloosheid. De inflatie bleef onder controle. Maar door desinflatie en loondeflatie moeten steeds meer Amerikanen harder werken in slecht betaalde, onzekere banen. Twee jaar na Clinton ligt het gemiddelde inkomen 7 procent onder het niveau van 1989. De maatschappij is totaal opgesplitst: 20 procent van de rijkste Amerikanen ontvangen 48,4 procent van het nationale inkomen, de 20 procent armsten moeten het stellen met 3,6 procent. Het minimumloon (4,25 dollar) is niet meer opgewaarderd sinds april 1991 en ligt onder de waarde van 1968. Binnen de VS krijgt een Derde wereld-

ekonomie vaste vorm. Studies bewijzen de achteruitgang van de Amerikaanse arbeidsomstandigheden in vergelijking met die van de andere meest geïndustrialiseerde landen. Clinton is zijn beloften niet (kunnen) na(ge)komen. Van de hervorming van het gezondheidsstelsel

de verhoging van het minimumloon, de uitbreiding van de vakbondsrechten is geen sprake meer. Drieëndertig procent van de zwarte bevolking en 11 procent van de blanken leven onder de armoedegrens. De sociale bijstand kost hopen geld en boekt geen resultaten: de armen raken niet aan een baan, de misdaad blijft hoog, de drugsproblemen blijven, de steden zijn onveilig. De gemiddelde Amerikaan heeft er genoeg van. Vandaar het sociaal - darwinisme. De blanken hebben de negers goed verzorgd, maar er is gewoon niets aan te doen, zij moorden elkaar uit, krijgen te veel kinderen, begaan misdaden, weigeren te studeren. De regering kan niet eens werk verzekeren voor degelijk opgeleiden. Waarom geld verspillen aan hopeloze gevallen?

De Republikeinen zwengelen de onvrede aan. Zij willen een nieuw contract met Amerika. Alle preventieve maatregelen uit de anti - misdaad - wet, die vorig jaar door de Democraten werd goedgekeurd, moeten weg. Met het geld dat zo vrijkomt moeten nieuwe gevangenispen worden gebouwd. Zij willen de kosten van de sociale voorzieningen afwentelen op de deelstaten. De basisidee is jaarlijks, ongeveer 1,1 miljard (dat is de helft minder dan wat in het verleden aan

sociale bijstand werd besteed) te laten verdelen door de staten zelf, die dan levens eigenhandig de besteding van het geld zouden bepalen. Dit heeft twee gevolgen. Ten eerste zou bijstand geen recht meer zijn. Als het geld op is, krijgt niemand nog iets. Ten tweede zal het opbod tussen staten leiden tot een neerwaartse spiraal. De gullere staten zullen de krenterige snel volgen, omdat zij anders armen van andere staten aantrekken. Het gemiddelde niveau van de bijstand moet omlaag, want dat is een prikkel om werk te zoeken. Het probleem is dat dat werk er niet is (en volgens de Groep van Lissabon zullen in de komende tien jaar nog eens vijftwintig miljoen banen verdwijnen). Bovendien zijn de meeste armen te weinig geschoold om in de huidige economie mee te kunnen.

Er wordt niettemin gesneden in de uitgaven voor onderwijs en herscholing. Bovendien heeft de Amerikaanse economie (lees: de rijken) belang bij een zekere hoeveelheid structurele werkloosheid. Zo valt op dat telkens wanneer in 1994 de werkloosheid al te zeer daalde, de Federale Bank de rentevoeten verhoogde om te beletten dat de inflatie te zeer zou oplopen, dat de economie zou oververhitten, kortom dat te veel mensen zouden werken. De "markten" mogen niet worden verontrust. Het monetaristische vrijhandelsbeleid, het casino - kapitalisme beleven hoogdagen.

De culturele omslag kan worden geïllustreerd door de verandering in betekenis van het woord onderklasse na te gaan. Het begrip onderklasse groeide uit tot een sleutelbegrip in de discussie over armoede, etniciteit, sociale ongelijkheid. Er wordt gezegd dat Charles Murray, de door rechts op de handen gedragen auteur van *The Bell Curve* over intelligentieverschillen tussen blanken, zwarten en Oostaziaten, de man is achter het concept onderklasse. Dat is niet juist. Het begrip onderklasse werd reeds gebruikt door Gunnar Myrdal in 1962. Myrdal was één van de weinigen die vraagtekens plaatste bij de modernisering. Die kwam volgens hem het grootste deel van de samenleving ten

goede, behalve een nieuw deel, dat "helemaal geen werkelijk deel van de natie meer zou zijn, maar een overbodig en miserabel substratum". Myrdal verwees naar economische processen die bepaalde soorten werk zouden elimineren. Er zouden chronische werklozen en *working poor* ontstaan. Door de jaren evolueerde het begrip van een normatief vrij bedeelde sociologische definitie tot een normatief beladen begrip in de publieke opinie: de onderklasse heeft het allemaal aan zichzelf te danken. De economische invulling werd verlaten voor een nieuwe definitie waarin gedrags- en cultuurkenmerken en deficiënties (behavioral deficiencies) van armen centraal staan. De onderklasse wijkt af van de samenleving door deviant gedrag, ingegeven door haar cultuur: van wetenschap naar ideologie.

Met serieus wetenschappelijk werk werd helemaal geen rekening gehouden. Zo maakte William Wilson een studie over de onderklasse van Chicago. Centraal bij de vorming van onderklassen staat economische herstructurering, vooral de delocalisatie van industriële werkgelegenheid van grote steden naar lage loonlanden (Mexico e.a.) en de groei van de tertiaire sector. Laag opgeleiden verliezen hun baan zonder terecht te kunnen in de dienstverlening. Dit heeft gevolgen voor de gezinssituatie. Het huwelijk verliest aan aantrekkingskracht. De mannen zijn niet in staat een gezin te onderhouden. Zo ontstaan eenoudergezinnen. De stijging daarvan is enorm. In 1960 werd 75 procent van de zwarte kinderen geboren in een tweoudergezin, in 1985 minder dan 40 procent, in sommige steden minder dan 25 procent. Tegelijk voltrekt zich een uittocht van de zwarte middenklasse naar de *suburbs*. De groep kwetsbare zwarten blijft achter in ghetto's. Ook bedrijven, scholen en ziekenhuizen verdwijnen of verloederen. De bewoners van de ghetto's raken structureel buitengesloten van de formele arbeidsmarkt. Daarom worden alternatieve overlevingsstrategieën ontwikkeld, zoals participatie in de drugseconomie. Wilson wees ook beschuldigend op de impact van de forse bezuinigingen in de sociale zekerheid, het onderwijs, de gezondheidszorg en de huisvesting tijdens de jaren tachtig. De factoren economie, demografie, cultureel en sociaal beleid sorteren samen een versterkt effect, die het proces van marginalisering en raciale segregatie van de armen versterkt. Integer onderzoek heeft niet kunnen verhinderen dat nu publiekelijk over de onderklasse gesproken wordt als een pathologisch en crimineel residu. De onderklasse, in het bijzonder de *welfare mother* en de *gang member* zijn symbolische representanten van de zwarte

undeserving poor.

De voorbije jaren gaat het in de Amerikaanse politiek om de identiteit. Naar buiten toe wordt een agressieve boodschap verkondigd. De aanhangers plooiën terug op de eigen groep. Het maken van gezamenlijke situatiedefinities wordt zo bemoeilijkt of zelfs onmogelijk. In plaats dat verscheidene actoren in een politiek forum problemen proberen te regelen door middel van constructief overleg en discussie en zo tevens de identiteit verkrijgen van een inwoner van een multicultureel Amerika, ontstaat een dovemansgesprek tussen gescheiden werelden. Blanken wijzen op de afschaffing van de slavernij, de invoering van het stemrecht, de opheffing van de rassenscheiding in de strijdkrachten, op zwarte politiecommissarissen, zwarte burgemeesters, zwarte multimiljonairs en een grote zwarte middenklasse. Zwarten wijzen op de openlijke en stilzwijgende discriminatie, de ondoordringbare muur waartegen zij oplopen als ze carrière willen maken, de universiteiten die nog steeds niet toegankelijk zijn, de slechte kwaliteit van het onderwijs. Beide situatiedefinities zijn eenzijdig. Door het teloorgaan van communicatieve structuren nemen vooroordelen en onverschilligheid de plaats in van overleg en actiebereidheid.

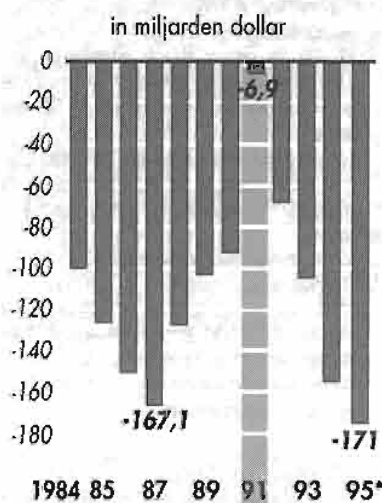
De Republikeinen hebben de communicatiebereidheid kapotgemaakt. De verscheidene delen van de multiculturele samenleving zeggen de communicatie op en ontwikkelen een separatistisch vertoog. Een staat waarin de verhoudingen tussen de leefgemeenschappen alleen juridisch omschreven worden, zonder politieke interactie tussen die gemeenschappen zelf, is geen multiculturele samenleving maar een systeem waarin de verscheidene blokken door middel van ideologie tegen elkaar opbieden. Daarmee ontstaat de gevaarlijke situatie dat de grondbeginselen van de liberale maatschappij in termen van groepsidentiteit worden gedacht, dat de groepsidentiteit tot hoogste waarde wordt verheven en dat ideologen de ene na de andere bevolkingsgroep tot slachtoffer van een niet aflatende onderdrukking uitroepen. De ideologie van de eigen unieke identiteit en de superioriteit van de eigen cultuur wordt dominant. Dat speelt volkomen in de kaart van rechts. Fundamenteel aan de thans in de VS dominante ideologie is dat ongelijkheid als het grootste probleem erkend wordt en dat die ongelijkheid slechts kan worden opgeheven door de collectieve identiteit te vernietigen, te fragmenteren in subidentiteiten, die dan elk maar voor zichzelf moeten instaan. Deze elk - voor - zich - politiek speelt

ondubbelzinnig in het voordeel van het *establishment*. Persoonlijke macht is voor politici het makkelijkst te verwerven door bevolkingsgroepen tegen elkaar op te zetten en daarna, wanneer de oorlog van allen tegen allen een stap dichterbij is gekomen, een cynische verdeel- en heerspolitiek te voeren. Het werkelijke probleem, een productiesysteem dat vanuit zichzelf schaarste en ongelijkheid creëert en werk vernietigt, gaat zo onbesproken. Dat is de bestaansreden van de nieuwe wreedaardigheid. Een productiesysteem dat neerkomt op een oorlog tegen het menselijk ras heeft nu eenmaal ideologische verstuïering nodig.

William Denayer

■ **VERENIGDE STATEN.** De V.S. was vorig jaar de grootste handelaar. De Amerikaanse export steeg met 10 % tot 512 miljard dollar en de import met 14 % tot 889 miljard dollar. De V.S. hebben ook het grootste handels tekort. Duitsland is de tweede handelaar met een export van 422 miljard dollar en een import van 322 miljard dollar. Japan volgt met een export van 379 miljard dollar en een import van 275 miljard dollar.

Het onevenwicht van de courante betalingen in de V.S.

*1994, 95: vooruitzichten bron: OESO

Het deficit van de buitenlandse betalingen van de Verenigde Staten is in de laatste jaren steeds toegenomen. Het schijnbaar evenwicht in 1991 heeft te maken met de bijdragen aan de golfloorlog.

■ **MULTINATIONS EN MEDIA.** In Frankrijk werd Pierre Suard, P.D.G. van de multinational Alcatel-Alsthom, voor corruptiezaken in beschuldiging gesteld. Gezien Alcatel-Alsthom op wereldvlak nummer één op het vlak van de telecommunicatie is, spreekt het vanzelf dat dit heel wat stof doet opwaaien. Kort geleden waren er in bedrijven van Alcatel in Oost-Frankrijk nog grote stakingen waarbij de arbeiders een loonsverhoging vroegen van 1.500 fr. De firma hield het been stijf maar deed later een kleine toegeving en intussen was bekend geraakt dat de P.D.G. Suard een loontje opstreek van 7,2 miljoen B.fr. per maand.

In onze media werd weinig commentaar gebracht noch over deze feiten noch over de reden van het in beschuldiging stellen van Suard.

Maar Alcatel-Alsthom heeft niet alleen belangen in nucleaire bedrijven, de T.G.V., telecommunicatie, enz., enz. Het is interessant ook te weten dat, via zijn afdeling Générale Occidentale, Alcatel ook een hartelijk woordje meepraat in de media. En welk woordje!

Hierbij enkele gegevens van de belangen van Alcatel in de media

- 100 % in de groep Express (L'Express, Les documents de l'Express en Lire),
- 100 % in de groep Sebdo (Le Point, Gaulten Millau magazine),
- 58 % in de Courrier International;
- Euronews: 40 %

Beroepsbladen:

- 27,4 % in de CEP Communication (Usine Nouvelle, Maison Française, le Moniteur, L'Expansion, L'Entreprise);
- 34 % van de Groupe de la Cite (Bordas, Larousse, Nathan, Robert Laffont, Plus, Julliard, enz., enz.).

Radio:

- 49 % in de Radio Nostalgie.

T.V.-kabel.

- 70 % van Rediffusion, Zwitserse kabel met 600 000 abonneementen, Tété Achet van Philips Plaisance;
- 20 % van de Compagnie Française de radio téléphone

Bovenstaande gegevens bevestigen eens te meer de macht en invloed van de grote financiële groepen in de huidige media. (ads)

Alcatel, de grootste industrieel van de telecommunicatie

Zakencijfer in 1993 telecommunicatie in miljarden B.fr.

Alcatel	(Frankrijk)	452
AT & T	(V.S.)	420
Siemens	(Duitsland)	389
Motorola	(V.S.)	346
Nec	(Japan)	291
Northem Telecom	(Canada)	253
Ericsson	(Zweden)	240
I.B.M.	(V.S.)	168
Frlitsu	(Japan)	146
G.T.E.	(V.S.)	127
Bosch	(Duitsland)	114

■ IN DE WERELD KUNNEN...

- 100 miljoen mensen als daklozen geklassificeerd worden.
- 1 tot 1,5 miljard wonen er in huizen die dat woord niet waard zijn.
- 2 tot 3 miljard mensen wonen er in huizen die in hoge mate ongeschikt zijn voor hun behoeften
- slechts 1,5 tot 2 miljard heeft een min of meer geschikte woning.

en verder...

Volgens de recente rapporten van het United Nation Development Programma en de Wereldbank nemen de armste aardbewoners 5,6 % van het wereldinkomen voor hun rekening en dit voor 3,5 miljard mensen. Bovendien zijn er volgens officiële gegevens in de Verenigde Staten 53 miljoen armen, in de landen van de Europese Gemeenschap 40 miljoen en tevens 80 à 100 miljoen in het vroegere Oost-Europa en de voormalige Sovjetunie.

Uit "Grenzen aan de Concurrentie" van Ricardo Petrella

"De zaken zijn klaar. We leven in een wereld verscheurd tussen Noord en Zuid, tussen deze die in het Noorden zoals in het Zuiden bezitten of niet bezitten

De 20 % rijksten van deze planeet beschikken over 83 % van de wereldinkomsten en de 20 % armen over slechts 1,4 %. Het gevolg van deze breuk is dat jaarlijks 40 miljoen mensen sterven van honger of ondervoeding.

Dit betekent uiteindelijk dat het Westers groeimodel, om de twee dagen, aan slachtoffers de prijs van een Hiroshima kost."

Roger Garaudy

■ **BRAZILIË.** In Latijns-Amerika neemt dit land de helft van de aidspatiënten voor zijn rekening. Het aantal geregistreerde zieken is opgelopen van 1.000 in 1986 tot 31.949 op 1 december 1992. In Sao Paulo is meer dan de helft van de zwelkinderen met het virus besmet. Schattingen spreken van 10.000 seropositive kinderen. Het Ministerie van Gezondheid klaagt over een te beperkt budget en laat het werk over aan particuliere organisaties (NGO) en inmiddels zorgde de Wereldbank voor een belangrijk impuls met betrekking tot een aids-preventie-programma door een hulp van 300 miljoen dollar.

De officiële kerk zet zich voor de aidspatiënten in maar volgt de officiële lijn van Rome die de preventiemiddelen afzwaakt.

■ **PRIVATISERINGEN.** Uit een studie van de Universiteit van Warwick in Groot-Brittannië blijkt dat sinds het begin van de privatiseringen van de Britse nutsbedrijven (gas en electriciteit) door de conservatieve regeringen in 1989 niet minder dan 150.000 banen verdwenen. De gemiddelde lonen van de werknemers stegen met 2,96 % maar ... de salarissen van de topfunctionarissen gingen met 15,45 % de hoogte in

■ **FRANKRIJK.** Wanneer de Franse regering 100 fr. uitgeeft dan gaat hiervan 22,6% naar onderwijs, vorming, wetenschappelijk onderzoek, 14,8 % naar defensie, 13 % naar sociale actie, gezondheid en woningbouw, 11,50 % naar de betaling van de intresten op de openbare schuld, 11,40 % naar de subsidies aan de lokale gemeenschappen, 10,9 % naar algemene kosten (justitie, veiligheid, enz.), 10,7 % naar economische projecten en 5,1 % is de bijdrage aan het budget van de Europese Unie.

Het is interessant de bijdrage van defensie even te vergelijken met de uitgaven voor de andere posten

■ **INDIA.** De pers van Bangalore heeft aan het licht gebracht dat in deze regio een ware organenhandel heerst. armen worden overtuigd om tegen betaling een nier of een ander orgaan af te staan. Soms gebeurt dit buiten hun weten om ter gelegenheid van een of andere heelkundige ingreep. In de beste omstandigheden ontvangt het slachtoffer 10.000 roepis (± 10.500 fr.) terwijl de nier verkocht wordt aan 600 000 fr. Uit het personderzoek blijkt dat de organen dikwijls bestemd zijn voor rijke lui uit de Golfstaten.

Volgens de Indische pers is deze organenhandel een verschijnsel waarvan reeds vele duizenden Indiërs het slachtoffer werden

De sociale top of de lege dozen van Kopenhagen

Na de V.N.-wereldtop voor sociale ontwikkeling in Kopenhagen waaraan meer dan 120 staatshoofden en regeringsleiders deelnamen, om de armoede op onze planeet te bestrijden en de werkgelegenheid en sociale integratie te bevorderen, kunnen we vaststellen dat de rijken geen stulver armer zullen worden.

In "Vrede" van september 1994 hebben we na analyse van de toestand in de wereld de vraag gesteld of deze V.N.-wereldtop een nieuwe farce zou worden. Nu deze conferentie is afgelopen kunnen we op de toen gestelde vragen met "ja" antwoorden. De armoede en ellende beroeren de Industrienaties alleen maar om te vermijden dat hun machtspositie zou worden in vraag gesteld.

Op de top in Kopenhagen heeft men dan ook geen poging gedaan om de schuld- of verantwoordelijkheidsvraag voor de sociale rampen duidelijk te stellen. De rijken willen de wereld doen geloven dat met goede wil en technische middelen we in staat moeten zijn de ergste sociale problemen die zich op globaal vlak stellen opgelost kunnen worden. Dergelijke happy-ends gebeuren alleen maar in sprookjes, de realiteit is brutaler.

Praktisch niemand heeft op de sprekers-tribune de vraag gesteld of de economische structuur die onze planeet kenmerkt, niet de oorzaak is van armoede, uitsluiting, sociale verloedering en gewapende conflicten. We stellen vast dat de zo hoog geprezen "vrije liberale economie" aan de wereldbevolking geen welstand en zekerheid heeft gegeven. Hoe kunnen anders de stijging van armoede en gewapende conflicten verklaard worden. Hoe meer we in het kader van de zogenaamde "vrije markt" onze produktietechnieken verbeteren, hoe meer mensen uit het economisch proces uitgesloten worden en het leger van de 800 miljoen werklozen en ondertewerkgestelden moeten gaan vervoegen. Hun zo hoog geprezen systeem en vrije handel heeft alleen maar geleid tot een bitsigere concurrentiestrijd onder de multi-nationals, die leidt naar de slooping van het sociale vangnet en het sociale verzekeringssysteem. Dit alles wordt dan gerechtvaardigd onder het mom dat men de concurrentiekracht van de nationale ondernemingen moet vrijwaren om zo de werkgelegenheid te verzekeren. De werkelijkheid toont ons een gans ander beeld. Ondanks de verbetering van het economisch klimaat komen er geen nieuwe jobs of zien we geen noemenswaardige daling van het aantal werklozen. Wat we wel vaststellen is een stijging van de winsten bij banken en financiële instellingen. Dat betekent dat de werknemers in de diverse landen de crisis betalen niet alleen met hun loonzakje maar ook door de slooping van de sociale verworvenheden.

In zijn openingsrede zegde Boutros Boutros Ghali dat de uitsluiting van de mensen uit het maatschappelijk leven ontoelaatbaar is. Vooral de werkloosheid leidt steeds tot uitsluiting en armoede. Willen

we grondig werken voor sociale ontwikkeling, dan moeten we durven het economisch systeem waarin we draaien in vraag stellen.

De armoedebestrijding is voor de belangrijkste politici niet primordiaal

Clinton, Major en de nieuwbakken democraat Jeltsin schitterden door hun afwezigheid op de top. Voor hen is armoede en uitsluiting geen prioritair probleem blijikbaar, of waren ze beducht dat men hen attent zou maken op de

alsmaar stijgende armoede in hun land. Het zou voor Clinton zeer onaangenaam zijn te moeten horen dat in de V.S. miljoenen mensen in grote armoede leven, dat meer dan 30 miljoen burgers geen medische verzekering hebben, dat de werkloosheid onder de zwarte bevolking veel groter is dan onder de blanken. Dat de V.S. slechts 0.15% van z'n B.N.P. besteedt aan ontwikkelingshulp. Zijn gezant Al Gore had alleen maar lovende woorden voor de vrije markt en handel, waarbij hij de steun kreeg van de internationale werkgeversverenigingen. Hij sprak echter met geen woord over de kwijtschelding van de schuld

Ook op ontwikkelingshulp besparen de industrielanden

De hulp aan de ontwikkelingslanden kende in 1993 een dieptepunt. In geen twintig jaar was het totale wereldbedrag voor ontwikkelingshulp zo laag geweest. Zo bedroeg dit bedrag voor de rijkste landen twee decennia geleden 61 miljard dollar en in 1993 was dat nog 56 miljard dollar, volgens een rapport van de OESO.

Om de lezers van Vrede een meer concreet beeld te geven van de vrijgevigheid van het rijke noorden, vermelden we hieronder een reeks cijfers over ontwikkelingshulp in 1993

land	percentage BBP	land	in miljarden dollar
Denemarken	1.03	Japan	11.26
Noorwegen	1.01	Verenigde Staten	9.72
Zweden	0.98	Frankrijk	7.92
Nederland	0.82	Duitsland	6.95
Frankrijk	0.53	Italië	3.04
Finland	0.45	Groot-Brittannië	2.91
Canada	0.45	Nederland	2.52
België	0.39	Canada	2.37
Duitsland	0.37	Zweden	1.77
Australië	0.35	Denemarken	1.34
Luxemburg	0.35	Spanje	1.21
Zwitserland	0.33	Noorwegen	1.01
Italië	0.31	Australië	0.95
Groot-Brittannië	0.31	België	0.81
Oostenrijk	0.30	Zwitserland	0.79
Portugal	0.29	Oostenrijk	0.54
Japan	0.26	Finland	0.36
Nieuw-Zeeland	0.25	Portugal	0.25
Spanje	0.25	Nieuw-Zeeland	0.10
Ierland	0.20	Ierland	0.08
Verenigde Staten	0.15	Luxemburg	0.05
totaal	0.30	totaal	55.96

voor de ontwikkelingslanden. Het optreden van Hillary Clinton kan men herleiden tot het verzorgen van haar image op de internationale Bühne: haar belofte dat de V.S. 100 miljoen dollar toezegt over een periode van 10 jaar voor onderwijs van vrouwen in de Derde Wereld. Wanneer we weten dat op onze planeet 1 miljard volwassenen, waarvan de vrouwen tweederden uitmaken, niet kunnen lezen of schrijven, dan komt de vrijgevigheid van de V.S. neer op een lachwekkende 0.015 dollar per persoon. Major is thuis gebleven want, zoals Dhr Ul Haq van de V.N. het uitdrukte, moet het voor sommige leiders een onbehaaglijk gevoel geven hier het verwijt te moeten aanhoren dan hun beleid van snoeien in de sociale programma's oorzaak is van de stijging van de armoede in hun land. De kloof tussen rijk en arm in Groot-Brittannië is sedert WOII nog nooit zo groot geweest als nu.

Jeltsin, die zo hooggeprezen democraat van het Westen, kan terugblikken op een niet onaardig resultaat wat de aftakeling van de sociale staatsstructuur betreft, met een stijging van de armoede zonder voorgaande als gevolg. Daaruit komen ook de stijgende criminaliteit voort en interne conflicten onder de verschillende volksgroepen die uitmondten in geweldadige botsingen. Maar ja, zijn twee boezemvrienden kwamen niet naar Kopenhagen, waarom zou hij?

Anderen regeringsleiders zijn wel gekomen, niet om iets zinnigers op de tafel te leggen, maar meer om hun persoonlijkheid in het conferentiegewoel op het voorplan te brengen. We kunnen stellen dat de meeste regeringsleiders uit de industrielanden zichzelf graag hoorden spreken.

Mitterrand kon zich veroorloven enkele waarheden te spreken. Hij trekt zich binnenkort toch uit de politiek terug. Zo veroordeelde hij indirect het neo-liberalisme, dat hij verantwoordelijk acht voor de ontmanteling van de sociale verworvenheden en van de rol van de staat, die volgens Mitterrand toch het cement moet zijn voor iedere natie. We leven in een wereld van de globale markt zonder andere regels dan die van de jungle en waarbij er maar een doel telt met name een maximale winst te realiseren in een zo kort mogelijke tijd.

Castro heeft in zijn toegemeten spreek-tijd gepoogd het wereldforum met zijn neus op harde realiteiten en waarheden te drukken. Zoals de criminele wijze waarop een land geboycot wordt omdat het een andere politiek en maatschappijvisie heeft dan z'n grote buur. Terecht stelde Castro dat de ontwikkelingslanden meer nodig hebben dan vage beloften. Het zou goed zijn over volgend citaat uit zijn rede dieper na te denken: "In een wereld waar de rijken rijker wor-

den en de armen armer, daar is geen sprake van sociale ontwikkeling; waar geen gevoel voor de mensen is, kan er ook geen plaats zijn voor mensenrechten".

Het optreden van onze Jean-Luc en Miet

Naast de holle retoriek van de rede van onze eerste minister, kunnen we aanstippen dat hij de politiek van het I.M.F. en de Wereldbank, die de harde structurele aanpassingsprogramma's aan de

het Zuiden?

Hij stelde het Belgisch sociaal model ook als voorbeeld voor de internationale gemeenschap. Waarom spant zijn regering zich dan met zoveel ijver in, via o.m. het globaal plan, om precies dat sociaal vangnet uit te hollen, waardoor steeds meer mensen bij ons uit de boot vallen. Dat is toch geen bijdrage ter bestrijding van armoede en uitsluiting; want in ons land stijgt het aantal armen en mensen die onder de armoedegrens leven. Miet Smet verklaarde dat er middelen moeten vrij gemaakt worden voor een sociaal actieprogramma. Ze waar-

Derdewereldlanden opleggen, niet veroordeelt. Hij drukte de wens uit dat deze beide instellingen meer doordrongen zouden zijn van de "sociale dimensie", zoals het rijke Noorden het ziet. In verstaanbare taal komt deze zienswijze erop neer het beleid van I.M.F. en W.B. van nieuwe verpakking te voorzien, zo moet men geen diepgaande verandering aanbrengen aan de inhoud. In zijn toespraak legde Dehaene de vinger op een ganse reeks problemen die onze aarde teisteren, maar nergens doet hij een poging de ware oorzaken aan de schandpaal te spijkeren. Op blz. 4 van zijn tekst zegt hij dat België bereid is zich er toe te verbinden de nieuwe aanpak te verwezenlijken. Waarop wacht hij om zich in te zetten om de schulden van de Derdewereldlanden kwijt te schelden? Of de norm van 0.7% van het B.N.P. voor ontwikkelingshulp te halen in plaats van de schamele 0.4 van vandaag? Waarop wacht hij om een deel van het budget van landsverdediging na het einde van de Koude Oorlog om te zetten in een vredesdividend voor ontwikkeling van

schuwde dat deze middelen nuttig besteed dienen te worden. Maar ze vergat te zeggen waar ze de middelen gaaf halen, en hoeveel en aan welke nuttige programma's ze moeten besteed worden.

Dehaene heeft in een interview gezegd dat het niet gaat om meer geld, maar om herbesteding binnen het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Onze premier eindigde zijn toespraak met volgende belofte: "België verbindt er zich zonder voorbehoud toe de verbintenissen na te komen en het actieprogramma aan te nemen".

Onze vraag is: welke?

Het is nu eenmaal niet moeilijk lege dozen uit te delen.

De lege dozen van Kopenhagen

Deze V.N.-top zal bij armen, uitgesloten, werklozen overkomen als een trefpen waar beloften en nieuwjaarsbriefwensen worden uitgewisseld die aan de armoedebestrijding en sociale integra-

tie geen concrete inhoud geven. De stijgende armoede en sociale uitsluiting in de industriestaten is er praktisch niet ter sprake gekomen. Alsof ze voor de delegatieleiders uit deze landen niet bestaan.

Men heeft gesproken over het 20/20-concept. Hierbij gaan de donorlanden 20% van hun ontwikkelingshulp besteden aan sociale projecten op voorwaarde dat de ontwikkelingslanden hetzelfde percentage van hun begroting uittrekken voor de sociale sector.

Dat concept klinkt aangenaam in de oren van de leek maar mensen die zich buigen over de ontwikkelingsproblematiek weten dat de toepassing ervan voor de meeste ontwikkelingslanden een zeer moeilijke opgave is.

De meeste onder hen gaan gebukt onder een zeer zware druk van de structurele aanpassingsprogramma's, die praktisch geen ruimte bieden meer geld te besteden aan de sociale sector.

We staan hier voor een zeer hypocriete redenering van de industriestaten. Ze beloven meer geld voor sociale programma's en anderzijds verhinderen ze de arme landen door de eis tot terugbetaling van de schuldenlast gelijktijdig een substantieel gedeelte van hun budget voor het sociale te reserveren. Het had de ontwikkelingslanden een werkelijke steun betekend mocht men aan dit 20/20-concept een kwijtschelding van de schulden hebben gekoppeld.

Wat nu werd afgesproken wekt de indruk dat het rijke Noorden hier zeer moraliserend optreedt tegenover de ontwikkelingslanden; en de schuld voor hun miserabele toestand bij hen zelf legt. Eerst moeten ze zelf orde in hun eigen huis brengen vooraleer er over de brug wordt gekomen met doelgerichte hulp, lijkt de stelling.

Trouwens het 20/20-concept betekent niet meer geld voor ontwikkeling. Het gaat hier alleen om een herverdeling van het ontwikkelingsgeld. Dus de 20/20 kost hen geen cent

De regel van 0,7%, d.w.z. de verbintenissen van de rijke landen om 0,7% van hun B.N.P. te besteden aan ontwikkelingshulp, is zelf afgezwakt. In Rio hadden de regeringsleiders nog beloofd deze doelstelling tegen het jaar 2000 te bereiken. In Kopenhagen spraken ze gans anders. Nu spreekt men van zo spoedig mogelijk. Dat de rijke industrielanden er geen haast mee willen maken mag blijken uit het feit dat sommige regeringen hun begroting heroriënteren om de eigen staatsfinanciën en staatsschuld te herschikken waarbij het bedrag voor ontwikkeling kleiner wordt.

Ook werd er zeer weinig gesproken over het invoeren van een belasting op de internationale financiële transacties, de zogenaamde Tobin-taks. Daarvoor had-

De ellende op onze planeet

Enkele voorbeelden

1. Meer dan 1 miljard mensen ontberen de middelen om in hun levensonderhoud te voorzien.
2. In de voorbije vijftig jaar is de rijkdom in de wereld vermenigvuldigd met zeven, de ongelijkheid is echter toegenomen. Een vijfde van de wereldbevolking slaagt er niet in uit de onderontwikkeling te komen waardoor de kloof die hen scheidt van het rijkste vijfde steeds dieper wordt.
3. Deze rijken beschikken over driekwart van de wereldrijkdom.
4. Meer dan 1 miljard mensen (vooral in de ontwikkelingslanden) moeten overleven met 1 dollar per dag, in honger, gebrek aan water, zonder geneeskundige zorgen.
5. Meer dan 1 miljard mensen zitten zonder werk.
6. In de V.S. en Europa leven 15% van de bevolking onder de armoedegrens.
7. In de arme landen sterven ieder jaar, 14 miljoen kinderen aan ziekten die voorkomen kunnen worden.
8. 100 miljoen mensen migreerden op zoek naar betere levensvoorwaarden. Sedert de voorbije 30 jaar migreerden 35 miljoen mensen van het zuiden naar het noorden.
9. De vrouwen vormen 70% van de benadeelde bevolkingsgroep en tweederde van het miljard analfabeten.
10. In de V.S. is het werklozencijfer onder de zwarten het dubbele van dit onder de blanken.
11. Brazilië telt 400.000 straatkinderen, waarvan er iedere dag vermoord worden. In de periode 1993-1994 zijn de moorden op minderjarigen gestegen met 40%
12. Men schat dat 600.000 kinderen zich moeten prostitueren in Thailand, Sri Lanka en de Filipijnen.
13. In Groot-Brittannië is de kloof tussen rijk en arm nog nooit zo groot geweest als nu, 30% van de armen heeft niet kunnen genieten van de economische groei.
14. De kriminaliteit verbonden aan drugs is in Japan gestegen met 3000 % in de tweede helft van de jaren tachtig. In de V.S. overstijgt het bedrag voor de aankoop van drugs de inkomsten van 80 ontwikkelingslanden.
15. De jaarlijkse militaire uitgaven van de rijkste landen zijn gelijk aan het inkomen van 2 miljard arme mensen. De kostprijs voor de militaire programma's in de wereld zijn gelijk aan de helft van het inkomen van de wereldbevolking.
16. Meer dan 1,5 miljoen kinderen worden gedood in gewapende conflicten. De laatste tijd zijn 90% van de oorlogsslachtoffers burgers.
17. In Mexico is de koopkracht in de tijdspanne van 1987 tot 1993 gedaald met 45%. Op een bevolking van 88 miljoen Mexicanen leven er 68 miljoen onder de armoedegrens. Mexico telt 8 miljoen straatkinderen, en 17 miljoen mensen leven zonder drinkbaar water in hun onderkomen.
18. Jaarlijks sterven een half miljoen vrouwen bij de bevalling.
19. In zwart Afrika sterft 1 kind op vijf voor de leeftijd van zes jaar.

Deze opsomming is niet volledig, wanneer we het bilan opmaken dan is de balans vijftig jaar na de oprichting van de V.N. niet zo schitterend.

den de rijken geen interesse, want dat zou hen onmiddellijk treffen in hun speculatieve geldtransfers. Deze zijn dikwijls de oorzaak van de spanningshaarden in vele landen. Aangezien men op de top er geen ernstig werk wilde van maken om het speculatief geldverkeer aan banden te leggen, moeten de speculanten, zoals Wouter Vervenne schreef in de Financieel Economische Tijd van 14 maart, nog niet dringend op zoek naar een nieuwe baan.

Door de lege dozen van Kopenhagen worden de oplossingen van de sociale noden die zich aan de wereldgemeenschap stellen geen stap dichterbij gebracht. De armoede zal verder stijgen,

het aantal uitslotenen zal groeien, de stroom migranten naar een denkbeeldige verbetering van hun levensomstandigheden zal blijven aanzwellen. Op hun beurt zal die ganse landen en bevolkingsgroepen ontwrichten, waardoor rassenhaat en discriminatie een gunstige voedingsbodem krijgen en de orde ernstig bedreigd wordt.

In een maatschappij waar iedereen met zijn ellebogen moet vechten om te overleven, waar de mens in competitie is met zijn medemens, daar is geen plaats meer voor gezond verstand en logische redenering, daar is alleen chaos.

Antoine Uytterhaeghe

Heropbouw en ontwikkeling in Zuid-Afrika

Een jaar na de democratische verkiezingen

Ongeveer een jaar geleden gingen de Zuid-Afrikanen voor het eerst allemaal naar de stembus. Men had rellen verwacht of zelfs het begin van een burgeroorlog. Maar daar kwam niets van. De verkiezingen zorgden in tegendeel voor een uitbarsting van democratie, verdraagzaamheid en verzoening en vrede.

Vanuit Europa wordt daar nogal eens meewarig over gedaan. Het land is nog niet uit de problemen. Het een en het ander verloopt niet volledig vlekkeloos... Maar we vergeten daarbij wat het voor de gemiddelde Zuid-Afrikaan betekent om nu vertegenwoordigd te zijn door een democratisch verkozen parlement en bestuurd te worden door een democratisch verkozen regering. Elke blijk van kritiek, protest of ontevredenheid bij de Zuid-Afrikanen, interpreteren we al snel als de aankondiging van een ramp. Elke verwachting die de zwarten koesteren t.o.v. de toekomst, doen we snel af als te hoog gegrepen en dus als voorbode van een desillusie... We geven blijk van een Eurocentristische kijk, als we zo redeneren; en van een zekere vorm van paternalisme. Want wat we ginder zien als het begin van het einde, aanvaarden we in ons eigen land als evident of zelfs als voordeel (discussie, oppositie, niet lopen voor je kan gaan, rekening houden met verschillende gevoeligheden, schipperen en compromissen sluiten tussen het wenselijke en het mogelijke....).

Begin april was ik in Zuid-Afrika ter gelegenheid van het negende congres van de Zuidafrikaanse Communistische Partij (SACP). Ik heb er kunnen ervaren, zien en horen dat inderdaad nog niet alle problemen zijn opgelost in Zuid-Afrika, maar dat er substantiële vooruitgang wordt geboekt. De gemiddelde Zuid-Afrikaan lijkt optimistisch t.o.v. van de toekomst, maar niet naïef.

De regering heeft een programma lopen voor Ontwikkeling en Heropbouw dat de dringendste sociale noden (vaak de ergste delen van de erfenis van de Apartheid) wil lenigen. Voorlopig gebeurde dat binnen een (slechts weinig aangepaste) begroting die nog door de vorige (blanke) regering werd opgesteld. Maar hoe beperkt de middelen ook mogen zijn (en een nieuwe begroting kan de situatie wel verbeteren, maar dat zal nog niet betekenen dat het land plots in overvloed zal leven), er werden wel degelijk al vorderingen gemaakt. Het onderwijs werd verbeterd, er werden heel wat nieuwe huizen gebouwd, in heel wat

huizen kwam er elektriciteit, de gezondheidszorg voor kinderen jonger dan zes en voor zwangere vrouwen werd gratis (anderen betalen een forfait van R13 = ±104 Fr), er kwam een algemene voedselbedeling voor schoolkinderen, etc... Volgens studies zouden 73 % van de Zuid-Afrikanen (76 % van de zwarten) goed op de hoogte zijn van het wat en hoe van dit programma. Dat betekent dat de meeste Zuid-Afrikanen weten wat ze kunnen verwachten en dat wil zeggen dat ze niet 'met de hoge verwachtingen' zitten.

Dezelfde studie leert ons ook dat ongeveer een miljoen zwarte stedelingen geloven dat het programma nu reeds voor een verbetering van hun levensomstandigheden heeft gezorgd.

De vooruitgang weerspiegelt zich ook op een ander vlak. In verschillende kranten liet Nelson Mandela een advertentie verschijnen om de inwoners van Soweto te bedanken voor het feit dat ze massaal begonnen te betalen voor de overheidsdiensten (water, elektriciteit) die ze krijgen. Onder Apartheid was er een betalingsstaking omdat de mensen vonden dat ze niet hoeven te betalen voor dingen die ze toch niet krijgen. De advertentie heeft het over 65% van de huishoudens die nu reeds betalen. De burgerorganisaties (Civics) hebben het over 70% en meer. Het gemiddeld loon is ondertussen met 5% meer gestegen dan verwacht werd. Het zijn slechts voorbeelden, maar ze tonen aan dat optimisme verantwoord is.

Toch is het nog niet allemaal peis en vree. De erfenis van de Apartheid is daarvoor te zwaar. De politieke moorden zijn sterk verminderd (in maart '95 zakte het onder het laagste cijfer sinds vijf jaar), maar er vallen nog steeds zo'n 80 à 90 doden per maand, vooral in Natal-Kwazulu. De gewone misdaad is nog altijd bijzonder hoog (er waren in '94 b.v. 170.000 autodiefstallen, waarvan 48.000 gepaard gingen met een kaping of gijzeling). Er zijn moeilijkheden geweest met extremistische blanken bij de heropening van de schoten; er zijn nog steeds leerkrachten te kort en veel scholen kampen met een tekort aan materiaal

of lokalen?...

Het democratiseringsproces is nog in volle gang. De volgende grote zet is de gemeentelijke verkiezingsslag. Maar willen de mensen kunnen gaan stemmen, dan moeten ze zich nu (voor 26 april) laten registreren. Toch had op 7 april nog maar 25% van de bevolking dat gedaan. Een lage registratie- en dus opkomstpercentage zou het democratiseringsproces kunnen laten stokken... En dan zijn er de minder-dagelijkse problemen. De discussie over de hervorming van het leger en de reconversie van de wapenindustrie (het Apartheidsregime heeft het wapenembargo tegen hen willen omzeilen door het op poten zetten van een enorme wapenindustrie) is nog niet uitgeklaard. Zullen de Zuid-Afrikanen (geleid door een democratische regering of niet) kunnen weerstaan aan de verleiding die industrie ten gelde te maken? Zal er aan de geprivilegieerde positie van de (vooral blanke) militairen kunnen getornd worden zonder te moeten vrezen voor een staatsgreep? Als je bedenkt dat de V.S. op het ogenblik een uiterst gesofistikeerde luchtmachtbasis aan het uitbouwen zijn, in Botswana, net over de Zuid-Afrikaanse grens, dan weet je dat de V.S. niet zomaar zullen afwachten mocht Zuid-Afrika beslissen een heel onafhankelijke koers te varen. Levert dat nog genoeg speelruimte voor het land? Het is aan de andere kant ook duidelijk dat de nieuwe regering niet met zich zal laten sollen. Het land heeft eigenlijk een Derde-Wereld-economie en zit dus te springen om internationale investeringen. Daar zonder kunnen ze er niet geraken. Maar het betekent niet dat ze op/door de knieën gaan voor eender welke buitenlandse investeerder. De regering heeft een herstructureringsprogramma dat hen opgedrongen werd door het IMF, geweigerd. En investeringen via de Wereldbank kunnen in het land alleen maar op de voorwaarden die Zuid-Afrika zelf stelt.

Misschien is dat wel het meest optimistische bericht dat tegenwoordig van Zuid-Afrika uitgaat: zelfbewustzijn, realisme en pragmatisme.

Jaak Perquy

Rwanda: Zairese betrokkenheid

De Britse T.V. vertoonde op 5 maart een film over militaire oefeningen aan de boorden van de rivier Rusizi, naast de grens van Rwanda en Burundi, waaraan Zairese soldaten en militairen van de vroegere Rwandese regering deelnamen. De BBC wijst er op dat hieruit blijkt dat de vluchtelingenkampen die in deze streek werden ondergebracht uiteindelijk dienen om Hutu's op te leiden en zich voor te bereiden op guerrilla activiteiten in beide landen. De Britse T.V. vestigt er tevens de aandacht op dat de vluchtelingen die in september 1994 naar hogergenoemde kampen met vrachtwagens werden overgebracht hoofdzakelijk uit jonge mensen bestonden zodat hieruit blijkt dat aldaar, met de medeplichtigheid van Zaire, een uitvalbasis wordt opgezet.

En... nu is het wachten hoe het Westen, de E.U. en de Verenigde Naties hierop gaan reageren. (ads)

Het non-proliferatieverdrag en Israël

Half april werden de besprekingen aangevat voor de verlenging van het non-proliferatieverdrag. De niet-gebonden landen zijn met de huidige formule van het verdrag niet erg ingenomen gezien ze vaststellen dat de kernmogendheden weinig doen om tot een algemeen verbod op het vervaardigen en het gebruik van kernwapens te komen. Ze beschouwen de huidige formule slechts als een controle op de landen die geen kernwapens bezitten.

In het Midden-Oosten komt een bijkomend probleem aan bod. Het is algemeen bekend dat Israël, dat het non-proliferatieverdrag niet ondertekende, wel over kernwapens beschikt. Men is het er over eens dat Israël 200 atoomwapens heeft. De Arabische landen, onder impuls van Egypte, hebben reeds bekend gemaakt dat zij het non-proliferatieverdrag niet zullen ondertekenen, zo Israël dit eveneens niet doet. Israël is, eens te meer, met een wisseloplossing gekomen. Een soort chantagemiddel. Het tegenvoorstel houdt in dat Israël het non-proliferatieverdrag pas twee jaar nadat een vredesakkoord met alle Arabische Staten zou afgesloten zijn, zou ondertekenen. Nogmaals dus de politiek van twee maten en twee gewichten. (ads)

De Duitse bank en Adolf Hitler

Een halve eeuw na de ineenstorting van het nazistisch regime erkent de Duitse bank - wat iedereen wist - dat zij belangrijke winsten boekte dank zij haar aktieve steun aan het Hitler-regime. Ook andere Duitse bedrijven boekten aanzienlijke winsten door de beslagname van

goederen en bedrijven van joden. Tussen 1933 en 1938 slopste Mannesmann andere staalbedrijven op o.m. de firma's Wolf, Netter en Jacobi. Krupp legde de hand op bedrijven in de maritieme sektor, Friederich Flick kreeg de hoogovens van Lubeck A.G. om niet te spreken van I.G. Farben dat zich in Auschwitz installeerde om beter de politieke gevangenen tot hun dood te kunnen uitbuiten.

V.S.: een aanval op de bestaanszekerheid

Onder impuls van de voorzitter van het Huis van Afgevaardigden, de Republikein Newt Gingrich, zet deze met zijn partij een regelrechte aanval in op de bestaanszekerheid van een belangrijk deel van de bevolking. Gingrich en zijn partij, die bij de recente verkiezingen de overwinning behaalden, willen maar snoeien in de programma's van kosteloze schoollunchen, het afschaffen van kindertuinen voor vijfjarigen, vakantiejobs en studiebeurzen voor twintigjarigen, enz., enz. Een nieuwe wet die reeds door het kongres werd gejaagd spreekt boekdelen over de politiek van de nieuwe republikeinse meerderheid. Met deze nieuwe wet ontvangen de gezinnen met een inkomen tot een plafond van 200.000 dollar (± 6 miljoen) een belastingkrediet per kind van 500 dollar. De grote meerderheid van de bevolking was de mening toegedaan dat de belastingvermindering tot een plafond van 90.000 dollar (2,7 miljoen) meer dan voldoende zou zijn geweest.

De operatie zal onder de huidige voorwaarden 189 miljard dollar kosten. Dit geld willen de republikeinen doorheen nieuwe besparingen in de sociale sektor binnen rijven (ads)

De Verenigde Staten aan de top inzake ongelijkheid

De New York Times van 17 april vestigt er de aandacht op dat de kloof tussen arm en rijk in de V.S. het hoogst is van alle westerse landen.

En deze tendens neemt nog steeds toe. Voor 1989 bleek dat 1% van de Amerikaanse gezinnen (met een patrimonium van 2,3 miljoen dollar) niet minder dan 40% van de rijkdommen van het land bezaten. Bovendien bleek dat 20% van de Amerikaanse gezinnen, waarvan de bezittingen op minimum 180.000 dollar wordt geschat, 80% van 's lands rijkdommen bezitten. Het armoedepeil van de Amerikaanse kinderen is vier maal groter dan het gemiddelde van de Westeuropese landen (ads)

Brazilië zakt dieper in het moeras

Op 15 maart was het tien jaar geleden dat in

Brazilië de militairen aan de dijk werden gezet. De hoop van de bevolking dat, met het verdwijnen van het militaire regime, hun bestaansmogelijkheden en de democratie er aanzienlijk zouden op vooruitgaan werd niet beantwoord.

Tergelegenheid van hogergenoemde verjaardag heeft de krant "Journal Do Brasil", een bilan opgemaakt van het weinig positieve en alles wat weinig rooskleurig is. Zo verneemt men dat de kindersterfte tijdens de laatste tien jaar gestegen is van 56 per 1.000 naar 68 per 1.000.

Het minimumloon is steeds 80 dollar per maand (± 2.400 B.fr.) daar waar het gemiddeld loon op basis van het BNP gestegen is van 1.627 dollar naar 3.008 dollar.

Met andere woorden dat de rijken rijker en de armen armer worden.

Het onderwijs budget van de federale regering dat in 1985 niet minder dan 6% bedroeg is vandaag, als gevolg van de besnoeiingen in de ganse openbare sektor onder President Fernando Collor (1990-1992) gedaald tot amper 2,7%.

Het aantal bedden in de hospitalen steeg lichtjes met 3,3 bedden naar 3,4 bedden op 1.000 inwoners vandaag. Dezelfde opmerking betreft het aantal artsen dat opliep van 1,22% naar 1,5% per 1.000 inwoners.

De op het einde van vorig jaar verkozen president Cardoso beloofde aan deze twee sectoren, onderwijs en gezondheid, alle nodige aandacht te schenken.

Onder de goede berichten vermeldt de krant de stijging van de levensverwachtingen van 60,7 naar 62,1 jaar voor de mannen en van 66,7 naar 68,9 voor de vrouwen.

De demografische groei is met een vermindering van 2,48% naar 1,93% eveneens enigszins afgeremd. Het aantal analfabeten ouder dan 14 jaar verminderde eveneens van 26% naar 20%.

In 1985 bedroeg het aantal inwoners van Brazilië 135 miljoen waarvan 67,5% stedelingen. In 1995 zijn er reeds 151 miljoen inwoners waarvan 75,4% in de steden wonen. Dus een weinig positieve ontwikkeling. Het aantal T.V.-toestellen (26 miljoen) is tijdens de laatste tien jaar niet toegenomen en het aantal radio-apparaten verminderde met de helft, van 62 miljoen naar 30 miljoen. Daartegenover lezen de Brazilianen, door het wegvallen van de censuur, wel meer kranten. Het aantal exemplaren per dag steeg van 9,7 miljoen in 1985 naar 45 miljoen vandaag.

In de jaren tachtig werd in de wereld veel aandacht geschonken aan de hoge Braziliaanse buitenlandse schuld die in 1985 opliep tot 81 miljard dollar. Vandaag wordt over deze schuld praktisch niet meer gepraat alhoewel deze opgelopen is tot niet minder dan 145 miljard dollar.

Het ziet er dus naar uit dat Brazilië nog een lange moeilijke weg voor zich heeft. (ads)

Vrede in Noord-Ierland: De derde etappe

15 december 1993: de Downing Street verklaring opent nieuwe perspectieven om het conflict in Noord-Ierland uit het slop te halen (zie VREDE Nr 305, januari-februari 1994). Het gezamenlijk initiatief van de Britse en Ierse regeringen ontketent een massale, positieve reactie ten Noorden en ten Zuiden van de grens, maar het terroristisch geweld duurt voort en eskaleert. Toch wordt uiteindelijk de vredeswil van de burgers een faktor waarmee extremisten en fundamentalisten rekening moeten houden.

31 augustus 1994: Sinn Féin/IRA kondigt een wapenbestand aan, maar weigert de wapens in te leveren. Loyalistische terreur gaat nog enkele weken door, en voedt de vrees van hen die twijfelen of het bestand een lang leven beschoren is. Maar uiteindelijk stoppen ook de loyalistische terreurorganisaties (UDA/UFF/UVF) hun moordpartijen, en twee unionistische randpartijen, Ulster Democratic Party (UDP) en Popular Unionist Party (PUP) doen hun intrede op het politieke toneel. Ze vertegenwoordigen de lagen van de protestantse arbeidersklasse, rekruteringsbasis voor de loyalistische terreurorganisaties, net zoals hun republikeinse tegenhanger, Sinn Féin/IRA in het katholieke arbeidersmilieu.

Februari 1995: het lang verwachte, en meermaals gelekte "Framework Document" ziet eindelijk het daglicht, en opent de derde etappe op de kronkelende weg naar Vrede, en we zitten nog altijd in de "bergritten".

Beide regeringen spannen zich in om duidelijk te maken dat het 'Framework Document' geen blauwdruk voor een oplossing is, maar een kader waarbinnen de partijen verzocht worden met elkaar te gaan praten over een regeling die zowel voor nationalistische als voor unionisten aanvaardbaar is. Dit houdt in dat van beide zijden toegevingen onontbeerlijk zijn: de Unionisten moeten hun machtspositie opgeven, berustend op hun numerieke meerderheid, en instemmen met een democratisch systeem met ingebouwde protectie voor de minderheid, en de Nationalisten moeten afzien van hun irredentistische eis tot hereniging van Noord en Zuid, en de aspiratie om hun politiek agenda door te drukken op de basis van een nationalistische meerderheid over het hele eiland van Ierland.

Ze zullen ook de pil moeten slikken van een herziening van artikels 2 en 3 van de Ierse Grondwet, die de nationalistische aanspraken kracht van wet geven in de Republiek, ook al zijn ze in strijd met het internationaal recht.

Een gunstig teken kunnen we lezen in de reacties van het publiek: opiniepeilingen zowel ten Noorden als ten Zuiden van de grens tonen indrukwekkende meerderheden voor het document, en voor onderhandelingen, maar op het vlak van de politieke partijen liggen de zaken enigszins anders.

Bij de Unionisten

Een paar weken voor de officiële publicatie waren in de Londense *TIMES* selectieve passages uit het document gelekt, die onmiddellijk een storm van protest uitlokten bij de traditionele Unionistische partijen, de DUP (Paisley) en de UUP (Molyneaux). Beide partijen vertegenwoordigen de overweldigende meerderheid van de unionistische opinie,

en niemand twijfelt eraan dat de lekken bedoeld waren om het 'Kaderdocument' te torpederen nog voor het gelanceerd werd. De Alliance Party, een centrum partij die lagen van de protestantse en katholieke kleinburgerij vertegenwoordigt, reageerde positief. Die partij is de enige niet-nationalistische partij uit Ulster, die aan het Forum voor Vrede en Verzoening deelneemt, dat elke vrijdag in Dublin vergadert, en door de Unionistische 'mainstream' beschouwd wordt als een 'pan-nationalistisch' forum. Andere positieve geluiden komen enerzijds uit de zaken- en industriële milieu, anderzijds van de kleine UDP en PUP, de politieke vleugels van de loyalistische terreurorganisaties. Zij verklaarden zich volmondig bereid om aan het zoeken naar een oplossing deel te nemen. Electoraal staan ze uiterst zwak, het valt nu te bekijken of ze erin slagen zich uit het franje van het unionistisch spectrum weg te werken, en een rol te spelen in verkozen instanties.

Een verklaring geven voor de negatieve reactie van de traditionele unionistische leiders is niet eenvoudig.

In de eerste plaats is het een hele klus voor partijen die gedurende 70 jaar de plak zwaaiden over Ulster, om die positie op te geven zonder gezichtsverlies. Ze beroepen zich op het democratische meerderheidsprincipe en zijn er niet ten onrechte om bekommerd dat toegevingen op dit gebied aan de nationalistische minderheid (om en bij de 40%) spoedig zouden leiden tot het invoeren van een 'Verenigd Ierland' langs een achterpoortje. Wat hen vooral in het keelgat blijft steken, is de suggestie dat 'cross-border' instellingen zouden opgericht worden, wat zij zien als een gekamoufleerde poging tot hereniging. Wat er ook moge van zijn, een politieke oplossing van het probleem is onmogelijk

zonder ingebouwde waarborgen voor de minderheid.

Het meerderheidsstelsel in Ulster was immers uitgegroeid tot een meerderheids-diktatuur, met akelige gevolgen voor de minderheid. Het zou echter getuigen van kortzichtigheid om de blaam hiervoor uitsluitend voor de deur van de Unionisten te leggen: de scheiding van Noord en Zuid was een compromis tussen twee onverzoenlijke fracties, en was niet eens bedoeld als een definitief proces. Het verdrag van 1921 (TREATY) voorzag dat Ierland zou geregeerd worden door twee parlementen, een in Belfast, en een in Dublin, die zouden samenwerken, en eventueel konden samensmelten. Eén van de redenen waarom dat niet gebeurde is, dat na de ondertekening van het verdrag, de nationalistisch-republikeinse regering van de 'Vrijstaat' voortging met het ondersteunen van IRA acties in het Noorden op basis van de 'republikeinse' beginselen van het toenmalige Sinn Féin. Dit leidde ertoe dat de Unionisten de nationalistische/republikeinse minderheid gingen beschouwen, niet als politieke tegenstanders, maar als vijanden van hun staat, met al de gevolgen vandien.

Over de jaren heen heeft 'Dublin' de kaart van de 'republikeinen' (IRA) gespeeld wanneer het in het kraampaste De introductie in de grondwet door de Valera van de hoeksteen van het republikeinse dogma, de katholiek-nationalistische, Iers-Ierse eilandstaat deed niets om het wantrouwen van de Unionisten te temperen, en zelfs de manier waarop recente pogingen om de knoop door te hakken werden geveerd, versterkte nog hun achterdocht.

De Anglo-Ierse Overeenkomst (Anglo-Irish Agreement, 1985) die aanleiding gaf tot de massale 'Ulster says No'

Hongkong, een kwestie van seconden

De machtsoverdracht van Hongkong aan China brengt onzekerheden mee

In Hongkong hangt er een klok die meer dan de gewone aandacht trekt. Op die klok tikken namelijk de seconden weg naar het cruciale ogenblik waarop de soevereiniteit over de rijke metropool wordt overgedragen aan China. 1 juli 1997 is dan ook meteen de datum dat Londen opnieuw een wingewest van zijn koloniale lijst mag schrappen.

Sedert de gebeurtenissen op het Tianmenplein in 1989 staan weinigen in Hongkong echt te trappelen om onderdaan te worden van de Chinese Volksrepubliek. Tussen Groot-Brittannië en China is er weliswaar na veel onderhandelen een akkoord over het toekomstig statuut van Hongkong, dat van de stadsstaat een Speciale Administratieve Regio (SAR) wil maken, maar ondertussen zijn er al zoveel meningsverschillen en mini-crisissen geweest over de interpretatie van dat akkoord, dat menigeen met wantrouwen de toekomst tegemoet ziet. In het hele onderhandelingsproces, dat nu nog voortduurt, laten de Chinese onderhandelaars zich kennen als uitermate wispelturig. Meer nog, sinds het afsluiten van het akkoord weigeren ze koppig elke toegeving die de eigen machtspositie zou verzwakken. En bij de reeds wegonderhandelde problemen stroken de Britse interpretaties zelden met die van de Volksrepubliek.

China was, in tegenstelling tot wat men zou denken, aanvankelijk eigenlijk niet al te happig om Hongkong aan zijn territorium toe te voegen. Hoewel de verdragen die Hongkong destijds aan de Britten toewezen steeds als 'ongelijke verdragen' werden betiteld, China pikte immers maar wat graag de economische voordelen mee die aan het statuut van Hongkong waren verbonden. Voor China was Hongkong de ideale poort naar het westen, zeker sedert Dengs economische hervormingen. De goede geografische ligging maakte dat Hong Kong na de Britse en Amerikaanse handelsboycot van de jaren 50 al ras een lichte industrie (textiel, plastic en elektronische producten) ontwikkelde. De economische politiek was bovendien gericht op lage lonen en taksen en vertrouwelijke en gemakkelijke kapitaaltransacties, zodat de metropool in een mum van tijd een belangrijk mondiaal communicatie- en transportcentrum werd en het derde financiële centrum in de wereld. Voor de Chinezen was dit handig meegenomen zonder dat ze zich moesten bezondigen aan een dubieuze economische politiek die geheel in strijd was met de eigen ideologische koers. De Chinese leiders beseften bovendien maar al te goed dat Hongkong teruggeven om moeilijkheden vragen was. Hongkong is zowat het

symbool van de kapitalistische markteconomie, zodat men vreesde een soort paard van Troje binnen te halen, die het eigen politiek en economisch stelsel onderuit zou halen.

Het zijn dan ook niet de Chinezen, maar de Britten die in de persoon van de gouverneur Murray MacLehose tijdens een bezoek aan Peking, de discussie over Hongkong zijn gestart. Evenzeer met tegenzin, maar de zakenlieden vroegen meer en meer garanties voor hun investeringen. Groot-Brittannië zag zich bovendien voor een juridisch probleem geplaagd dat ze zelf hadden veroorzaakt omdat het in 1898 een pachtvereenkomst aan China had opgedrongen die in 1997 af zou lopen. Omdat de Britten hun soevereiniteit over Hong Kong op dit verdrag stoelden,

konden ze niet anders dan het probleem aan China voorleggen. Aan de onderhandelingsstafel in 1982 was de situatie dan ook zo dat beide partijen zich voor een paradox zagen geplaatst en met een zekere tegenzin het onderwerp in de publieke arena gooiden. Maar het is duidelijk dat China, sedert de ondertekening van het verdrag over de overdracht op 1 juli 1997, niets aan het toeval wil overlaten zodat het zijn greep op de gebeurtenissen zou verliezen. Zeker sedert het bloedbad op Tianmen, houdt men angstvallig vast aan het bestaande akkoord waaruit de Basic-Law, de minigrondwet die in 1990 door beide partijen werd goedgekeurd, is voortgekomen.

Hongkong proeft van de democratie

In het ooit zo apolitieke Hongkong groeit ondertussen het politieke bewustzijn. De brutale repressie op het Tianmenplein en de daarop volgende intocht van tal van dissidenten zijn daar niet vreemd aan. De politieke participatie werd door Groot-Brittannië ook nooit gestimuleerd. In tegendeel, tot 1991 was er immers geen enkele vorm van rechtstreekse verkiezing en beschikte de gouverneur over quasi onbepaalde macht. De zogenaamde wetgevende raad (de Legco) bestond hoofdzakelijk uit vertegenwoordigers van belangengroepen en had slechts een adviserende functie. Maar recent groeit de druk vanuit Hongkong op de Britten. De inwoners van de metropool moesten aan de kant toezien hoe er boven hun hoofd over de eigen toekomst werd onderhandeld. Maar Tianmen is nog lang niet vergeten en de nieuwe oppositionele bewegingen verwijten nu zowel Britten als Chinezen de gebrekkige democratische hervormingen. De Basic-Law van 1990 voorziet slechts een trapsgewijze en tergend trage toename van de democratie. In 1997 zou 1/3 van de 60 zetels tellende Legco (Legislative Council) rechtstreeks worden verkozen. In 2003 de helft gevolgd door een referendum in 2007 dat de toekomstige procedure na een bekrachtiging door een 2/3 meerderheid in de Legco eventueel zou wijzigen. Het was duidelijk dat China elke verregaande

Historiek: De kolonialisering van Hongkong gebeurde in 3 fasen. In 1842 wordt het eiland Hongkong door het verdrag van Nanking als gevolg van de eerste opiumoorlog 'in alle eeuwigheid' afgestaan aan Engeland. In 1860 volgt de Conventie van Peking waarbij China wordt gedwongen om afstand te doen van Kowloon. In 1898 regelt de tweede conventie de pacht voor de duur van 99 jaar van de zogenaamde 'New Territories' ten noorden van Kowloon en Hongkong.

Op 26 september 1984 wordt het verdrag getekend dat de overdracht regelt. In het eerste luik staan de 12 waarborgen van China voor handhaving van de stabiliteit en welvaart van Hongkong (hoge graad van autonomie, handhaving van de bestaande rechtsorde, zelfstandige munteenheid,...). Bovendien wordt de toekomst van Hongkong als Speciale Administratieve Regio vastgelegd. Het tweede luik telt 3 bijlagen die voornamelijk de overgang 1984 tot 1997 regelen. Het derde luik zijn memoranda, ondermeer over het staatsburgerschap.

In 1990 wordt op basis van het verdrag, de mini-grondwet of Basic-Law, goedgekeurd. Wat later volgt de goedkeuring van de Bill of Rights, die de fundamentele burgerrechten en -vrijheden vastlegt van de inwoners van Hongkong na 1997. China protesteert en verklaart enkel rekening te willen houden met de Basic-Law.

Bevolking: Hongkong telt 5,9 miljoen inwoners waarvan 98% van Chinese origine.

Economie: Het BNP bedraagt 11.490 \$ (1990) per hoofd van de bevolking. De jaarlijkse groei in de periode 1980 tot 1989 is 5,7%. De jaarlijkse inflatie loopt op tot 7,2%. De handelsbalans is lichtjes in het voordeel van de export (73,1 miljard \$). De belangrijkste markten zijn de VS en Canada (35%), de EG (20%), Zuid en Oost-Azië (10%) en Japan (6%).

democratisering wilde mijden.

Eén van de voormannen van de nieuwe oppositiebewegingen is Martin Lee. Bij de eerste verkiezingen in 1991 haalde zijn partij, de UDHK (in 1990 als eerste politieke partij opgericht), 12 van de 18 te verkiezen Legco-zetels binnen. Hoewel de opkomst laag was (39%), werd hierdoor het ongenoegen over het verloop van de overdracht duidelijk voor de politieke leiders. Vooral aan Chinese zijde; geen enkele van de door hen gesteunde kandidaten bemachtigde een zetel, ondanks de intensieve steuncampagne. Martin Lee eiste meteen daarna dat in 1995 reeds de helft van de zetels rechtstreeks zou verkozen worden. China dat vreesde hierdoor volledig het pleit te verliezen hield vanaf toen meer dan ooit halsstarrig vast aan de oude afspraken en weigerde elke discussie over verdere democratiseringen.

Als Patten in 1992 benoemd wordt tot gouverneur verslechteren de relaties tussen Britten en Chinezen zienderogen. Reden was het voorgestelde hervormingspakket dat Patten wilde laten goedkeuren door de Legco en dat voorzag in eerder bescheiden democratische hervormingen. Gezien er geen overeenstemming te bereiken was met China, liet Chris Patten het hervormingspakket stapsgewijs door de Legco goedkeuren. De reactie van China was voorspelbaar furieus: meteen daarop werd verklaard dat elke hervorming die tegen de wil van China was goedgekeurd, in 1997 weer ongedaan zou worden gemaakt.

De democraten kregen ondertussen een politieke opponent uit de hoek van pro-Chinese zakenlui die vreesden voor de gevolgen van het barslechte klimaat tussen Britten en Chinezen. De in 1992 opgerichte pro-Chinese alliantie onder leiding van Tsang-Yoh-Sun, handelt uiteraard vanuit een zeker opportunisme en veel minder omwille van ideologische aspiraties. Heel wat zakenlui zien in de recente politieke ontwikkelingen hun economische belangen in gevaar komen. De geruchten dat China één en ander zou terugschroeven hebben reeds meermaals voor spanningen op de beurs gezorgd. Bovendien profiteerden zij van het oude kiesstelsel dat een derde van de zetels in de Legco voor beroepsgroepen reserveerde (niet zelden diezelfde zakenlui) wat hen naast economische macht een zeker politieke macht garandeerde.

De erfenis van Deng

In de meer democratische kringen heerst er onrust, niet in het minst omdat de Britse krant, Sunday express in haar editie van 1992 gewag maakte van het bestaan van een zwarte lijst van te arresteren personen van zodra de macht is overgedragen. Het feit dat er een Bill of Rights werd goedgekeurd stelt niemand gerust, niet in het minst omdat China hiertegen reeds geprotesteerd heeft. Zij hopen daarom dat de te verwachten machtsstrijd in China over de opvolging van Deng in gunstige zin

zal uitdraaien, voor hun de enige garantie dat in Hongkong de democratische verzuchtingen en mensenrechten zullen worden gerespecteerd.

De politieke toekomst is echter onzeker, niet alleen in Hongkong, maar ook en vooral in China zelf. De wereld wacht in spanning de strijd af die zal losbranden in de schoot van de Chinese Communistische partij over de opvolging van de nu hoogbejaarde en zieke Deng Xiaoping. Maar wat het resultaat ook moge zijn, de Partij heeft niet meer het alleenrecht op de toekomst van China. De economische hervormingen hebben het aanzicht van China reeds fel veranderd en de rode bureaucraten zijn nu rode kapitalisten geworden. Het officiële orgaan, Het Volksdagblad, moet nu plaats ruimen voor de meer populaire pers uit het zuiden en de dissidentenkranten uit Hongkong zijn nu fel begeerde produkten geworden. De bevolking van China is nu mondiger en slikt niet meer zomaar alles wat de partij dicteert.

Maar toch, Li Peng, de huidige Chinese premier die een belangrijke rol speelde bij het neerslaan van de democratische studentenbeweging op het Tianmenplein is niet vergeten dat in Hongkong heel wat figuren rondlopen die de studentenbeweging hebben gesteund en achteraf een onderkomen boden aan heel wat dissidenten. En dat weten de democraten in Hongkong maar al te goed. Li Peng is immers één van de kandidaten voor de opvolging van Deng Xiaoping.

Ludo De Brabander

25 jaar geleden in Vrede

Een gemiste kans: Goldman - Nasser

Besteden wij echter onze aandacht aan de mislukte poging tot officieuze, doch openbare ontmoeting tussen de voorzitter van het Joods Wereldcongres Dr Nahum Goldman en het Egyptisch staatshoofd, president Nasser Goldman, die als een non-conformistisch vrijshutter beschouwd wordt door de Israëlische regering bekwam uiteindelijk niet de toelating zich met Nasser te onderhouden.

De redenen hiervoor aangevoerd door de regering Golda Meir zijn kenschetsend voor een harde beleidslijn. Israël wil zelf haar "vertegenwoordiger" aanduiden. Een privé-gesprek lijkt haar onaanvaardbaar, vooral als het middels de in haar ogen 'ongeschikte Goldman' gaat. Het is duidelijk dat deze stelling elk (zij het schuchter) begin van dialoog uitsluit. Nasser heeft politiek niet de mogelijkheid rechtstreeks te onderhan-

delen. Dit zou immers betekenen dat hij zonder enige overgang de rug zou moeten keren aan de tot dusvergevolgde politiek van niet-erkenning van Israël wat hem meteen zou isoleren van zijn eigen bevolking, de andere Arabische staten en vooral van de Palestijnen. Dat het Israëlische kabinet hardop de deur sloot voor een privé-gesprek stuitte echter op sterke oppositie in de Israëlische pers en bevolking. Het dagblad "Haaretz" maakte een opiniepeiling bekend volgens dewelke 63 t.h. der ondervraagden zich tegen de regeringsbeslissing bekenden in de meest uiteenlopende politieke kringen werden de regeringsargumenten voor de weigering als weinig overtuigd bestempeld.

"Le Monde" (9/4/70) wijst terecht op de betekenis van de uitnodiging van Nasser aan Goldman voor de Arabische

openbare opinie: "voor de eerste maal misschien werd bij een groot aantal burgers van de Joodse staat de hoop gewekt dat het debat hun recht op bestaan niet meer betwistte doch slechts betrekking had op een politiek en territoriaal geschil, dat etappengewijs uit de weg kan geruimd worden. Indien we deze laatste mening van "Le Monde" overdenken lijkt ons de verantwoordelijkheid van de haviken nog groter bij het verkopen van een vredeskans. Een lichtpunt in de zaak Goldman is wel de tegenkanting die de Israëlische regering ondervond.

Een oplossing voor de crisis in het Midden-Oosten zal waarschijnlijk slechts gevonden worden nadat de haviken in Israël volledig geïsoleerd zullen zijn en de vredeskrachten hun wil kunnen opleggen.

J. WOLLES, mei 1970

Europese wapenfabrikanten

Terwijl in onze Agusta-zaak maar geen klaarheid komt, is het misschien goed even de andere kant van de medaille te bekijken: de wapenproducenten zelf.

We zeiden het voorheen al dat de concurrentie de wapenindustrie duwt naar 'geschenkgeld', d.w.z. economische compensaties en kennelijk ook smeergeld.

De concurrentie is nog heviger omdat de markt kleiner is geworden. Alhoewel we dit toch even mogen relativeren. In 1994 bedroegen de gezamenlijke defensiebudgetten van de Europese NAVO-lidstaten toch nog altijd 167,7 miljard dollar. Met de VS en Canada erbij wordt dat een totaal van 463,6 miljard dollar. Voor de Europeanen is dat, bij vaste prijzen en wisselkoersen, toch nog altijd negen tienden van de topjaren 1985-1990. De vermindering is dus niet zo enorm.

Kijken we even van dichterbij naar de Europese wapenindustrie

Er doen zich de laatste jaren grondige veranderingen voor in de structuur van de wapenproductie in West-Europa. De concentratie is volop aan de gang. Kleine producenten verdwijnen en zelfs grotere zoeken naar andere activiteiten. De verschillende nationale wapenindustrieën, die lange tijd in beschermde ruimte opereerden, zijn volop aan het internationaliseren.

Hierin spelen verschillende factoren een rol. Het einde van de Koude Oorlog. De inkrimping van de militaire budgetten, en vooral het versmallen van de exportmogelijkheden naar derdewereldlanden. De eenheidsmarkt in Europa, en een steeds complexere technologie vormen de andere elementen.

Britse en Franse wapenproducenten zijn erg afhankelijk van de wapenhandel. De beperkingen op de NAVO-budgetten en de onzekere markten in de Derde Wereld zijn belangrijke problemen. Want de hoge kosten dwingen hen tot exporteren, om de onderzoeks- en technologiekosten over meer eenheden te kunnen spreiden. Britse bedrijven hebben over het algemeen ook een breed gamma aan civiele producten, terwijl de Franse wapenmakers meer gespecialiseerd zijn in de militaire sector.

De huidige economische en politieke omstandigheden geven deze industrieën slechts enkele mogelijkheden.

Of wel verlaten ze de militaire productie, of verminderen ze sterk het militair aandeel in hun productie. Ofwel zoeken ze de expansie, slopen ze rivalen op en gaan de concurrentie aan tegen andere groten. De keuze valt voornamelijk op de laatste mogelijkheid.

Deze concentratie in de wapenindustrie gebeurt uitgesproken in Frankrijk en Duitsland. Maar ook in Engeland is British Aerospace door opkopen en samen gaan met andere uitgegroeid tot de militaire producent bij uitstek.(1)

In Duitsland is dat Daemler Benz. In 1982 koopt Daemler Benz het elektronicabedrijf AEG. In 1985 koopt Daemler de vliegtuigbouwer MTU. In 1990 fusioneert Daemler Benz met Messerschmidt-Bölkov-Blöhm. Hierdoor komt 60% van de Duitse militaire industrie in handen van één groep.

Mannesmann die Kraus Maffei in 1989 had opgeslorpt is de leider qua pantserwagens, maar kent hier nog scherpe concurrentie van MAK-Krupp en Thyssen-Henschel. De zware artillerie is in handen van Rheinmetall-Röchling, en de maritieme bewapening is verdeeld over Thyssen, Krupp, HDW-Saizgitter en Bremer Vulkan.(2)

In Frankrijk koopt Thomson (8ste op de wereldranglijst) tussen 1983 en 1991 zes Franse bedrijven en tien buitenlandse. Thomson en CSF zijn binnen Europa de dominante groepen qua elektronica en raketbouw. In 1992 gaat Aérospatiale samen met SNPE en met Bayern. Gezamenlijk bouwen ze motoren en stuwmotoren voor raketten.

In 1993 gaan Thomson-CSF samen met Short Brothers, een Brits-Ierse groep, een joint-venture aan om luchtdoelraketten voor zeer korte afstand te bouwen. Dezelfde Franse groep is ook zeer actief in België en elders. In 1988 nemen ze Forges de Zeebruges over, in 1990 MBLE-Philips, en in Nederland TRT-defensiegroep, die actief is qua militaire elektronica, en in 1991 nog de Britse Pillington.(3)

(GS)

- (1) Broszka, Restructuring of arms production in Western Europe
- (2) Yves Grenet, Gordijnen van Maastricht
- (3) Lucien Bollaert, Militarisering in Europa

Agusta, de Italiaanse helicopterpionier

Agusta, de wetenschap van de verticale vlucht. Het is onder dit beeld dat de maatschappij van Caseina Costra bij Varese, zich aan zijn klanten voorstelde. Tijdens de veertig jaar ervaring werden ruim vierduizend helikopters in het bedrijf gebouwd en is Agusta een begrip geworden.

Een van de beroemdste producten was de A 129 Mangusta, de eerste gevechtshelikopter in Europa, die onder Amerikaanse licentie werd gebouwd en doorheen eigen onderzoek verbeterd.

Agusta betekent vandaag zesduizend arbeiders, meestal in Italië, en een zaken-cijfer van 1.000 miljard lire (18 miljard B.fr.) Gesticht door de familie van de Graven Agusta - Giovanni was een pionier van de Italiaanse luchtvaart en verwezenlijkte zijn eerste vlucht in 1907 - werd de firma in de jaren 70 overgenomen door het EFIM, een staatsonderneming.

In de "lottizzazione" of de "verdeling van de koek" tussen de Kristen-Demokraten en de Socialisten was het in de invloedssfeer van deze laatste dat het EFIM - dus ook Augusta - terecht kwam.

Doorheen geschud door de operatie "mani pulite" - "propere handen" - kwam Agusta in de wereldbelangstelling door de smeergelden verbonden aan de levering van de zesenvertig helikopters aan het Belgisch leger.

In de zomer van 1994 werd de ex-voorzitter van Agusta, Roberto D'Alessandro, voor zijn betrokkenheid in een Italiaanse corruptie-affaire aangehouden.

Het betrof hier om betaling van smeergelden voor de levering van helikopters aan de Italiaanse burgerbescherming. Sinds 1994 heeft Agusta zich enigszins gezuiverd door op te gaan in de Finmeccanica, een industriële staatholding met een meerderheidsparticipatie van het Instituut voor Industriële Reconstructie (IRI). Volgens de laatste berechten zou Finmeccanica, en dus Agusta, tegen het jaar 1997 geprivatiseerd worden. In afwachting heeft Agusta zijn productie gericht naar burgerlijke helikopters om minder afhankelijk te zijn van militaire bestellingen alhoewel ze zich toch kandidaat heeft gesteld voor de aankoop van de Nederlandse gevechtshelikopters.

Ondertussen heeft Agusta recent de commerciële versie van de EM 101 voorgesteld. Deze wordt gebouwd met de medewerking van de Britse onderneming Wesland. De regering van Groot-Brittannië bestelde er reeds viereventig en de groep verwacht dat Italië zal volgen (ads)

Wat is Aérospatiale?

Net als het privébedrijf Dassault is het Franse overheidsbedrijf Aérospatiale in het Agusta-schandaal ter sprake gekomen. De vliegtuig- en helikopterbouwer ontkende weliswaar formeel in 1989 60 miljoen BF smeergeld aan de SP betaald te hebben, toch bleef ook hun helikopter in de running tegen Agusta en Dassault. Vorig jaar reeds beweerde Guy Coëme dat hij als toenmalig minister van defensie bezoek gekregen had van twee Aérospatiale-vertegenwoordigers, nadat bleek dat de Agusta-tulgen aan overgewicht leden. De Franse vertegenwoordigers zouden toen "zeer zware druk" hebben uitgeoefend om het Agusta-contract te verbreken. De socialistische Internationale bindingen van Aérospatiale zijn trouwens bekend.

Een overheidsbedrijf?

Aérospatiale ontstond in 1970 door een samengaan van Sud-Aviation, Nord-Aviation en Sereb. Het bedrijf is voor 60 procent in handen van de Franse staat, 20 % is eigendom van de holding Sogepa, en de financiële reus op lemen voeten, Crédit Lyonnais, bezit de overige 20 procent. Het bedrijf wordt sinds 1992 geleid door Jean Gallois, de gewezen kabinetschef van de socialistische minister van defensie Jean-Pierre Chevènement. Aérospatiale bouwt naast helikopters vliegtuigen voor de burgerluchtvaart (o.a. de Airbus), satellieten en raketten.

Aérospatiale werkt voor talrijke projecten nauw samen met Deutsche Aerospace (DASA). Ook voor de in opspraak gebrachte helikopterbouw. Die werd ondergebracht in het filiaal Eurocopter, voor 70 % eigendom van Aérospatiale en voor 30 procent van Dasa.

De cijfers

Door de crisis in zowel de burgerlijke als de militaire luchtvaart lijdt Aérospatiale reeds verschillende jaren verlies. Dit

werd na een herstructureringsprogramma teruggeschroefd van 2,38 miljard FF (BF = FF x 6) in 1992 naar minder dan 500 miljoen FF in 1994. Toch werken nog ongeveer 40.000 personeelsleden voor Aérospatiale.

In 1989, het Agusta-jaar, wist Aérospatiale nog voor 63 miljard FF bestellingen binnen te halen. Niet minder dan 50 miljard daarvan was bestemd voor de export. Twee derde van die bestellingen waren vliegtuigen voor de burgerluchtvaart.

In datzelfde jaar verkocht het Franse bedrijf 283 helikopters ter waarde van 8 miljard FF. In 1992 verkocht Eurocopter nog 211 helikopters, dalend via 159 in 1993 naar 149 vorig jaar. Toen leed het filiaal een verlies van 462 miljoen FF.

Het MIC

Gezien de verliezen van zowel het moederbedrijf als de samenwerkende dochteronderneming staat het overheidsbedrijf op het privatiseringslijstje van de huidige premier Edouard Balladur. In de praktijk werk Aérospatiale reeds samen met de Dassault groep. Enkel uit deze case-study blijkt dat het

MIC een intense, structurele samenwerking is tussen staat (politici), militairen en fabrikanten, zowel privé als staats. Het web breidt zich internationaal uit van nationaal naar Europees vlak. Eurocopter kan gemakkelijk één van de militair-economische grondvesten genoemd worden van het oorspronkelijk Franse-Duitse Eurocorps.

Le Monde (15.03.95) citeerde onlangs nog een ex-chef van de Franse spionagedienst. Volgens dezelfde bron betaalde de Franse wapenindustrie in 1994 zo maar eventjes 10 miljard FF, d.i. 60 miljoen BF, smeergeld om contracten binnen te halen. Het overgrote deel zou daarbij naar ambtenaren in industrielanden gaan. In sommige contracten loopt het deel van het smeergeld tot 15 procent van de totale contractwaarde op. Die "kosten" worden officieel als "externe commerciële uitgaven" omschreven en door de regering getolereerd, soms zelfs bewust over het hoofd gezien.

Wie meer wil weten over het Franse MIC verwijzen we graag naar de Vrede-Brochure van Ernst Gülicher, "Bewapening - vredesontwikkeling".

Lucien Bollaert, 5.4.95

De handelsreizigers van de wapenhandelaars

Met de Agusta-affaire weten we nu reeds een en ander af over corruptie en steekpenningen bij wapenverkoop. En het is slechts het topje van de ijsberg waarmee wij gekonfronteerd worden. Destijds liet de Franse regering van premier Rocard officieel toe dat voor bestellingen in het buitenland, niet alleen wapens, tot 10 % van het aankoopbedrag aan buitenlandse tussenpersonen aan commissielonen mocht uitbetaald worden.

Nederland wil nu op zijn beurt helikopters kopen. Het gaat hier om 45 stuks voor een bedrag van ± 23 miljard B.fr. Drie firma's deden een voorstel. De Amerikaanse firma McDonnell Douglas met de Apache, het Frans-Duitse concern Eurocopter met de Tigre en het Italiaanse Agusta. Tengevolge van de recente affaires moet Agusta echter uit de boot gevallen zijn.

Nu zijn het regeringsleiders die lobbyen. Toen de Nederlandse premier onlangs in de V.S. op

bezoek was werd hij door niemand minder dan president Clinton aangemaand om voor de Apache te kiezen. De Duitse kanselier Helmut Kohl en de Franse minister van buitenlandse zaken Alain Juppé namens tijdens een recent verblijf in Nederland, de Nederlandse minister van buitenlandse zaken, Hans Van Mierlo, onder de arm om de Europese Tiger te kiezen. Nederland wordt dus onder druk gezet om Europees te kiezen. De reden is echter dat de Tiger die tot heden slechts voor Frankrijk en Duitsland voorzien is voor Eurocopter onvoldoende is om winst te boeken.

Het is dus onontbeerlijk om Nederland te overhalen en om zo ook de Britten, die ook helikopters willen kopen, voor de Tiger te doen kiezen. En zo geven de "grotten" het voorbeeld hoe men als handelsreiziger moet optreden voor het inrijven van wapenbestellingen. Maar onderlussen praten, praten zij over ontwapening. (ads)

Dat was de voorgeschiedenis.

Zeer recent heeft de Nederlandse regering de knoop nu doorgehakt. Het werd de Apache-helikopter. Clinton bewees dus een uitstekend 'salesman' te zijn.

Zoals reeds gezegd was de concurrentiestrijd enorm. Beide zijden, McDonnell-Douglas en het consortium Aérospatiale-Deutsche Aerospace AG, boden zeer hoge 'compensaties'. Men spreekt van 150% in termen van retour naar de Nederlandse industrie en zakenwereld.

Technisch zou er niet veel verschil zijn tussen beide helikopters, de Apache en de Tiger, maar de Apache heeft wel al een lange staat van dienst.

Mocht London nu het Nederlandse voorbeeld volgen, dan zou dat een aardige deuk betekenen in de Europese solidariteit. Die kans zit er dik in omdat de helikoptersectie van het Brits leger, net als Nederland, binnen de NAVO samenwerkt met gelijkaardige snelle-interventie-eenheden van de V.S.

De VS-wapenindustrie heeft recent wel wat successen geboekt. Zo kocht Zweden vorig jaar Amerikaanse luchtdeurlaketen, en geen Franse. Spanje en Zwitserland kozen ook voor het F-18 gevechtsvliegtuig in plaats van de toestellen van Dassault. En nog een ander helikoptercontract ging naar het Amerikaanse Sikorsky dat daardoor 74 Black Hawk (voor troepenvervoer) aan Turkije kon verkopen.

Wie is Dassault ?

Sinds het einde van de koude oorlog (1989) hebben zich binnen de militaire industrie de herschikkingen, die reeds in de jaren tachtig duidelijk werden, in versneld tempo doorgezet. Door de toenemende concurrentie hebben zich, net als in de burgerlijke economie, volgende drie fenomenen aangediend: *monopolievorming en concentratie*, zowel financieel als industrieel, *globalisering* van research, planning, ontwerp, produktie en verkoop, en een verregaande *samenwerking*, zowel tussen fabrikanten, civiele en militaire, onderling als met de legers en de politici.⁽¹⁾ De hele Agusta-affaire heeft trouwens in alle duidelijkheid aangetoond dat zoiets als het Militair-Industrieel Complex (MIC) geen hersenschim is van enkele polemologen en vredesactivisten. Ze beaamt trouwens de door Vrede gehanteerde definitie van het MIC als het intensief samengaan van wapenindustrie, (ex-)militairen en politici, wat meer is dan een uitgekende lobbydienst. Dezelfde krachtlijnen kan men bij het Franse Dassault onderkennen.

De holding en de filialen

Oprichter van het bedrijf, Dassault Industries, is de legendarische Franse vliegtuigbouwer Marcel Dassault. Hij overleed op 94-jarige leeftijd in 1986. Zijn zoon, de gaullistische Serge Dassault, nam de fakkel over.

Dassault Industries is eigenlijk een groep, die verschillende filialen controleert. Hij is de enige Franse bouw van gevechtsvliegtuigen en vertegenwoordigt als zodanig de trots van de niet onbelangrijke Franse militaire industrie; zo haalt zijn bekendste onderneming, Dassault-Aviation, 80 procent van zijn omzet uit militaire bestellingen.

In 1963 had de nu bijna 70-jarige voorzitter van zowel Dassault Industries als Aviation, reeds zijn eigen bedrijf opgericht, Electronique Serge Dassault. Dat is inmiddels herdoopt tot Dassault Electronique. Het persoonlijke bedrijf, dat inmiddels ook gecontroleerd wordt door het overkoepelende Dassault Industries, levert onder meer de elektronische uitrusting voor vliegtuigen en bouwt apparatuur voor het opsporen van radars. Het is Dassault Electronique dat inmiddels in het Agusta-schandaal verweven zit.

De verkoop- en winstcijfers

De toenemende monopolisering heelt Dassault zeker geen windeieren gelegd. Tweeduizend vijfhonderd van de naar schatting 26.000 gevechtsvliegtuigen in de wereld zijn Dassaults. Het bedrijf schat dat daarvan 6.000 aan vervanging toe zijn, waaronder 1.500 van de eigen Mirages van de eerste generatie. Er wordt dan ook gehoopt op een verkoop van 200 tot 300 militaire vliegtuigen aan het buitenland in de volgende 10 jaar. Zowel in 1993 als in 1994 boekte Dassault Aviation reeds een netto-winst van 1,3 miljard BF op een omzet van 75 miljard BF. Twee jaar geleden reef het bedrijf een belangrijke bestelling van Taiwan binnen voor 60 ultramoderne Mirage 2000-5-gevechtsvliegtuigen. Die zouden

vanaf 1996 geleverd worden. Daarnaast ontwikkelt Dassault ook de Rafale, die vanaf 1999 in concurrentie treden met Amerikaanse F-18 en F-22.

Ook in de burgerluchtvaart boekt Dassault succes. Vorig jaar verkocht het 45 Falcon-zakenjets. Dat is meer dan in 1992 en 1993 samen.

Dassault-Electronique kondigde vorig jaar op zijn eentje een omzet van niet minder dan 25 miljard BF aan. Dat is 3,8 procent meer dan in 1993.

Centraal in het Franse MIC

Net als in de rest van de wereld heerste in de Franse militaire industrie sinds de jaren '80 een crisissfeer. Tussen 1982 en 1993 nam de tewerkstelling er met 31 procent af. Toch verdienen nog 146.000 Fransen rechtstreeks hun brood in de Franse wapenindustrie. Het is trouwens opvallend hoe Frankrijk zich op dit punt weet te handhaven. Na een dieptepunt van 1991, waarin het voor 0,8 miljard dollar wapens aan het buitenland ver-

kocht, wist de Franse wapenindustrie er in 1992 reeds voor 1,2 miljard dollar aan de man te brengen. Vorig jaar kende de Franse militaire industrie een omzet van 125 miljard Franse frank.

Naast het overheidsbedrijf Aérospatiale, is de centrale ontmoetingsplaats van de Franse overheid en de wapenfabrikanten de officiële "Raad van de Franse defensie-industrie". De voorzitter van die invloedrijke raad is niemand minder dan... Serge Dassault, voorzitter van de groep Dassault Industries. De geruchten over een verregaande samenwerking tussen Dassault en het in de toekomst geprivatiseerde Aérospatiale zijn dus waarschijnlijk niet uit de lucht gegrepen.

En waar er rook is, is er vuur. . . lijkt ook de leuze van de Ancien-ploeg

L.Bollaert
3.4.95

(1) L. Bollaert "Militarisering in Europa" in het verslagboek van het internationaal colloquium van 14-15 mei dat Vrede vorig jaar organiseerde.

TOP...PUNT

Sinds jaren blijven het patronaat en de regering hameren op de vermindering van de loonkost. De verlaging van de lonen en de beperkingen van de sociale voordelen staan aan de orde van de dag. Het VBO heeft nog recent een dergelijke oproep gedaan.

Maar... ondertussen blijven de winsten stijgen. Zo heeft Barco bekend gemaakt dat de nettowinsten met 1,6 miljard frank tot een rekord opliepen. Een stijging van 40%. De Cerabank boekte een nettowinst van 2,3 miljard frank (+ 15%). De Generale Maatschappij maakte voor 1994 een nettowinst van 11 miljard (+ 27%). Tractebel noteerde 10,7 miljard frank winst (+ 8,2%) en, en... zo gaat het verder. Wie zijn nu diegene die zouden moeten inleveren?

We openden onze nieuwe Tribune-rubriek rond het belangwekkend onderwerp "Interventie". In vorig nummer hadden we daar nog een bijdrage over, en tevens een reactie rond Rwanda. Deze laatste mening bracht een nieuwe inzending op waarbij we het onderwerp "Patriottisch Front" als dusdanig in deze rubriek afsluiten. U krijgt nu ook een tweeluik over "amnestie". Een bijdrage van L. Abicht die in vorig nummer door Jan Van Calsteren werd aangehaald en hier nu op reageert. En een andere kijk op deze zaak vanwege ere-rechter en oud-weerstandster Edith Büch.

Geen vrede zonder rechtvaardigheid

1. Relativeren en nuanceren

Een halve eeuw na de bevrijding uit de naziterreur blijkt het nog steeds niet mogelijk, om op een objectieve, redelijke manier over die hele verwarde en ongelukkige periode te praten die gewoonlijk wordt aangeduid door de begrippen "collaboratie-verzet-repressie". Nochtans bestaat er meer dan voldoende wetenschappelijk materiaal, onder meer de studies van Luk Huyse en Steven Dhondt en de publicaties van het Centrum voor de Studie van de Tweede Wereldoorlog, om eindelijk eens een reeks gevaarlijk gestolde "zwarte" en "witte" mythes te nuanceren en eventueel te doorbreken. Deze mythes lijken door lange, gepassioneerde en voortdurende herhaling van het eigen gelijk, waarheid te zijn geworden, maar dat zijn ze niet. Als voorbeeld herinner ik aan de mythe van de Vlaamse Oostfrontvrijwilliger als idealistische, ietwat naïeve, in het ergste geval schromelijk misleide leerling van een katholiek college. Of, omgekeerd, aan het beeld van de VNV-onderwijzer als directe en bewuste handlangers van de SS-beulen in de concentratiekampen. Deze mythes zijn onjuist en daarom onrechtvaardig en gevaarlijk, omdat ze een klimaat in stand houden waarvan in feite alleen maar de echte neo-fascisten en demagogen kunnen profiteren. Het wordt hoog tijd dat democraten de moed hebben, de hele waarheid van die periode onder ogen te durven zien, en dat is voor niemand erg aangenaam. Dit was de eerste bedoeling van mijn boek. Omwille van die nuancering heb ik inderdaad, midden in de overvloed aan Holocaustliteratuur en beschrijvingen van de naziterreur (waarover ik trouwens zelfs al heel wat gepubliceerd heb), een paar bladzijden getuigenissen gebracht, die normaal gezien slechts in rechtse of "zwarte" middens bekend zijn, hoewel niemand aan de waarheid ervan kan twifelen. Al was het maar om duidelijk te maken, hoe diep die emotionaliteit ook aan de andere kant zit en blijft zitten. Waar haait Jan Van Calsteren het in hemelsnaam uit, dat het vermelden van dit (reële, meestal occasionele) geweld een evenwicht zou vormen tegenover het (veel grotere, officiële) nazigeweld? In hoever tast het vermelden van naborlogse wreedheden de herinnering aan de oorlogswreedheden aan? Waarom zou er inderdaad in Breendonk geen

documentatie mogen te zien zijn over alles wat mensen in oorlogstijden elkaar blijkbaar aandoen, ook tegenover gehate politieke tegenstanders die op dat moment nog niet wettelijk veroordeeld waren? Met welk recht eist enige groep ter wereld (de joden of de Palestijnen, de Hutu's of de Tutsis, de Iraaken of de Iraakse Koerden??) het monopolie op het slachtofferschap voor zich op?

2. Remediëren en renoveren

In een democratische rechtsstaat bestaan er geen compartimenten, sociale blinde vlekken waar het recht niet of niet helemaal zou gelden. Iedereen is het erover eens, dat dit de basis vormt van de strijd tegen discriminatie, uitsluiting, uitbuiting, foltering en politiebataliteit, en dat een democratische maatschappij in haar eigen belang alles in het werk moet stellen, om die blinde vlekken op te sporen en uit te wissen. In de mate, dat dit na vijftig jaar nog mogelijk is, pleit ik daarom voor een vanzelfsprekende herziening van alle dossiers die legitiem voldoende twijfels oproepen. Zo begrijp ik de verontwaardiging niet bij het mogelijke heropenen van het proces van de intussen al vijftig jaar dode Irma Laplasse. Het is heel goed mogelijk dat ze inderdaad schuldig was, zelfs dat onder de omstandigheden van toen een doodvonnis begrijpelijk was. Maar zolang er rechtmatige twijfel heerst en de zaak dus nog niet beslecht is, is het heel erg ondemocratisch om zich tegen deze herziening te verzetten. En dat geldt uiteraard voor alle dossiers die in de verwerking van die periode wellicht inderdaad niet sluitend geweest zijn. Of bestaat er alleen maar recht voor gelijkgezinden?

Daar de repressie en epuratie gekanaliseerd en geleid werd door de toenmalige Belgische staat, waardoor hoogstwaarschijnlijk een heleboel blind straatgeweld kon vermeden worden, is het ook de taak van zijn opvolger, het federale België, om de gevolgen van de repressie op te ruimen, de gemaakte fouten zo goed mogelijk te herstellen (onder meer de sociale gevolgen voor de op geen enkele manier schuldige familieleden en nakomelingen van de bestraften) en de dialoog tussen alle burgers ook daarover op gang te brengen, indien die Belgische staat dat niet doet, of door een Waals veto niet kan

doen - wat trouwens begrijpelijk is gezien het overvloedig gedocumenteerde verschil tussen de collaboratie en repressie in Vlaanderen en Wallonië -, dan moet de Vlaamse deelstaat het maar doen. Het is het oude verhaal van de democratische Vlaamse Beweging: "als we het samen kunnen, graag et avec plaisir, als jullie echt dwars liggen, doen we het zelf." Dat heeft niets maar dan ook niets met "Bosnische toestanden" te maken, zoals Jan Van Calsteren zo insinuerend schrijft, maar alles met respect en zelfrespect de basis van elke normale democratie die op de principiële en praktische gelijkwaardigheid van alle partners moet gebouwd zijn.

3. Dialectisch redeneren

Jammer genoeg gaat de bespreking in VREDE aan de kern van mijn betoog voorbij, waarin ik probeer aan te tonen dat

- a) de Vlaamse emancipatiebeweging ofwel moet verschrompelen en ontaarden in een zoveelste autistisch, extreem-rechts avontuur, ofwel de lessen moet trekken uit naar eigen verleden en aan de spits gaan staan van de strijd voor de rechten van alle minderheden en gediscrimineerde groepen in binnen- en buitenland.
- b) de sociale emancipatiebeweging, als zo ongeveer de enige ter wereld, moet ophouden met haar anti-Vlaamse reflex, wil ze op de duur nog geloofwaardig overkomen. Wat voor Daens, Moysen, Vermeylen en Van Extergem nog vanzelfsprekend samenging, moet opnieuw de gemeenschappelijke wortels herontdekken. Anders geraakt die beweging, zoals vroeger al is gebeurd, opnieuw in anti-democratische handen, maar dan is het te laat om te jammeren en met de vinger te wijzen. Elke linkse die vandaag de fout begaat, "Vlaams te zeggen tegen een racistisch Blok", is ofwel historisch on geïnformeerd of hypocriet en in elk geval, zoals dat in marxistische kringen zo mooi heette, "een objectieve bondgenoot" van extreem-rechts.

En dat willen toch echt vermijden?

Ludo Abicht

Amnestie: hoe zit het in het jaar 1995?

Sedert de jaren vijftig werden amnestie-wetsvoorstellen door parlementsleden ingediend. Geen enkel bracht het tot een wet. Amnestie wordt immers door een wet verleend.

De toestand scheen te veranderen toen Vic Ancliaux op 8 maart 1994 in de kamer een voorstel indiende dat in overweging werd genomen (nr1350/1-93/94).

Van de 9 bladzijden van de volledige tekst betreffen 8 toelichting en commentaar, slechts één het eigenlijke wetsvoorstel. Deze tekst streeft niet meer naar amnestie maar naar uitwissing. Uitwissing is een begrip dat tot nog toe niet gecodificeerd staat. Het wordt aangehaald in artikels 619 en 620 van het Wetboek van Strafvordering inzake overtredingen, dus de kleinste misdrijven.

De bedoeling in het Nederlands van het woord uitwissen is duidelijk ('wegvegen; goedmaken; doen vergeten' Van Dale). Dit betekent bijgevolg voor de auteurs van het wetsvoorstel dat, degene die wegens een zware misdaad veroordeeld werd, er wit en rein moet uitkomen. Dan mag niemand meer zijn vroegere handeling aanhalen.

Met veel gemoedelijkheid verklaart de toelichting dat een halve eeuw na de feiten de gezagsdragers rustig met elkaar kunnen praten.

Vic Ancliaux erkent de gruwel van het nazi-regime en tevens vraagt hij begrip voor de politieke en intellectuele collaborateurs alsook voor de oostfrontstrijders. Zij wilden hun volk dienen en werden bedrogen door de vijand. Zij verdienen vergiffenis doch hun schuld is niet uitgewist.

Wat betreft de personen die zich schuldig maakten aan verklikking, verraad, spionage, economische collaboratie, doodslag, zij vallen buiten het raam van de wet en zouden er niet kunnen van genieten.

Na de statistieken te hebben aangehaald zegt de toelichting dat 15.575 mensen onder de twee beoogde betichtingen werden veroordeeld. De meesten zijn gestorven en de overlevenden bereikten een hoge leeftijd. (Mogen wij tussen haakjes aanhalen dat zij op aanvraag van de procedure van eerherstel hebben genoten) En verder, de noodlottige sociale gevolgen op kinderen en kleinkinderen weegt zwaar door op de bekommernis van de heren Ancliaux en consoorten die deze als doelgroep van hun voorstel aanduiden. Individuele maatregelen volstaan niet. Er moeten

aigemene maatregelen komen die alleen kunnen leiden tot pacificatie en verzoening zoals de twee koningen het verzochten.

Tenslotte komt het nobelste. De vijanden van vroeger zijn onze sterkste bondgenoten en de Europese solidariteit moet dringend gestalte krijgen. Zij alléén kan de uitbuiting, verdrukking en ontzettende armoede van het overgrote deel van de mensheid bestrijden. Wij moeten samen nauw aaneensluiten voor vrede en rechtvaardigheid.

Met de voeten op aarde komen wij terug naar de eigenlijke wettekst tot uitwissing. Het betreft hoofdzakelijk:

1. de personen veroordeeld wegens het bewust vervullen voor de vijand van taken van strijd, vervoer, arbeid of bewaking die normaal op de vijandelijke legers of hun diensten rusten (de oostfrontstrijders).
2. de personen die hebben meegewerkt aan de vervorming, door de vijand, van wettelijke instellingen of organisaties (politieke en intellectuele collaborateurs).

Hier zou terloops herinnerd moeten worden aan een zin van de toelichting: "De politieke collaboratie kende trouwens, omwille van de historische motieven van de Vlaamse Beweging, een ander verloop in Vlaanderen dan in Wallonië".

Deze opmerking komt verder niet meer ter sprake. Wat is hier de bedoeling van? Zien de heren V. Ancliaux en consoorten soms een verband tussen Vlaamse Beweging en politieke collaborateurs? Alleszins reppen zij geen woord over het democratisch streven in de Vlaamse Beweging sedert de 19de eeuw en het verschil met de verspreiding gedurende de Tweede Wereldoorlog van de enige ideologie door de nazi-bezetter toegelaten.

Handig is het betoog van Vic Ancliaux, want het pakt het probleem van amnestie aan op een moderne wijze en laat de discussie over nazi-bezetting en Belgische repressie ter zijde. Maar de vraag is of het overtuigend zal zijn voor de collega's.

De toelichting verdient wel een grondige analyse des te meer omdat het voorstel in overweging werd genomen door de Kamer in maart 1994. Dit betekent dat de parlementaire procedure ingesteld is en dat zij met een stemming moet eindigen.

Zal dit ooit gebeuren?

Andere krachten zijn aan het werk. Zal Vic Ancliaux het kwalijk nemen?

Onze sluwe premier heeft publiek en openhartig in het Parlement verklaard dat hij besprekingen voert met de betrokken partijen. Dit in dubbele zin: verzet en collaboratie enerzijds, politieke partijen anderzijds.

Want mocht er publiek over het voorstel van Vic Ancliaux gedebatteerd worden, dan toont zich de scheuring in het land. Niet tussen Noord en Zuid, maar wel tussen de "bedrogen" collaborateurs die de uitwissing als verdiend recht vragen en de tegenstanders van de nazi-ideologie en van het nazi-regime.

Dat wil de alles verzoenende regering niet.

De openhartigheid gaat niet verder. Want de premier verklaarde ook dat deze materie zeer discreet behandeld moet worden. Kan men verstaan in het geniep? En waar blijft dan de geprezen doorzichtigheid van de handelingen van de overheid?

Bijgevolg zou er een akkoord komen waarvan het publiek niets afweet, ook niet de parlementairen die niet toegelaten werden tot de geheime kring.

Daarop zou normaal een officialisering volgen door een wetsontwerp en niet een wetsvoorstel zoals dat van de heer Ancliaux. Een wetsontwerp gaat uit van de regering en deze zal er voor gezorgd hebben dat de politieke partijen voorafgaandelijk hun instemming hebben betuigd.

Op deze wijze wordt het Parlement gekortwiekt zoals het stilaan wel meer het geval is; iets waarover parlementsleden bitter en openlijk klagen. Dan is het parlement geen zelfstandige macht, zoals de grondwet het vereist, maar een ja-woord-instelling van de regering.

Als de partijen aan hun leden hun toestemming bekend maken met of zonder verplichting in dezelfde zin te stemmen, dan is de vraag hoeveel enkelingen de durf zullen hebben anders te spreken, anders te stemmen? Alleszins valt hun betoog als een glas water in de woestijn.

Tot slot een bedenking. Mocht een of andere amnestiewet gestemd worden dan zullen de vroeger veroordeelden, zeker van hun zaak, hiermee geen vrede nemen, en "verzoening en verbroedering" verwerpen. Zij zullen triomferen. Dit zal koren op de molen zijn voor hun aanhangers.

Zoals de geschiedenis van alle tijdperken het ons leert, komt dan buiten de juridische, een politieke terugslag: "Wij hadden gelijk". En "het woord is nu aan ons".

Edith Dudicq-Büch

Het Patriottisch Front is een bevrijdingsorganisatie

Wie het vandaag over Ruanda heeft, kan niet anders dan de verschrikkelijke volkerenmoord tegen een miljoen Ruandezen centraal stellen. Een massale slachting waarvan de omvang en de wreedheid bij ons echt niet voldoende doorgedrongen zijn. Terwijl de lijken in Ruanda nog niet is verdwenen, proberen een aantal mensen de volkerenmoord zelfs te relativiseren tot "een soort traditioneel Afrikaans recht" (Van Erps, L'Echo 17.08.94). Vrouwen met de machete in stukken gehakt. Mannen in septische putten geworpen. Baby's leverd in het vuur gegooid. Een oude vrouw, opgesloten in een kamer met hongerige honden die haar aan stukken scheuren... Een traditioneel Afrikaans recht? Nee. Wel het gevolg van een racistische ideologie zoals we die 50 jaar geleden in Europa kenden en die vandaag - met maatpak en tv-debatten - ook bij ons weer een doorbraak wil forceren.

Wat betekent 'de volkerenmoord centraal stellen'?

1. Men moet erkennen dat de volkerenmoord al lang op voorhand voorbereid was, en ook uitgevoerd door het regime van Habyarimana-Sindikubwabo, tegen de tutsibevoelings en tegen alle democratische hutu tegenstanders van het regime.
2. De volkerenmoord had als doel de schandalig grote, legale en illegale verrijking van de parasitaire burgerij veilig te stellen.
3. Om hun privileges te beschermen voerde die burgerij een racistische anti-tutsi propaganda, gebruikte roddel en leugens om het FPR en de democratische hutu-organisaties als de duivel voor te stellen. Dat leidde ertoe dat tienduizenden mensen tot moordenaars werden.
4. Alle verantwoordelijken en uitvoerders van de volkerenmoord moeten berecht worden door Ruandese rechtbanken. Alleen het Ruandese volk kan, bij rechtspraak vergiffenis schenken aan diegenen die door

anderen tot de misdaden gedwongen werden.

5. Er moet onmiddellijk een internationaal aanhoudingsbevel komen voor alle verantwoordelijken van instellingen en organisaties die actief de volkerenmoord hebben gepropageerd en georganiseerd, en die opgespoord worden door de Ruandese autoriteiten.
6. Alleen het Ruandese volk kan de misdadigers veroordelen, en niet de zogezegde "internationale gemeenschap", die niets anders is dan een façade waarachter die imperialistische machten schuilen die het regime van Habyarimana grootgemaakt hebben en militair gesteund en verdedigd hebben. Men kan het Ruandese volk internationale assistentie aanbieden opdat het efficiënt de beschuldigten zou kunnen oordelen.

De volkerenmoord toont aan hoe gevaarlijk de illusie is van geweldloze weerbaarheid tegen het fascisme. Het RPF was de enige kracht die de volkerenmoord kon stoppen. Rakiya Omaar van de mensenrechtenorganisatie 'African Rights' stelt het zo, als antwoord op de volkerenmoord lanceerde het RPF "een offensief dat op drie maanden een beslissende militaire nederlaag toebreacht aan de regeringstroepen. We kunnen verdedigen dat het RPF in het kader van de 'Genocide Conventie' een wettelijke verantwoordelijkheid had om op die manier te handelen. Het RPF was verplicht, in het kader van de internationale wetgeving, om al het mogelijke te doen om de volkerenmoord te stoppen en de verantwoordelijken te straffen". De strijd die het FPR voert tegen het Habyarimanabewind, is in hoofdzaak een strijd tegen de diktatuur en het fascisme, voor de democratie. Het Front verenigt verschillende klassen rond een democratisch minimum-programma de nationale eenheid tegen de etnische verdeeldheid, de industrialisering van het land, een onafhankelijke en gemengde economie.

de burgerlijke democratie en de terugkeer van de vluchtelingen.

Het is duidelijk dat fanatici die de volkerenmoord geleid hebben het vandaag vooral willen hebben over het "machtsmisbruik van het FPR". Natuurlijk moeten fouten, misbruiken en wraakacties die hier en daar door Tutsi-soldaten en -burgers bedreven zijn streng gestraft worden. Het Patriottisch Front en de regering doen dat trouwens. Zij weten dat dat noodzakelijk is om de oriëntatie van de regering van nationale eenheid aan te houden.

Het Front, dat inderdaad niet marxistisch is, neemt deel aan de macht. Dat heeft als gevolg dat de burgerlijke krachten het programma van economische onafhankelijkheid en industrialisatie snel zullen laten vallen en de logica van het IMF en de kapitalistische wereldmarkt overnemen. Desondanks zit de meerderheid van de krachten die vastberaden vechten voor economische onafhankelijkheid en volksdemocratie in het FPR.

De Belgische progressieven moeten het Patriottisch Front resoluut steunen tegen de (atriske) aanhangers van het oude genocide regime. Binnen het Front moeten we met name die krachten steunen die vechten voor nationale onafhankelijkheid en volksdemocratie. De Ruandezen zullen in de eerste plaats moeten steunen op eigen krachten. De nieuwe regering heeft in de voorbije maanden bewezen dat zij die taak wil opnemen. Voor de heropbouw van Ruanda is er nood aan massale solidariteit. Of het nieuwe Ruanda zal slagen in haar doelstellingen hangt af van de sterkte van de krachten in Ruanda die deze nationale eenheid consequent ondersteunen, en van het vermogen om de Ruandese bevolking te winnen voor dit anti-racistisch programma.

Pol De Vos
Kampagne Duizend Heuvels
Geneeskunde voor de Derde Wereld
en AIB

Bij een herdenking

Weldra, op 8 mei a.s. zal men de vijftigste verjaardag van de kapitulatie van Hitler-Duitsland herdenken. De media zullen ongetwijfeld heel wat bijzonderheden over dat gebeuren brengen. Mij lijkt het gepast bij die gelegenheid een aantal historische feiten in herinnering te brengen. Men moet zich toch de vraag stellen hoe een land dat zoveel grote geesten heeft weten voort te brengen in zulke staat van barbarij verviel.

Maar de eerste vraag moeten we aan ons eigen volk stellen. Hoe komt het dat de grote meerderheid van onze bevolking pas in 1945 opgeschrikt geraakte over wat in Duitsland was gebeurd? Hadden de nazi's dan alles zo goed verborgen kunnen houden?

Daar is maar één antwoord voor. Men hield het eigen volk in de onwetendheid over wat in Hitler-Duitsland plaats greep. Nochtans, men kon het weten.

In 1933, het jaar waarin Hitler de macht kreeg staken de nazi's zelf het Rijksdaggebouw in brand. Zij grepen die brand aan om de golf van terreur die in alle hevigheid losbarstte te legitimeren.

In 1934 was "het bruinboek" verschenen waarin honderden voorbeelden van doodslag op Duitse anti-fascisten werd aangeklaagd. De westelijke regeringen sloten er de ogen voor. Het nazisme werd gebanaliseerd. Duitsland werd beschouwd als een land zoals een ander. De SS-moordenaar Heidrich die tot chef van de Duitse politie was benoemd werd zelfs met de stemmen van de zogenaamde democratieën, ook de Belgische, tot voorzitter van Interpol gekozen!

De fascistische regimes die in Europa de staatsmacht hadden veroverd of verkregen hadden allen een gemeenschappelijke trek: hun uitgesproken vijandschap ten overstaan van de democratische en humanistische beschavingsidee. Die vijandschap werd vaak gedeeld door lieden die zich in de mantel van de democratie bewogen. Alle fascistische regimes of bewegingen gingen schuil achter de slogan: "Eigen volk eerst". Op het eerste zicht leek die slogan verleidelijk. Was die niet het bewijs hoe zeer men het eigen volk liefhad? Maar daar waar fascisme de macht verwierf was het "eigen volk" het eerste slachtoffer van de terreur.

In Italië waren de fascistische terreurbenden aanvankelijk de knokploegen van de latifundisten (grootgrondbezitters) tegen de landarbeiders die voor sociale verbetering streeden. Nadien breidde hun terreur zich uit naar de steden.

In Spanje ontstond de falanx met de steun van Mussolini. Spanje verkeerde in een proces van overgang van feodaliteit naar een burgerlijke maatschappij. Adel en het koloniale officierenkorps namen zich voor die ontwikkeling af te

remmen. In de opstand van de koloniale kaste tegen de Republiek zag Mussolini een kans om de Middellandse Zee tot zijn zee te maken. De "Mare Nostrum" zoals hij zei. Hitler zag in die opstand een springplank om zijn droom van wereldheerschappij waar te maken, beginnend met de omsingeling van Frankrijk en de verovering van de koloniale gebieden in Noord-Afrika. Het verliep niet zoals gepland werd.

...

Het Duitse fascisme was van een bijzondere makelij. Het ontstond in een sterk geïndustrialiseerd land dat overtuigd was zijn imperialistische oogmerken te kunnen waar maken. Het ontstond ook binnen een geschiedkundige context die in de laatste 400 jaar de Duitse mentaliteit had gekneed.

De grote geleerde Van Humboldt schreef al in 1844: "De tragische fout van de Duitse geschiedenis ligt in de nederlaag van de Duitse boerenopstand van 1525." Het is inderdaad opmerkelijk dat het in Duitsland was dat de eerste massale opstand tegen de feodaliteit plaats vond (1525). Die massale energie werd opgevangen en afgeleid door Luther. Hij ging wel heftig tekeer tegen het despotisme van Rome en zijn kerk, maar predikte tegelijkertijd de onderwerping aan de plaatselijke heerser. Erger nog, hij moedigde de plaatselijke heersers aan de rebellie te onderdrukken die door de andere protestant Thomas Munzer werd aangevoerd. Munzer werd gefolterd en ter dood gebracht omdat hij te ver wou gaan in de sociale gelijkheid. Luther bracht de geest van "der Untertan" in de hoofden van de boeren. Geen wonder dat de plaatselijke heersers snel hun heil zagen in het protestantisme. Het Pruisische Junkertum werd protestants. Maar de onderdanigheid aan die "Obrigkeit" (overheid) eiste een compensatie. Die compensatie vond men in het brutaal optreden tegen alles wat onderlag. De onderdanigheid aan de "Landesvater" (de feodale prins) werd gekompenseerd door de brutaliteit van de "Familievater" in de vorm van lijfstraffen op vrouw en kinderen.

De geest van "der Untertan" heette weldra "diziplin" en deze gaf voeding aan de bloei van "das militär" waarvan het Pruisische Junkertum het officierenkorps ging uitmaken.

Het Pruisische intellect werd ook gekneed. Het geestelijk voedsel moest niet in de Atheïstische democratie worden gezocht maar in de schepping van een mythisch Germanendom; dat nog door Wagner zal bezongen worden.

De Europese beschaving was het werk van het Germaanse ras. De Griekse beschaving was ten onder gegaan aan rasvermenging. De mythus van de raciale superioriteit van het Germanendom werd er al van in de lagere school ingepompt. De universiteiten werden broedplaatsen van racistisch chauvinisme. Daar kreeg eer en bloed de bovenhand.

Bismarck, in een rede voor de Reichstag op 14 maart 1885, verheugde zich in de evolutie van de mentaliteit in het zicht van de Duitse veroveringen. Mythen vervangen evenwel de werkelijkheid niet.

De militaire nederlaag in 1918 werd dan maar uitgelegd als "de doekstoot in eigen rug" door de revolutie van 1919, die in het bloed werd gesmoord.

Desniettemin moest men er rekening mee houden dat de socialistische idee opgang maakte in Europa. Daar kan ik niet omheen. Uiterst rechts zal zich in Duitsland niet fascistisch noemen, maar socialistisch, nationaal-socialistisch wel te verstaan.

De Pruisische veldheer Lindendorf zal dan ook met het geld van de Reichswehr de krant "Völkischer Beobachter" opkopen en aan Hitler schenken. Hitler vervulde toen nog maar de armzalige rol van verklikker voor "das militär". Het blad kreeg de ondertitel: "Orgaan van de Nationaal Socialistische Arbeiderpartei."

Dat de nazi's niets te zien hadden met socialisme of een arbeiderspartij dat wisten Lindendorf en zijn trawanten van de grootindustrie maar al te goed.

Het ontbrak de Hitlerbeweging aan intellectuele achtergrond. Die vond men bij de architect Alfred Rosenberg oprichter van de "Germanenorde". Oh, ironie. Rosenberg had zijn diploma met een ontwerp van een crematorium!

De eerste editie van "Mein Kampf" verscheen in 1924. Men speurde er de hand van Rosenberg in.

"De allereerste menselijke beschaving steunde zich niet op het huisdier maar op de tewerkstelling van mensen van minderwaardig ras. Het is geen toeval

dat de eerste beschavingen ontstonden daar waar de Arier op minderwaardige rassen botste en hen onderwierp aan zijn wil."

Zomaar over minderwaardig ras over 't algemeen praten helpt niet veel. Men moest concreter zijn. Het werd "de Jood". Hij was concreet. Die kan je op straat of in de winkelstraat tegen het lijf lopen. Die kan je met de vinger wijzen.

Vandaag is die slogan niet meer rendabel. De miljoenen doden hebben die onrendabel gemaakt. De concrete vijand van "minderjarig ras" is nu de Marokkaan of de Turk. Die kun je nu ook aanwijzen.

Vanaf 1925 financierden de staat en kolenbarons de "Nationaal Socialistische Arbeiderspartij (II)". Zij organiseerden de "Adolf Hitler Spende der Deutschen Wirtschaft". De gevers die mild waren geweest werden beloond met de graad van generaal van de SS.

Ook dat was toen allemaal geweten. Op 12 januari 1933 had de Amerikaanse krant "Chicago Daily Tribune" de vrijgevigheid van de magnaten van het geld en de industrie aan het licht gebracht. Maar onze gezagsdragers deden alsof zij van niets wisten. In 1940 kregen zij het deksel op de neus.

A. De Coninck

Het kleine meisje

*Ik ben het kleine meisje
uit hirosjima.*

*de bloemen waren mijn vrienden
de vogels mijn reizende dromen
en de wereld mijn speeltuin.
nu heb ik geen poppen meer nodig
en roerloos ligt mijn blokdoos
aan de kant.*

ik werd immers als een oude vod verbrand.

*ik ben het kleine meisje
uit hirosjima.*

*eerst greep het vuur
mijn haren en handen,
toen verzengde het mijn zij.
moedertje, vadersje.*

je moet niet schreien om mij.

*ik ben een grote reis begonnen:
ik klop aan de deuren der wereld
en vraag om een handtekening
tegen de atoombom*

*ik ben het kleine meisje
uit hirosjima.*

*neen, ik kom niet om bloemen,
geen boterham vraag ik,
geen fijne snoep
kan me bekoren,*

*maar ik sta op je stoep
en je moet mij aanhoren!*

*vrij naar Nazim Hikmet door Marc Braet
(tekstposter bij Vrede verkrijgbaar)*

Nazim Hikmet "Ze zijn bang voor onze liederen"

De wieg van Nazim Hikmet, de belangrijkste en invloedrijkste Turkse dichter van de 20ste eeuw, stond nog in wat vroeger het grote Ottomaanse Rijk was. Hikmet werd in 1902 in Salonika geboren. Zijn geboortestad heet nu Thessaloniki en ligt op Grieks grondgebied. Deze geografische preciseringen zijn niet onbelangrijk: Hikmet zou bij leven immers de wording meemaken van wat nu de Turkse staat is. Dat de dichter op 2 juni 1963 in Moskou overleed is ook exemplarisch: in de nieuwe Turkse staat was geen plaats voor Hikmets radicale (en dikwijls subversieve) ideeën. In 1951 moet Hikmet Turkije voorgoed verlaten. De zoon van een Ottomaanse regeringsambtenaar en krantendirecteur was te gevaarlijk geworden. Na zijn kindertijd in Anatolië, na zijn korte dienst bij de Turkse marine (hij moest verstek geven wegens gezondheidsproblemen), na zijn politieke en economische studies aan de universiteit van Moskou (hij was 19 toen hij vertrok, toen hij terugkeerde was hij marxist geworden), begon hij als lid van de Communistische Partij aan een journalistencarrière. Hij belandde in de cel en vertrok nadien naar de Sovjet-Unie en Oost-Europa waar hij zich inzetten voor de idealen van het wereldcommunisme.

Hij is meer dan eens vergeleken met de Chileense schrijver en Nobelprijswinnaar Pablo Neruda die hij in 1951 tijdens zijn ballingschap ontmoette. De overeenkomsten waren legio: de communistische overtuiging, de liefde voor de vrouwen, het begaan zijn met het volk en zijn geschiedenis van onderdrukking en bevrijding, het poëtische en sociale charisma, de poging om een eenvoudige, volkse poëzie te schrijven. Maar Hikmet heeft literair veel meer invloed uitgeoefend dan zijn Latijns Amerikaanse evenknie. Hikmets meesterlijke taalbeheersing, zijn diepgewortelde thematiek en zijn consequent gebruik van het vrije vers hebben de moderne Turkse literatuur van na 1930 sterk beïnvloed. Toch startte de dichter met klassieke rijmschema's (de zogenaamde 'hece') waarin hij zijn vaderland bezong. De studies in Moskou brachten hem echter in contact met de Russische futuristen (Majakovski, Eisenstein, N.V. Ekk, Meyerhold...) Hikmet nam afscheid van de oude vormen, begon uit een eccentriciteit beeldenarsenaal te putten, wendde onverwachte associaties aan. Hij wilde, naar hij zelf verklaarde, de poëzie

'depoëtiseren'. Hikmet zou later naar een meer bedaarde stijl evolueren. In 1936 publiceerde hij het 'Epos van Sjeik Bedredin', een tekst over een 15de-eeuwse revolutionaire religieuze leider in Anatolië. Dan volgden de onovertroffen 'Mensenlandschappen', Hikmets magnum opus (1946-1947), een indrukwekkend epos (én een 'geografie van de ziel') van zo'n 20.000 verzen over de Turkse nationale bevrijdingsstrijd onder leiding van Atatürk. Hikmet schreef deze tekst in de cel toen hij verbleef onder gevangenen van allerlei sociale klassen. In deze bundel is de dichter veel expressiever dan vroeger. Het individualisme heeft de ideologie vervangen. Reeds vroeger had het gevangenisregime hem aangezet tot grote werken ('Brieven aan Taranta Babu' uit 1935 bijvoorbeeld). In de penitentiaire instelling van Brousse waar Hikmet het langst van al opgesloten zat, groeide een ander meesterwerk: 'Over de hoop die u van woede doet wenen'. Na zijn dood zouden ook zijn 'Gevangenisbrieven' (1968) worden gepubliceerd. Nazim Hikmet was niet alleen dichter. Hij schreef ook romans, vele artikelen en toneelstukken (zo ondermeer het stuk 'Heeft Ivan Ivanovitsj bestaan?', een satire op de personencultus en de bureaucratie). Na 1950, tijdens zijn verblijf in de Sovjet-Unie, noteert Hikmet zijn reisimpressies en geeft hij in surrealistische vormen gestalte aan zijn Turkse invloeden en banden. In 1962 verschijnt 'De verliefde wolk' en in 1964 (postuum) 'De Roman-tici'. Hikmet stelde zichzelf graag als volgt voor: "De schrijver van dit boek (de Verzamelde Werken, b.v.) is een eenvoudige Turkse dichter die er trots op is dat hij zijn hersenen, zijn hart en heel zijn leven aan zijn volk gewijd heeft". Hikmet is slechts met mondjesmaat in het Nederlands vertaald. In 1981 zagen de 'Turkse Gedichten' het licht (Masareel-fonds-Poëzie, Gent, in vertaling van J. Iven en Perihan Eydemir). Daar hebben de uitgeverijen De Geus en Epo nu een vervolg aan gegeven: na negen jaar is de vertaling klaar van de 'Mensenlandschappen'. De drie turkologenvertalers, Els Hansen, Ruud Keurentjes en Wim van den Munkhof, hebben pionierswerk geleverd. Het is een schitterende uitgave geworden van het 'magnum opus' van Hikmet. De grote dichter is eindelijk met een van zijn belangrijkste en boeiendste werken in het Nederlands vertegenwoordigd.

Bart Vonck.

Dialogoavonden:

(Al deze avonden gaan door met ondersteuning vanuit Vrede vzw Galgenberg 29, Gent)

Aalst

Woensdag 31 mei om 20u.

Wij produceren ons kapot door William Denayer dokter in de politieke filosofie co-auteur met Patsy Sørensen van het gelijknamige boek

Antwerpen

dinsdag 9 mei 1995

De verrechtsing in Antwerpen en in ons land
oorzaken, gevolgen, remedies
door Chris Van Gysel, woordvoester van het Anti-Fascistisch Front om 20u in Het Vredescentrum Unolaan 1, Deurne organisatie van Vrede regio Antwerpen en het AFF-Antwerpen

Oostende

vrijdag 12 mei 1995 om 20u

Turkije, anders bekeken
door Jan Van Crieckinge
aktief in vredes- en derdewereldkringen, Turkije-kenner
in het Trefcentrum 'Het Baken', Fortuinstraat 18, Oostende een organisatie van Vrede regio Oostende

vrijdag 9 juni 1995 om 20u

Fascisme : voor, tijdens en na WOII
door Walter De Brock (gevraagd) gewezen politiek gevangene, gewezen directeur-generaal Ministerie van Cultuur in het Trefcentrum 'Het Baken' org : Vrede regio Oostende

Gent

dinsdag 22 mei 1995

Het Tsjetsjeense drama
inleiding door Yvan Grosjean
Oost-Europa-kenner en medewerker van Vrede
om 20 u in het Vredescentrum Galgenberg Galgenberg 29, 9000 Gent een organisatie van Vrede regio Gent

Vilvoorde

Tweeluit "Het falsoen van extreem rechts"

maandag 15 mei 1995 om 20u15

Extreem-rechts in Europa
door Walter Pauli,
Journalist van De Morgen

maandag 22 mei 1995 om 20u15

Italië, waar extreem-rechts al in de regering geraakte
door Edi Clijsters,
publicist, regeringsmedewerker van De Morgen

50 jaar einde WO II 8 mei-komitee Gent

(volledig programma kan worden verkregen bij het stadsbestuur of het secretariaat van 8 mei-komitee Keistraat 52 te 9830 St.-Martens-Latem.)

zaterdag 6 mei 15u

optreden omroepkoor BRTN in Studio BRT-2 Gent
liederen over vrede, anti-fascisme, mensenrechten, solidariteit en onze verantwoordelijkheid

maandag 8 mei

10 u Colloquium : 50 jaar vrede
12u15 stoet van St.-Baafs naar het Oorlogsmonument Zuidpark
12u30 jaarlijkse hulde aan het Monument van de Gesneuvelden

Tot 16 juni : tentoonstelling

"8 mei 1995 - 50 jaar Vrede"
van maandag tot vrijdag 9-12u en 14-16u
over o.m. het dagelijks leven tijdens WOII, de kampen, de vervolgingen
Vredeshuis, St.-Margrietstraat 9, 9000 Gent

Klerenbeurs VREDE

van 27 mei tot 2 juni

jaarlijkse tweedehands klerenbeurs ten voordeel van het tijdschrift Vrede
Galgenberg 29, 9000 Gent

Geweld schaadt de gezondheid Vlaamse vredesweek 1995

STARTAVONDEN

Studievoormiddag zaterdag 13 mei (9-13u)
Bernarduscentrum, Lombaardvest 23, Antwerpen

Wil je plaatselijk deze campagne mee handen en voeten geven?
Dan heten we je graag welkom op één van de volgende startavonden!

"Kleine wapens grote gevolgen"

organisatie Vredesweek
de rol van het militair-industrieel complex
door Pierre De Vestel van GRIP

anti-persoonslaserwapens

door Wilfried Remans Rode Kruis

Ontmijning in Angola en Rwanda

door Pierre Ryckmans, Handicap International

Voorstelling vredesweek 1995

door Franklin De Vriese (Vlaamse vredesweek)

Panelgesprek met Belgische beleidsverantwoordelijken (BZ en defensie)

BRUSSEL

dinsdag 6 juni
CSC-gebouwen,
Vooruitgangsstraat 333

HASSELT

woensdag 7 juni
P.I.C. Tulpinstraat 75

TURNHOUT

donderdag 8 juni
De Warande, Warandestraat 42

LEUVEN

vrijdag 9 juni
Begijnhof 16

MECHELEN

maandag 19 juni
Rabot-centrum, Begijnhoflaan 29

ROESELARE

dinsdag 20 juni
Centrum Licht en Ruimte
Oostnieuwkerkesteenweg 51

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

DRUKKERIJ GOFF N.V.
Kaleweg 5
9030 Mariakerke
Tel. (09) 227 00 55

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT!*

BOEKHANDEL MARNIX

**NEDERKOUTER 109
9000 GENT**
TEL. 225 10 92
FAX 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur en van
13.30 tot 18 uur.

Vredesfonds

Februari - maart 1995

L.V. Gent: 500; St.-V. Waregem: 400; J.C. Laarne: 400; V.C. Gent: 500; E.M. Gent: 6.000; D.D. Gent: 400; P.V. St.-Amandsberg: 400; A.D. Edegem: 400; G.L. Gent: 1.000; F.D. Gentbrugge: 400; F.V.Z. Bornem: 200; G.V. Berchem: 1.000; H.V. Oostende: 200; R.M. Oostende: 300; L.B. Wilrijk: 200; J.G. Nieuwerkerken: 200; M.V. Pollare: 400; P.V. Maldegem: 400; L.N. Drongen: 1.000; F.D. Zedelgem: 200; W.D. Brugge: 500; R.V. Flanst: 200; L.V. Asse: 200; C.V. St.-Niklaas: 200; G.R. Kontich: 200; E.D. Veldegem: 200; Y.H. Antwerpen: 600; G.D. Oostende: 200; G.L. Westende: 500; H.D.S. Brugge: 300; C.D.S. Aalst: 200; L.V. Gent: 1.000; A.D.S. Oostende: 200; E.L. Oostende: 200; V.S. Leuven: 400; W.D.R. 's Gravenwezel: 500; J.D.L. Aalst: 200; T.D.C. De Pinte: 400; U.C. Torhout: 200; L.B. St.-Eloois-Vijve: 400; R.N. Keerbergen: 500; L.E. Mechelen: 200; M.C. Bredene: 200; E.M. Gent: 200; W.W. Kortrijk: 200; C.D.S. Gent: 200; M.V. Gent: 200; M.T. Ukkel: 400; J.E. Gent: 100; E.D. Brugge: 200; M.T. Zwalm: 1.000; A.C. Gent: 400; L.V. Antwerpen: 400; J.H. Oostende: 100; M.D. St.-Martens-Latem: 200; K.S. Asse: 1.000; B. St.-Amandsberg: 200; Y.G. Hoevenen: 200; B.P. Oostende: 400; A.L. Gent: 200; F.D. Oostduinkerke: 200; K.L. Gent: 200; R.G. Kontich: 200; F.V. Gent: 100; A.M. Brussel: 400; J.C. Zoerzel: 200; J.D. Luik: 200; R.B. Gent: 400. Totaal: 29.200 frank.

Onze oprechte dank aan deze vrienden voor hun bijdrage in het Vredesfonds.

Wie aan Vrede een steuntje wil overmaken kan dit doen op prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw, Galgenberg 29, 9000 Gent.

Personalia

Te Gent overleed op 25 februari onze vriend Marcel De Ghoy. Marcel was sinds de dertiger jaren actief in de arbeiders- en anti-fascistische beweging. Om zijn werking in de weerstand werd hij door de nazi's aangehouden en opgesloten in de concentratiekampen van Natzweiler en Dachau. Na zijn bevrijding nam Marcel De Ghoy opnieuw actief deel aan de strijd voor vrede en sociale rechtvaardigheid. Zo speelde hij een belangrijke rol in de vriendschaps- en sociale rechtvaardigheid van gewezen politieke gevangenen en de weerstand. Hij was ere-voorzitter van de nationale vriendschapskring van Dachau en van het Onafhankelijkheidsfront.

Marcel was eveneens medestichter van het Gents 8-meikomitee en was steeds in de bres voor het houden van voordrachten in de scholen en de organisatie van filmavonden voor talrijke organisaties.

Met Marcel De Ghoy verliezen we een trouwe vriend en kameraad voor wie geen inspanning te veel was in de strijd voor vrede, sociale rechtvaardigheid en tegen het opnieuw opkomend fascisme.

Verscheidene honderden vrienden hebben op zaterdag 4 maart aan Marcel een ontroerende hulde gebracht.

Aan zijn echtgenote Adrienne, de familie en de vele vrienden bieden we onze oprechte deelneming aan in het zwaar verlies dat hun treft. Wij blijven aan Marcel De Ghoy de beste herinnering bewaren. (ads)

Te Oostende overleed Emiel Monteyne. Miel was een gewezen weerstander en gans zijn leven actief in de arbeiders- en vredesbeweging. Aan zijn lieve echtgenote Maria en zijn kinderen bieden we onze innige deelneming aan.

Onze oprechte gelukwensen aan Lucien Bollaert en Ria Muller bij de geboorte op 27 maart van hun dochtertje Sarah.

Wie wapens zaait, oogst geweld *politieke campagne vredesweek 1995*

Nauwelijks anderhalf jaar geleden besloot de vredesbeweging, gesteund door het Belgisch NGO-netwerk tegen anti-persoonsmijnen haar tanden te zetten in het dossier van de anti-persoonsmijnen. Zo'n 100 miljoen landmijnen maken grote gebieden op onze aarde onleefbaar.

Op 2 maart 1995 keurde de Kamer in opvolging van de Senaat een Belgische wet goed die anti-persoonsmijnen in België verbiedt. Met deze wet wordt België het eerste land dat anti-persoonsmijnen totaal verbiedt. Deze wet zonder amendementen doen goedkeuren kostte de vredesbeweging een jaar volgehouden inzet.

Ondertussen is de vredesbeweging verontrust over de groeiende rol van hoogtechnologisch onderzoek en productie van bestaande én nieuwe wapens. Landmijnen en laserwapens springen hier in het oog.

Op initiatief van de Belgische regering, hebben de 15 Europese lidstaten onlangs een gezamenlijk exportmoratorium afgekondigd. Maar hierin wordt enkel een verbod op de export van bepaalde types van mijnen aangenomen, niet op alle soorten anti-persoonsmijnen.

Er is dus een duidelijke tendens om de zogenaamde 'domme' mijnen te vervangen door de hoogtechnologische mijnen, die voorzien zijn van zelfvernietigende of zelfneutraliserende mechanismen. De wapenindustrie ruikt nieuwe winsten. Door deze technologisering van het debat dreigt men te vergeten dat dergelijke hoogtechnologische mijnen geen veiliger leefomgeving scheppen voor de mensen die werken op hun landbouwgrond of in hun rijstveld. Eens men weet dat er mijnen liggen kan men uit veiligheidsoverwegingen de grond niet meer gebruiken.

Maar de anti-persoonsmijnen zijn niet de enige 'kleine wapens met grote gevolgen'. Zoals op het vlak van de anti-persoonsmijnen, voltrekken nieuwe ontwikkelingen op het domein van andere conventionele wapens zich vrijwel geluidloos. **De Vlaamse Vredesweek wil de beangstigende stilte die rond onderzoek, ontwikkeling en productie van hoog-technologische wapens hangt, doorbreken en protesteert tegen de grote sommen geld die eraan worden besteed. Het onderzoek van vandaag ontwerpt de wapens van morgen.**

Schokkend is dat nu blijkbaar speciale (laser-)wapens in ontwikkeling zijn voor het opzettelijk permanent blind maken van mensen. Ze zijn niet duur en kunnen in grote aantallen geproduceerd worden. Sommige types kunnen zelfs op een geweer worden gemonteerd. Men heeft de technologie ontwikkeld om lage-energie-lasers compacter en draagbaar te maken, hetgeen belangrijke gevolgen heeft voor het militair gebruik. Met draagbare lasers kan men geluidloos een terrein afschannen met een onzichtbare straal die meer dan 1 km ver kan reiken. Iemand die zich binnen die cirkel van 1 km bevindt en wiens ogen door de straal worden getroffen, is permanent blind.

Deze lasergeweren werden reeds uitgebreid getest en zouden bij legermachten operationeel kunnen zijn in de late jaren '90. Deze wapens lijken op conventionele geweren en zijn niet veel duurder.

De Vlaamse vredesweek wil dat de Belgische regering een verklaring aflegt dat het leger afziet van het bezit en het gebruik van deze anti-persoons-laserwapens, en dat ze dit eveneens bewerkstelligt voor de bondgenootschappen Navo, WEU en Eurocorps.

End september begin oktober 1995 gaat in Wenen de Herzieningsconferentie door van het VN-Wapenverdrag. De anti-persoonsmijnen staan daar op het programma. De Vlaamse Vredesweek sluit zich aan bij een groeiende wereldwijde beweging om op deze internationale conferentie een aanvullend protocol af te sluiten dat de productie en het gebruik van anti-persoons laserwapens verbiedt.

In het kader van deze campagne drukt de vredesbeweging tevens haar verontwaardiging uit over de aanwezigheid in België van verkoops- en informatiebeurzen voor wapensystemen en aanverwante technologieën. Zo verzet de Vlaamse Vredesweek 1995 zich met klem tegen de jaarlijkse AFCEA-wapenbeurs in Brussel.

Doortocht

*Als een lentebloesem
zo fijn en zacht
voel ik elk woord
van jou, mijn vriend
wanneer de avond op me wacht.*

*Wanneer we dan samen
kunnen praten, mijn vriend
van zorgen die iedere mens omringen
van pijnlijke en nare herinneringen.*

*dan weet ik, mijn vriend
dat de kracht van jouw woord
elk moment van leed en pijn doet vergeten,
zoals de nacht die langzaam sterft
in het licht van iedere nieuwe morgen.*

Jozef Vandromme

Vlaamse vredesweek,
een jaarlijks initiatief van
BDJ-Jeugd 1 Vrede,
Forum voor Vredesaktie,
M.V.P.A. Pax Christi Vlaanderen,
Verbond Vos en Vrede vzw

In een interview over de informatiesnelwegen en de top die hierover doorging te Brussel verklaarde Burggraaf Etienne Davignon, voorzitter van de Generale Maatschappij van België, aan De Standaard (23/2/1995) o.m. het volgende:

"Er is een grote inspanning nodig en de G7-top kan hiertoe bijdragen, om duidelijk te maken dat de liberalisering snel moet gaan. Daarom is het belangrijk dat een man als Jacques Delors, die toch geen Thatcheriaan is, maar een man van het evenwicht, optreedt als propagandist van de liberalisering."

Ondertussen willen sommigen ons nog doen geloven dat Delors een linkse is, een socialist...

U hebt het ook in de radio gehoord of in de pers gelezen. De Nationale Bank van België heeft zoals de nationale banken van onze buurlanden, ettelijke miljarden ingezet om de dalende dollarprijs af te remmen.

En zo zijn wij het, u en ik, die ons deeltje bijdragen om de V.S.-regering en de Amerikaanse multinationals een handje toe te steken om uit hun moeilijkheden te geraken.

In het Franse departement 'Les Hautes Seine', waarvan de rechtse Minister van Binnenlandse Zaken Charles Pasqua voorzitter is, wordt een nieuwe universiteit gebouwd die als naam 'Leonardo da Vinci' meekrijgt. Tot daar is alles normaal ware het niet dat het om een privé universiteit gaat... die door de regio gesubsidieerd wordt. Bovendien is het goed om weten dat de directeur-generaal van de Leonardo da Vinci er van uitgaat dat er bij de inschrijvingen een selectie zal doorgevoerd worden. Als men weet dat het inschrijvingsgeld zal oplopen tot 156.000 fr. dan weet men meteen welk soort selectie hier bedoeld wordt.

Bij de informatie rond de zelfmoord van de luitenant-generaal Jacques Lefèbre, die in opspraak werd gebracht met de Agusta affaire, komt nu ook een ander zonderling feit aan het licht.

In augustus 1988 vloog de generaal, vergezeld van zijn adjunkt en de beide echtgenotes, met een Boeing 727 van de Belgische luchtmacht naar Monterey (Californië) om er op de terreinen van de Pebble Beach golfclub een partijtje golf te spelen...

Volgens de media was dit in regerings- en militaire kringen in die tijd reeds bekend. Men mag zich afvragen waarom dit niet reeds vroeger openbaar werd

gemaakt en waarom de generaal hiervoor niet gestraft werd. Een soldaat zou voor veel, heel veel minder de bak invliegen.

Met betrekking tot de Tsjetsjeense nachtmerrie heeft, volgens ex-president Gorbatsjov, Oleg Lobov, sekretaris van de Russische Veiligheidsraad verklaard: "President Jeltsin had het winnen van een kleine oorlog nodig om zijn populariteit bij het volk op te vijzelen".

Wat een cynisme. De talrijke doden, de ontzaglijke vernielingen, de miserie en ellende van tienduizenden mensen zijn dus bijkomstig.

Maar dergelijke zienswijze is niet nieuw. Is het niet in dezelfde geest dat ex-president Bush zijn inval deed in Panama of de Golfoorlog voerde?

Koning Hassan van Marokko heeft bekend gemaakt dat hij zijn wagenpark met honderdvijftig nieuwe Volvo's gaat aanvullen...

François Mitterrand die eind mei, na de verkiezingen als president moet afscheid nemen heeft, op de valreep, voor een van zijn trouwste vrienden gezorgd. In vervanging van Robert Badinter, aan wiens funktie van voorzitter van de Staatsraad na negen jaar een einde kwam, werd Roland Dumas, zijn vroegere Minister van Buitenlandse Zaken, benoemd. Hierbij moet opgemerkt worden dat Roland Dumas nu reeds tweeënzeventig jaar is, zodat hij dus tot zijn eenentachtigste op deze topfunctie zal zitten.

Sinds een viertal jaren hebben de Zweedse autoriteiten regelmatig alarm geslagen en er de aandacht op gevestigd dat Russische duikboten in hun territoriale wateren rondtoeren. Na herhaalde onderzoeken is men nu tot de vaststelling gekomen dat het zogenaamd geluid van draaiende schroeven die op de militaire radarschermen verschenen eigenlijk voorkomen van otters en nertsen die in dit deel van de Baltische zee rondtrekken.

Het was met dergelijke geruchten dat tijdens de koude oorlog de spanning ten top gedreven werd. Over troebelwater-vissers gesproken.

Het maandblad voor Internationale Samenwerking van de Nederlandse Voorlichtingsdienst van Buitenlandse Zaken (maart) publiceerde een interessant artikel over Viëtnam. Een passage heeft ons geschokt omdat hier eens te meer wordt uitgegaan van de koude oorlogsanalyses.

Zo lezen we: "Na de bezetting van het buurland Cambodja (1978) en de mensenrechtenschendingen door Viëtnam hebben veel landen het Amerikaans embargo compleet overgenomen. Ook Nederlandse steun aan Viëtnam heeft lange tijd op een laag pitje gestaan", Zonderling, maar waarom wordt niet gezegd dat het dank zij het optreden van Viëtnam was dat een einde werd gesteld aan de massamoorden van de bende van Pol Pot. Waarom wordt ook gezwegen over het feit dat het Westen Cambodja jarenlang aan de bende van Pol Pot zijn steun heeft verleend. Was het niet door hun toedoen dat Cambodja in de Verenigde Naties vertegenwoordigd werd door iemand van Pol Pot?

Defensie-minister Karel Pinxten en de regering hebben de aandacht gevraagd voor een, volgens hen, dringende wervingscampagne voor het leger. Hiervoor zullen eventjes 33 miljoen frank uitgetrokken worden. De minister gaat er van uit dat deze "inspanning" ieder jaar moet herhaald worden. Pinxten wil eveneens voor 14,3 miljoen frank spenderen om zendtijd te kopen in de BRTN en de RTBF voor de maandelijkse uitzendingen ter populansering van het leger. Met dit geld zou er zeker voor de jeugd heel wat nuttiger dingen kunnen gedaan worden...

Vijf personen werden op maandag 27 maart in Saoedi-Arabië met het zwaard het hoofd afgekap. Zoals in de middeleeuwen! Het ging hier om twee Saoediërs, een man beschuldigd van moord en een vrouw van prostitutie en drie Aziaten die werden aangeklaagd voor heroïnesmokkel. Sinds 1 januari 1995 werden, op dezelfde wijze, reeds 48 personen terechtgesteld. Uit het Westen kwam er geen enkele reactie tegen deze feodale praktijken van hun bondgenoot. De eerbiediging van de mensenrechten blijkt men plots vergeten te zijn.

Een tiental jaar geleden kreeg men in Rusland voor één dollar één roebel. In de loop van de maand april werd nogmaals een rekord gebroken. Voortaan moeten de Russen niet minder dan 5.008 roebel, neerleggen voor één, u leest wel, EEN dollar. Waar gaat dit eindigen?

De regio Tokio met zijn 24 miljoen inwoners telt meer telefoons dan Afrika met zijn 500 miljoen mensen. Japan met zijn 110 miljoen inwoners beschikt over meer telefoons dan de ontwikkelingslanden van Azië, Afrika en Latijns-Amerika samen met hun 3 miljard mensen...